

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO – SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

Anita Boháčová

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko – správní

Vývoj malých a středních podniků v regionech Evropské unie

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Anita Boháčová**
Osobní číslo: **E19983**
Studijní program: **B0413A050008 Ekonomika a management**
Specializace: **Management podniku**
Téma práce: **Vývoj malých a středních podniků v regionech Evropské unie**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce se zabývá problematikou faktorů ovlivňujících strukturu ekonomiky regionů Evropské unie z hlediska velikosti podniků s důrazem na roli malých a středních podniků. Zaměřuje se především na vztah mezi vývojem malých a středních podniků a ekonomickou odolností regionů. Cílem práce je zhodnocení vztahu mezi zkoumanými faktory. Na základě provedené analýzy budou doporučena opatření pro decizní sféru.

Osnova:

- Vymezení základních pojmů z oblasti malého a středního podnikání.
- Analýza ekonomické odolnosti malých a středních podniků v regionech EU.
- Formulace závěrů, doporučení, návrhy.

Rozsah pracovní zprávy: **35**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Praha: Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4566-7.
- KRAFT, J. a kol. Hospodářská krize: vybrané makroekonomické a mikroekonomické souvislosti s projekcí na úrovni regionů: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2010. ISBN 978-80-7372-678-2.
- KRAFT, J. a kol. Východiska z krize: cesty zmírnění negativních efektů hospodářské krize v ČR: monografie. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. ISBN 978-80-7372-787-1.
- STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.
- VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol. Podnikání malé a střední firmy. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4520-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Ondřej Svoboda, Ph.D.**
Ústav podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2022**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Michaela Kotková Stříteská, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2021

Prohlašuji:

Práci s názvem Vývoj malých a středních podniků v regionech Evropské unie jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnici Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29.4. 2022

Anita Boháčová v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat Ing. Ondřeji Svobodovi, Ph.D. za poskytnuté informace a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářské práce se zaměřuje na vývoj počtu malých a středních podniků z hlediska registrovaných subjektů a subjektů se zjištěnou aktivitou v krajích ČR. Cílem bakalářské práce je zhodnotit vývoj malých a středních podniků na Slovensku, Maďarsku, Polsku a v ČR. Hlavní důraz je kladen na hodnocení ekonomické odolnosti malých a středních podniků z hlediska jejich velikostní kategorie a jejich umístění v krajích ČR. Na základě nalezených vztahů mezi zkoumanými faktory byla formulována doporučení pro management podniků a decizní sféru.

KLÍČOVÁ SLOVA

Malé a střední podniky, pandemie covid – 19, kraj, ekonomická odolnost, vývoj podniků

TITLE

Development of small and medium – sized enterprises in the EU regions

ANNOTATION

In my thesis, I am going to focus on how the numbers of business entities in The Czech Republic have developed; based on the numbers of registered business subjects, as well as on the subjects with proven business activity record across all regions of the country. The aim of my thesis is to evaluate the development of small and medium enterprises in The Czech Republic, Slovakia, Hungary and Poland. The key focus is aimed at evaluating economic resilience of small and medium enterprises based on their size category and their ranking in the regions of the Czech Republic. Following the establishment of correlations between the evaluated factors, a series of recommendations has been issued to the management and decisive governing sphere.

KEYWORDS

Small and medium enterprises, pandemic covid – 19, region, economic resilience, business development

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK.....	9
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK.....	11
ÚVOD.....	12
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ Z OBLASTI MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ.....	13
1.1 Podnikatel, podnikání a podnik.....	13
1.2 Charakteristika malých a středních podniků.....	14
1.3 Přínosy malých a středních firem.....	16
1.4 Omezení malých a středních podniků.....	18
1.5 Vybrané instituce podporující rozvoj malého a středního podnikání.....	19
2 DOPADY PANDEMIE COVID- 19	22
2.1 Dopady pandemie na malé a střední podniky.....	22
2.2 Dopady pandemie na malé a střední podniky v ČR.....	23
2.3 Kompenzační programy pro podniky.....	24
3 REGION, REGIONÁLNÍ POLITIKA, ROZVOJ A EKONOMICKÁ ODOLNOST.....	27
3.1 Region.....	27
3.2 Klasifikace regionu v ČR dle NUTS.....	28
3.3 Regionální politika.....	29
3.4 Regionální rozvoj.....	30
3.5 Nástroje a cíle regionální politiky.....	32
3.6 Ekonomická odolnost.....	34
3.6.1 Regresní a korelační analýza.....	36
4 ANALÝZA VÝVOJE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ V REGIONECH EU.....	37
4.1 Vývoj malých a středních podniků v ČR v letech 2015–2020.....	38
4.2 Vývoj malých a středních podniků v krajích ČR v letech 2015–2020.....	38
4.3 Ekonomická odolnost v krajích ČR.....	52
4.4 Ekonomická odolnost podniků u států Visegradské čtyřky.....	58
5 FORMULACE DOPORUČENÍ A NÁVRHU.....	64
ZÁVĚR.....	67
POUŽITÁ LITERATURA	70
SEZNAM PŘÍLOH.....	75

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1 Vývoj počtu platných živnostenských oprávnění	17
Obrázek 2 Vývoj mzdových prostředků MSP bez OON v tis. Kč v ČR.....	18
Obrázek 3 Vývoj MSP v ČR.....	38
Obrázek 4 Vývoj MSP v Praze	39
Obrázek 5 Podíl MSP v Praze.....	39
Obrázek 6 Vývoj MSP ve Středočeském kraji	40
Obrázek 7 Podíl MSP ve Středočeském kraji.....	40
Obrázek 8 Vývoj MSP v Jihočeském kraji.....	41
Obrázek 9 Podíl MSP v Jihočeském kraji	41
Obrázek 10 Vývoj MSP v Plzeňském kraji	42
Obrázek 11 Podíl MSP v Plzeňském kraji.....	42
Obrázek 12 Vývoj MSP v Karlovarském kraji	43
Obrázek 13 Podíl MSP v Karlovarském kraji	43
Obrázek 14 Vývoj MSP v Ústeckém kraji	44
Obrázek 15 Podíl MSP v Ústeckém kraji	44
Obrázek 16 Vývoj MSP v Libereckém kraji	45
Obrázek 17 Podíl MSP v Libereckém kraji.....	45
Obrázek 18 Vývoj MSP v Královohradeckém kraji	46
Obrázek 19 Podíl MSP v Královohradeckém kraji	46
Obrázek 20 Vývoj MSP v Pardubickém kraji	47
Obrázek 21 Podíl MSP v Pardubickém kraji	47
Obrázek 22 Vývoj MSP na Vysočině Kraji Vysočina	48
Obrázek 23 Podíl MSP na Vysočině Kraji Vysočina.....	48
Obrázek 24 Vývoj MSP v Olomouckém kraji.....	49
Obrázek 25 Podíl MSP v Olomouckém kraji	49
Obrázek 26 Vývoj MSP v Moravskoslezském kraji	50
Obrázek 27 Podíl MSP v Moravskoslezském kraji.....	50
Obrázek 28 Vývoj MSP ve Zlínském kraji.....	51
Obrázek 29 Podíl MSP ve Zlínském kraji	51
Obrázek 30 Vývoj MSP v Jihomoravském kraji	52
Obrázek 31 Podíl MSP v Jihomoravském kraji.....	52
Obrázek 32 Pořadí dle ekonomické odolnosti všech MSP v krajích ČR	53
Obrázek 33 Pořadí dle ekonomické odolnosti velkých podniků v krajích ČR.....	53
Obrázek 34 Pořadí dle EO MSP ve skupině 0–9 zaměstnanců v krajích ČR.....	54
Obrázek 35 Pořadí dle EO MSP ve skupině 10–49 zaměstnanců v krajích ČR.....	54
Obrázek 36 Pořadí dle EO MSP ve skupině 50–249 zaměstnanců v krajích ČR	55
Obrázek 37 EO MSP u států V4 ve skupině 1–9 zaměstnanců	58
Obrázek 38 EO MSP u států V4 ve skupině 10–19 zaměstnanců	59
Obrázek 39 EO MSP u států V4 ve skupině 20–49 zaměstnanců	60
Obrázek 40 EO MSP u států V4 ve skupině 50–249 zaměstnanců	61
Obrázek 41 EO velkých podniků u států V4	62

Tabulka 1 Hlavní úrovně regionálního členění.....	28
Tabulka 2 Přehled jednotek NUTS v klasifikaci CZ NUTS.....	28
Tabulka 3 Územní jednotky ČR v systému NUTS a LAU.....	29
Tabulka 4 Pořadí dle EO MSP současně v období pandemické a hospodářské krize	55
Tabulka 5 Pořadí dle EO MSP v krajích ČR v období hospodářské krize.....	56
Tabulka 6 Pořadí dle EO MSP v krajích ČR v období pandemické krize.....	57
Tabulka 7 Pořadí EO podniků u států V4 ve všech velikostních skupinách	62
Tabulka 8 Poměr zaměstnanců s dosaženým středoškolským nebo vysokoškolským vzděláním v krajích ČR	65

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AMSP	Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR
BIC	Podnikatelská a inovační centra
CEBRE	Centrum pro evropskou integraci
CRR	Centrum pro regionální rozvoj
CZE	Česká republika
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DC	Design centrum
DPH	Daň z přidané hodnoty
EC	Evropská komise
EO	Ekonomická odolnost
EU	Evropská unie
EET	Elektronická evidence tržeb
HK	Hospodářská komora
HKK	Královehradecký kraj
HDP	Hrubý domácí produkt
HUN	Maďarsko
JHC	Jihočeský kraj
JHM	Jihomoravský kraj
KVK	Karlovarský kraj
LBK	Liberecký kraj
MSK	Moravskoslezský kraj
MSP	Malé a střední podniky
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
NUTS	Územní samosprávné jednotky
NRB	Národní rozvojová banka
NVF	Národní vzdělávací fond
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OLK	Olomoucký kraj
OON	Ostatní osobní náklady

OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PAK	Pardubický kraj
PHA	Praha
PLK	Plzeňský kraj
POL	Polsko
SP	Sdružení podnikatelů
STC	Středočeský kraj
SVK	Slovensko
ULK	Ústecký kraj
V4	Visegrádská čtyřka
VYS	Vysočina
ZLK	Zlínský kraj
ŽO	Živnostenské oprávnění

ÚVOD

Malé a střední podniky představují klíčovou roli v evropské ekonomice, neboť tvoří více než 99 % podniků v EU. V tomto odvětví dle Informačního registru živnostenského podnikání bylo ke konci roku 2020 zaznamenáno 2 581 680 fyzických a právnických osob (Zpráva o vývoji v podnikatelském prostředí v ČR, 2020). Představují podstatný sektor tržní ekonomiky, podílejí na vytváření tvorby pracovních míst a přispívají k ekonomickému růstu. Tyto podniky jsou důležité v oblastech regionů, které jsou charakteristické vysokou nezaměstnaností, popřípadě nízkým ekonomickým rozvojem. Svoji činností mohou ovlivňovat i velké podniky v oblastech zvyšování efektivnosti a zavádění inovací. Jejich nevýhodou je omezený přístup ke kapitálu, kvalifikované pracovní síle, k informacím a odborným službám, které jsou pro ně finančně nedostupné.

První kapitola bakalářské práce se bude zabývat základními pojmy z oblasti malého a středního podnikání, charakteristikou malých a středních podniků, včetně jejich přínosů, omezení a druhů podpor. Další kapitola bude zaměřena na dopad pandemie covid – 19 na malé a střední podniky v ČR, včetně podpor, které mohly podniky v rámci pandemie využívat. Třetí kapitola bude definovat pojmy region, regionální politiku, rozvoj a ekonomickou odolnost, která souvisí s analýzou práce.

Poslední kapitola bude rozdělena do tří částí. První část je zaměřena na analýzu vývoje malých a středních podniků v krajích ČR v letech 2015–2020 z hlediska registrovaných subjektů a subjektů se zjištěnou aktivitou. Další část této analýzy se bude věnovat ekonomické odolnosti v krajích ČR mezi roky 2007 a 2015, protože rok 2007 a následně další roky byly negativně ovlivněny hospodářskou krizí, která měla dopad na malé a střední podniky. Ekonomická odolnost bude posuzovaná také mezi roky 2019 a 2021, neboť v tomto období proběhla pandemie covid – 19, která negativně ovlivnila a omezila činnost MSP. Poslední část této analýzy bude zaměřena na ekonomickou odolnost MSP mezi roky 2008 a 2015 v rámci států Visegradské čtyřky.

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vývoj malých a středních podniků na Slovensku, Maďarsku, Polsku a v ČR. Hlavní důraz bude kladen na hodnocení ekonomické odolnosti malých a středních podniků z hlediska jejich velikostní kategorie a umístění v krajích ČR. Na základě nalezených vztahů mezi zkoumanými faktory (průměrná hrubá měsíční mzda, hrubý fixní kapitál a vzdělání) budou formulována opatření pro decizní sféru.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ Z OBLASTI MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ

První kapitola bude definovat základní pojmy z oblasti malého a středního podnikání, konkrétně se bude jednat o podnikatele, podnikání a podnik. Dále bude kapitola zaměřena na charakteristiku malých a středních podniků a jejich ekonomické a společenské přínosy. Poslední část první kapitoly bude věnována omezením malých a středních podniků a také vybraným podpůrným institucím pro rozvoj malého a středního podnikání.

1.1 Podnikatel, podnikání a podnik

Pojem podnikatel pochází původem z francouzštiny a do češtiny byl překládán jako prostředník nebo zprostředkovatel obchodu (Veber, 2012).

Podnikatel dle Občanského zákoníku je chápán jako: „*Osoba, která samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku*“ (Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník).

Podnikatel dle Živnostenského zákona je definován jako: „*Fyzická nebo právnická osoba splňují podmínky provozování živnostenského podnikání stanoveného živnostenským zákonem*“ (Zákon č.455/1991 Sb., živnostenský zákon).

Pojem podnikání má mnoho pojetí a jeho vysvětlení bývá poněkud složitější. U podnikání rozlišujeme pojetí ekonomické, psychologické a sociologické. Při ekonomickém pojetí podnikání souvisí s ekonomickými zdroji, jehož cílem je zvyšování původní hodnoty. U psychologického pojetí je podnikání definováno jako prostředek k docílení seberealizace. Při sociologickém pojetí podnikání vytváří blahobyť, pracovní místa a příležitosti s cílem nalézt cestu k nejdokonalejšímu využití všech zdrojů (Veber, 2012).

V níže dvou uvedených definicích musí být všechny atributy splněny současně, aby se jednalo o podnikání.

Podnikání definuje Občanský zákoník jako: „*Samostatnou výdělečnou činnost vykonanou na vlastní účet a odpovědnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, a to živnostenským nebo obdobným způsobem*“ (Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník).

Podnikání vymezuje i Živnostenský zákon jako: „*Soustavnou činnost provozovanou samostatně podnikatelem, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku,*

za podmínek stanovených živnostenským zákonem“ (Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon).

S podnikáním souvisí pojmy živnost i neoprávněné podnikání. Pojem je definován v §251 v Trestním zákoně jako, ten: „Kdo neoprávněně poskytuje služby nebo provozuje výrobní, obchodní nebo jiné podnikání bude potrestán odnětím svobody až na 2 léta nebo zákazem činnosti“ (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Živnost je definovaná v Živnostenském zákoně a jedná se o: „Soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem (Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon).

S pojmy podnikatel a podnikání souvisí také pojem podnik. Podnik je chápán jako: „Každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost bez ohledu na jeho právní formu“. K těmto subjektům patří zejména osoby samostatně výdělečně činné a rodinné podniky vykonávající řemeslné či jiné činnosti a obchodní společnosti nebo sdružení, která běžně vykonávají hospodářskou činnost“ (Veber, 2012).

Nadřazeným pojmem pro podnikatele, podnik a podnikání je podnikavost. Tento pojem má mnoho interpretací a definic. Podnikavost je v širším pojetí chápána jako činnost specializovaná na objevování příležitostí, které jsou přeneseny do reálné činnosti a dojde tak k naplnění ekonomického záměru (Veber, 2012).

1.2 Charakteristika malých a středních podniků

Tyto podniky jsou rozděleny dle statistického pojetí, doporučení komise EU, zákona na podporu podnikání a klasifikace dle ČSSZ.

Členění podniků ukazuje následující seznam (Bednářová, 2007), (Kubíčková, Presová, 2006) a (Kiseláková, Šoltés, 2017):

- 1) **Statistické pojetí** – rozdělení dle počtu zaměstnanců v podniku:
 - **malé podniky** – do 20 zaměstnanců,
 - **střední podniky** – do 100 zaměstnanců,
 - **velké podniky** – 100 a více zaměstnanců.
- 2) **Doporučení komise EU** – rozlišuje podnik dle čtyř kritérií: počtu zaměstnanců, ročních tržeb, hodnot aktiv a nezávislosti

- **mikropodnik** – do 10 zaměstnanců, obrat nebo celková bilance do 2 mil. EUR,
 - **malý podnik** – do 50 zaměstnanců, obrat nebo celková bilance do 10 mil. EUR,
 - **střední podnik** – do 250 zaměstnanců, obrat do 50 mil. EUR nebo celková bilance do 43 mil EUR.
- 3) **Zákon na podporu podnikání** (zákon č. 47/ 2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání)
- **drobný podnikatel** – méně než 10 zaměstnanců, rozsah aktiv nepřesáhne 180 mil. Kč, nebo čistý obrat nepřesáhne 250 mil. Kč za poslední uzavřené účetní období,
 - **malý podnikatel** – méně než 50 zaměstnanců, rozsah aktiv nepřesáhne 180 mil. Kč, nebo čistý roční obrat nepřesáhne 250 mil. Kč za poslední uzavřené účetní období,
 - **malý a střední podnikatel** – méně než 250 zaměstnanců, rozsah aktiv nepřesáhne 980 mil. Kč, nebo čistý roční obrat nepřesáhne 1 450 mil. Kč za poslední uzavřené účetní období.
- 4) **Klasifikace dle ČSSZ** – zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
- **Malé organizace** – do 25 zaměstnanců,
 - **Organizace** – 25 a více zaměstnanců.
- 5) **Charta EU** – rozdělení podniků dle přidané hodnoty
- **Drobné podniky** – do 0,4 mil. Kč,
 - **Malé podniky** – do 2 mil. Kč,
 - **Střední podniky** – do 10 mil. Kč,
 - **Větší střední podniky** – do 50 mil. Kč,
 - **Velké podniky** – do 200 mil. Kč,
 - **Velmi velké podniky** – nad 200 mil. Kč.

V roce 2005 vyšla v platnost nová definice MSP, jejímž cílem je zkvalitnit podnikatelské prostředí v EU a zlepšit podnikatelům přístup ke kapitálu. Podle doporučení Evropské komise č. 2003/ 361 EC se velikost podniků člení z hlediska kvantitativních a kvalitativních

klasifikačních kritérií, kterými jsou obrat, bilanční suma, počet zaměstnanců a autonomnost podniku (Straková, Váchal a kol., 2020).

1.3 Přínosy malých a středních firem

Přínosy MSP jsou v ekonomice rozděleny na ekonomické a společenské.

Společenské přínosy

Garance svobody a stabilizace společnosti

Podnikatelovi poskytuje možnost svobodného uplatnění a samostatné realizace v oblasti produktivního procesu. MSP nedocílí monopolního postavení, protože jsou protipólem ekonomické a politické moci (Brodský, 2010). Působení malých a středních podniků na trhu přispívá ke stabilizaci společnosti (Veber, 2012).

Reprezentace místního kapitálu

Charakteristickou vlastností pro MSP je, že nejsou vlastněny zahraničními subjekty. MSP jsou více spjaté s určitým regionem. Rozvoj malých a středních podniků pomáhá k obnovení ekonomiky na určitém území. V dané oblasti podnikatel sídlí a jeho úkolem je poskytovat regionu zaměstnanost a další ekonomické přínosy. Dalším znakem podnikatele je, že ve vztahu ke svému okolí je méně anonymní, protože všechny jeho činnosti jsou veřejně kontrolovány. Region tvoří především malé provozovny (např. kavárny, provozovny služeb a drobné krámky), které se podílejí na vytváření urbanizace měst a vesnic. Tyto provozovny přispívají k obnově historické architektury (Veber, 2012).

Ekonomické přínosy

Protipól monopolům

MSP podporují zdravé konkurenční prostředí a zachovávají ekonomickou rovnováhu. Vlivem světové globalizace v oblasti hospodářství působí malé a střední firmy proti monopolním tendencím. Jejím cílem je najít nejvýhodnější uplatnění na místním trhu. Díky jejich flexibilní reakci na trhu se dokážou lépe adaptovat měnícím potřebám zákazníků (Brodský, 2010). MSP také zaujímají postavení v okrajových oblastech trhu, kterými se velké podniky nezabývají. Mnoho malých a středních firem úzce kooperuje s velkými firmami, jako jejich subdodavatelé (Veber, 2012).

Flexibilita

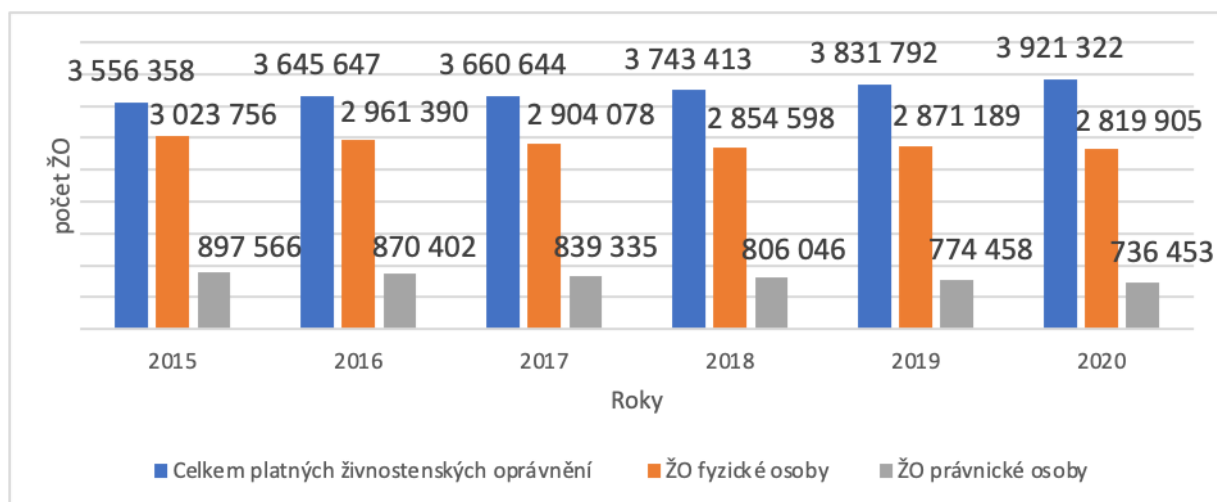
Typickým znakem pro malé a střední podniky je jejich flexibilita, která jim poskytuje rychlou adaptaci tržního prostředí. Malé a střední podniky velice citlivě reagují na podnikatelské změny v prostředí a nejsou zatíženy investičním majetkem, proto dokážou flexibilně reagovat na změny v podnikání (Brodský, 2010). MSP souvisí také s koncepcí lean, která je v managementu překládána jako snaha o úspory cestou „zeštíhlení“. Dle této koncepce by provozní činnosti MSP měly být méně náročné na energii a suroviny. Jejich administrativa není příliš rozsáhlá a je externě zajištěna v nezbytném rozsahu (outsourcing). Díky těmto faktům mají MSP řadu praktických důsledků, např. při výrobě malých sérií docílí konkurenční ceny, kde nelze využít přínosy z ekonomického rozsahu. Dalším důsledkem je, že nemají výraznou výrobní a ekonomickou setrvačnost a také jejich kapitálová náročnost na jedno pracovní místo je velice často mnohem menší (Veber, 2012).

MSP tvoří velký zdroj inovací a v porovnání s velkými podniky se více podílejí na vytváření pracovních míst (Brodský, 2010).

Nedílná součást ekonomiky

Ke konci roku 2020 bylo v ČR zaznamenáno 3 921 322 platných živnostenských oprávnění. V porovnání s rokem 2019 došlo v následujícím roce k nárůstu těchto oprávnění. Konkrétně se jejich hodnota zvýšila o 2,34 % (Zpráva o vývoji v podnikatelském prostředí, 2020).

Obrázek 1 Vývoj počtu platných živnostenských oprávnění

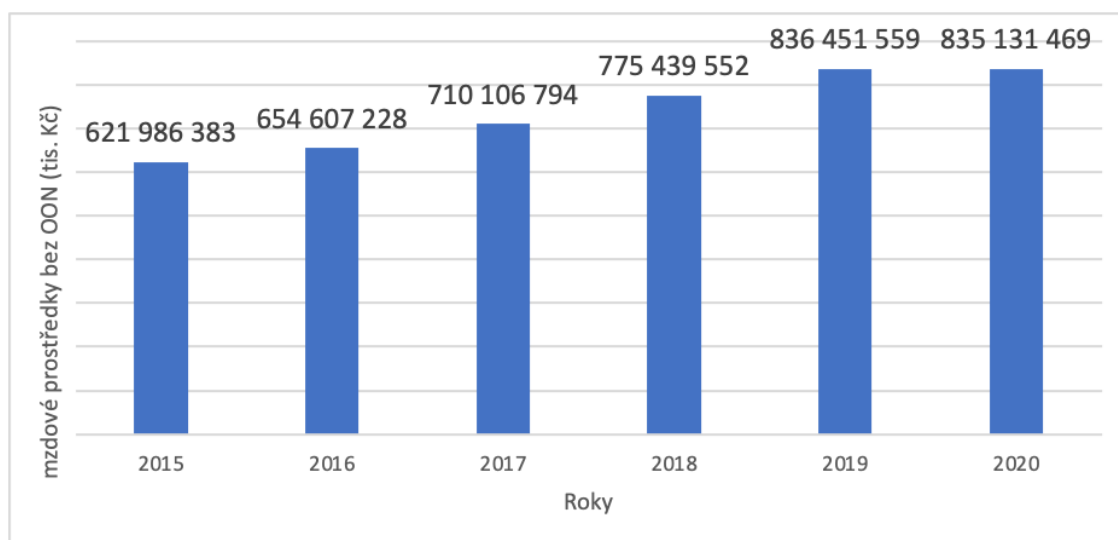

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, MPO, 2020

V roce 2020 bylo evidováno 522 760 zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu, 177 355 ve stavebnictví a 330 105 ve velkoobchodě a maloobchodě. V porovnání s rokem 2019 došlo k poklesu ve výše zmíněných sektorech. Ve zpracovatelském průmyslu se počet zaměstnanců v MSP snížil o 16 150, neboli o 3,1 % (Zpráva o vývoji v podnikatelském prostředí, 2020).

V rámci mzdových nákladů MSP dochází od roku 2015 k postupnému nárůstu, kromě roku 2020, kdy došlo k mírnému poklesu. Nejvyšší počet mzdových nákladů je zaznamenán v roce 2020, kdy tato hodnota činila 836 451 559, naopak nejméně v roce 2015 (Zpráva o vývoji v podnikatelském prostředí, 2020). V porovnání s rokem 2019 se mzdové prostředky v roce 2020 snížily o 0,16 %.

Obrázek 2 Vývoj mzdových prostředků MSP bez OON v tis. Kč v ČR

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, MPO, 2020

1.4 Omezení malých a středních podniků

Působení MSP na trhu je spojené s řadou přínosů, avšak i tyto podniky ovlivňuje mnoho omezení. K bariérám, které výrazně ovlivňují MSP, řadíme nefunkční legislativu, státní regulaci, daňový systém a problémy se získáváním kapitálu a prostor pro podnikání. Potenciál MSP je redukován z důvodu nepromyšlených norem, které nebyly prodiskutované s podnikatelskými organizacemi. Nejvýznamnějším omezením MSP je nedostatečné množství finančních zdrojů. MSP ovlivňují nejen výše daní, ale také transparentnost a složitost systému. V současnosti jsou nepřímé daně poměrně vysoké, dochází ale ke snižování daně ze zisku společnosti. Na malé podnikatele působí především novelizace zákonů, která je spojená s rostoucími náklady a administrativou (Malach, 2005). Z důvodu nedostatečných finančních prostředků nemohou zaměstnávat špičkové vědce, manažery a obchodníky. Jejich činnost je ovlivňována chováním nadnárodních firem a obchodních řetězců, které uplatňují dumpingové ceny. MSP jsou označeny jako nositelé vysokého počtu inovací, obvykle je jejich činnost spojovaná s inovacemi nižšího řádu (Veber, 2012).

1.5 Vybrané instituce podporující rozvoj malého a středního podnikání

Tyto instituce v ekonomice vznikaly už v sedmdesátých letech minulého století, proto aby MSP správně fungovaly. Jejich cílem byla podpora podnikání v takovém rozsahu, aby tyto podniky byly schopny čelit tlaku konkurence velkých firem. V ČR se podpora pro MSP začala využívat až v devadesátých letech (Parmová a Bednářová, 2020).

Tyto instituce se dle (Parmová a Bednářová, 2020) člení na vládní, nevládní a privátní organizace.

Poprvé se tyto instituce členění dle (Parmová a Bednářová, 2020) na **vládní organizace**. K těmto institucím patří níže zmíněné organizace.

CzechInvest je státní příspěvková organizace, která vznikla v roce 1992. Tato organizace je podřízena MPO ČR a propojuje mezinárodní, centrální a regionální služby a zabezpečuje jejich integritu. Uskutečňuje hlavní úlohy v oblasti podnikání a investic, jejím cílem je dosáhnout proměny ČR v inovačního lídra. Organizace se podílí na propagaci technologií, výzkumu a vývoje v zahraničí a podporuje vstup firmem na zahraniční trhy (CzechInvest, 2022). Tato organizace je nejaktivnější subjekt na trhu v oblasti podpory, protože umožňuje přímou finanční podporu pro jednotlivé investiční subjekty, a i pro firmy, které se zabývají založením technologických center (Parmová a Bednářová, 2020).

CzechTrade je národní organizace, která byla založena v roce 1997 Ministerstvem průmyslu a obchodu. Zabývá se rozvojem mezinárodního obchodu a vzájemnou spoluprací mezi českými a zahraničními subjekty. Organizace poskytuje exportérům informační a asistenční služby, které jsou profesionály obstarávány v českých a zahraničních kancelářích. (CzechTrade, 2022). Organizace se dále zaměřuje na sběr informací o zahraničních trzích, např. legislativa (Parmová a Bednářová, 2020).

Podnikatelská a inovační centra (BIC) jsou organizace, které se zaměřují na technické a technologické poradenství a na převod technologií ze zahraničí. Tato organizace podporuje uskutečnění výsledků a vývoje s využitím Evropských sítí v oblasti podnikatelských a inovačních center (Parmová a Bednářová, 2020).

Design centrum (DC ČR) se zabývá poradenskými, informačními a vzdělávacími službami pro podnikatelskou veřejnost. Tyto služby slouží k rozvoji a uplatňování designu v oblasti výroby, obchodu a služeb (Parmová a Bednářová, 2020).

Národní vzdělávací fond (NVF) je nezisková organizace, která byla založena Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Zaměřuje se na podporu programu v oblastech celoživotního vzdělávání, zvyšování kvality a efektivnosti lidských zdrojů. Finanční prostředky na realizaci těchto aktivit čerpá z finančních zdrojů EU (Parmová a Bednářová, 2020).

Centrum pro regionální rozvoj (CRR ČR) je státní příspěvková organizace, která je zřízena Ministerstvem pro místní rozvoj. Tato organizace vznikla v roce 1996 s názvem Regionální rozvojová agentura ČR (CPR ČR, 2022). Zabývá se podporou aktivit ministerstva v oblastech regionální politiky, zahraniční spolupráce a také zaváděním evropských projektů a programů v ČR (Srpková, Straková, 2020). Mimo jiné je organizace součástí celoevropské poradenské sítě s názvem Enterprise Europe Network určené pro malé a střední podnikatele (CPR ČR, 2022).

Dále se tyto instituce dle (Bednářová a Parmová 2020) člení na **nevládní instituce**. K těmto institucím patří níže zmíněné organizace.

Hospodářská komora ČR (HK) se zabývá odbornými informačními službami určenými pro členy organizace. Člení se dle regionů a oborů, do kterých patří např. profesní společenstva a svazy. Tato organizace se primárně zaměřuje na oblast malých a středních podniků. Těmto podnikům poskytuje konzultační činnosti a poradenství o exportu a importu a dále jim nabízí informace o případných novinkách a programů podpory v této oblasti. Pro MSP organizuje také školení a semináře (Bednářová a Parmová, 2020).

Agrární komora ČR byla založena v roce 1993 a spojuje podnikatele z oblasti zemědělství, lesnictví a potravinářství. Tato komora prosazuje a ospravedlňuje zájmy svých členů a podporuje udržení tradiční kvality v českém zemědělství (AK ČR, 2022).

Obě výše zmíněné komory byly založeny Rozhodčím soudem, který se zaměřuje na řešení obchodní sporů mezi členy komor (Bednářová a Parmová, 2020).

Asociace malých a středních podnikatelů a živnostníků ČR (AMSP) je profesní sdružení právnických osob, které se zaměřuje na různé průmyslové obory (Bednářová a Parmová, 2020). Organizace vznikla v roce 2001 a zastupuje nejširší podnikatelskou část. Mimo MSP se tato asociace zaměřuje na živnostníky, spolky, cechy a sdružení reprezentující profesní zájmy. Dle (AMSP, 2020) jsou jejich činnosti členěny do devíti skupin, konkrétně se jedná o digitalizaci v podnikání, začínající podnikatelé, rodinné podniky, obchodní provozovny, menší restaurace, drobné pěstitele a podnikatelé působící na venkově a podnikatelé ve věku od 55 let (AMSP, 2022).

Podporuje rozvoj malého a středního podnikání především v oblastech (Bednářová, Parmová, 2020):

- Zlepšování podnikatelského prostředí
- Dostupnost finančních prostředků
- Rozsáhlá nabídka kvalitních informací
- Zastoupení zájmů členů organizace vůči vládním institucím i v zahraničí

Sdružení podnikatelů ČR (SP ČR) je svaz privátních podnikatelů, který ochraňuje zájmy členů skupin a specializuje se na informační a konzultační činnosti, mimo jiné také vypomáhá při zprostředkování obchodních kontaktů (Bednářová a Parmová, 2020).

Svaz obchodu ČR je nezávislé dobrovolné zájmové sdružení, které se zabývá velkým množstvím oblastí. Např. se zaměřuje na asociace, retailingové a distribuční služby, spotřební družstva, obchodní aliance, cestovní ruch, franchisingových sítě a na malé a střední firmy obchodu (Bednářová a Parmová, 2020).

Svaz průmyslu a dopravy ČR je nezávislá dobrovolná organizace, která se zabývá zaměstnavatelem a podnikatelem v oblasti průmyslu a dopravy. Tato organizace zajišťuje zahraniční kontakty, představuje své členy na veletrzích, konferencích a výstavách v tuzemské i zahraniční oblasti (Bednářová a Parmová, 2020). Organizace působí na hospodářskou a sociální politiku vlády ČR za účelem vytváření nejprůběžnějších podmínek v oblasti dynamického rozvoje podnikání ČR a obhajuje zájmy svých členů (SPD ČR, 2022).

Centrum pro evropskou integraci (CEBRE) má sídlo v Bruselu při institucích EU. Organizace se zaměřuje na podporu zájmu tuzemských podnikatelů vůči orgánům EU, celoevropským odborovým a zaměstnavatelským federacím. Českým podnikům podává informaci o EU, poskytuje svým zaměstnancům školení a stáže v Bruselu (Bednářová a Parmová, 2020).

Inovační podnikání je organizace, která svoji činnost zaměřuje na inovační aktivity v oblasti vývoje nového produktu a jeho prosazení na trh (Bednářová a Parmová, 2020).

Kromě výše uvedených organizací existují také i **privátní organizace** (soukromé podnikatelské subjekty), které poskytují podnikatelům poradenské služby, daňové poradenství, vedení účetnictví nebo i právní konzultace (Střítecký, 2000).

2 DOPADY PANDEMIE COVID- 19

V souvislosti s pandemií covid – 19 se EU zaměřovala především na zmírnění socioekonomických dopadů. Tato komise se zabývala (Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 2020):

- Zabezpečením potřebného množství zásobování v oblasti zdravotní péče a investic;
- Zmírnění negativních dopadů na zaměstnanost a příjmy občanů, (i OSVČ);
- Zajištění likvidity v oblasti finančního sektoru, z důvodu podpory ekonomiky a podnikatelů (hlavně pro malé a střední podniky).

2.1 Dopady pandemie na malé a střední podniky

V EU tvoří MSP 99 % veškerých podnikatelských subjektů. Před pandemií covid 19 se MSP podílely na více než polovině unijního HDP a zaměstnanost v těchto podnicích byla cca 100 miliónů pracovníků. Mnoho MSP ovlivnila koronavirová opatření, zejména se jednalo o sektor služeb. Vlivem pandemie musela velká část podniků omezit nebo zcela pozastavit svoji výrobu. Tato epidemie měla také dopad i na velké podniky. V oblasti podnikové ekonomiky byly zasaženy především MSP, které jsou charakteristické nižší kapitálovou silou než velké nadnárodní společnosti. V důsledku pandemie mnoho podniků není schopno využívat naplno své činnosti, a to především z několika důvodů (Ministerstvo dopravy a výstavby SR, 2020):

- Opatření způsobila podnikům omezení nebo úplné zastavení podnikatelské činnosti;
- V případě uzavření škol musí zaměstnanci pečovat o své děti;
- Zaměstnanci nejsou zdravotně způsobilí;
- Vlivem omezení nebo přerušení dodavatelských řetězců dochází k nedostatku vstupů, důležitých pro podnikání.

V důsledku pandemie mnoho MSP vykazuje nedostatek likvidity, která může vést až k platební neschopnosti. Pandemie měla dopad také na finanční sektor, např. způsobila propad akcií na trhu. Většina bank dospěla k zvyšování cen úvěru, což znesnadnilo přístup podnikatelům k úvěrovému financování. Potencionálním problémem pro MSP může být nízká úroveň digitalizace, vlivem které nemohou podniky dostatečně využít pracovní kapacitu. (Ministerstvo dopravy a výstavby SR, 2020).

2.2 Dopady pandemie na malé a střední podniky v ČR

Dle průzkumu AMSP ČR měla pandemie dopad až na 2/3 MSP, nejčastěji z důvodu poklesu zakázek, hlavně v oblasti výroby a průmyslu, nebo přerušením, popřípadě pozastavením činnosti v podniku. Nejméně zasaženou oblastí bylo stavebnictví, jehož provoz je založen na dlouhodobých zakázkách. Dalším nejméně zasaženým oborem bylo potravinářství, naopak vzrostla poptávka v oblasti hygieny, čistících a dezinfekčních prostředků a drogistického zboží. Firmy se musely potýkat také s výrazným poklesem tržeb i s poklesem spotřeby, což způsobilo snížení zákazníků v daném odvětví. Vlivem pandemie došlo k urychlení digitalizace, u 8 % podniků pandemie podpořila růst prodejů prostřednictvím online kanálů. Skoro téměř polovina MSP musela vlivem pandemie využít své finanční rezervy a 37 % jich odkládalo své investice, což způsobilo zpomalení jejich rozvoje. 15 % MSP využilo kompenzace, které stát podnikům nabízel. V důsledku pandemie covid – 19 firmy musely často fungovat v omezeném režimu, proto většina firem zavedla home office (AMSP ČR, 2021).

Menší část firem musela v důsledku pandemie covid – 19 propustit své zaměstnance. Pro malé a střední podniky je typické, že nerady propouštějí své zaměstnance, protože je těžké je získat, proškolit. Jejich počet na trhu je velice omezený. Z hlediska kompenzací OSVČ nejvíce pro své zaměstnance využívaly kompenzační bonus s Antivirem nebo s Nájemným. Firmy k podpoře podnikání využívaly nejvíce program Antivir. Firmy na podporu podnikání nejméně využívaly program Covid, který je realizován prostřednictvím ČMZRB. Pandemie přispěla k růstu digitalizace ve všech odvětvích v podnicích, díky kterým podniky nezkrachovaly. Firmy a OSVČ využívaly ke komunikaci programy Teams, Webex, Zoom, neboť tyto programy jsou rychlé, levné a efektivní. Nejrychleji se k původnímu stavu před pandemií vrátí podniky v oblasti služeb, protože nemusely využívat velké investice a s tím související zadlužení a neměly tak velké ztráty v období pandemie. Naopak nejpomaleji se budou do normálního stavu vracet podniky v oblasti průmyslu a výroby (AMSP ČR, 2021).

Pandemie covid – 19 negativně ovlivnila export malých a středních podniků. Omezení cestování a uzavření výrobních závodů způsobilo snížení exportu o cca 70 %. V oblasti cestovního ruchu a pohostinství firmy využívají podpůrné programy, aby si udržely dostatek pracovních míst. Vlivem pandemie se cca 1/3 podnikatelů snaží najít nové trhy a možnosti. Přibližně polovina MSP do budoucna chce investovat do vývoje finálního nebo nového produktu, do automatizace, popřípadě se chtějí zaměřit na vzdělávání svých zaměstnanců. Ze strany státu by MSP nejvíce pomohlo odpouštění plateb zdravotního a sociálního pojištění, aby

nemusely propouštět své zaměstnance a udržely si tak co nejvíce pracovních pozic ve firmách (AMSP ČR, 2020).

Dle AMSP nelze přesně vykalkulovat dopady poklesu v oblasti české i globální ekonomiky v souvislosti s pandemií covid – 19. V současnosti nelze přesně určit veškeré následky na MSP, neboť pandemie ještě definitivně neskončila. Důležité bude pro tyto podniky přijmout nutná opatření, která pomohou k úspěšnému řešení dopadů pandemie, využívání podpor v oblasti soukromých investic a vyšších finančních prostředků, které pomohou k zabezpečení likvidity a přispějí k hospodářské obnově (AMSP ČR, 2022).

2.3 Kompenzační programy pro podniky

Antivirus A

Tento program je určen pro zaměstnance, kterým byla nařízena karanténa nebo izolace v důsledku onemocnění covid – 19. Částka podpory je stanovena na 80 % uznatelných nákladů (např. náhrada mzdy pro zaměstnance a k tomu i odpovídající výše zákonných odvodů), maximální částka je určena na 39 000 Kč pro zaměstnance za měsíc. Zaměstnanec obdrží náhradu mzdy ve výši 60 % průměrného měsíčního výdělku (MZ, 2021).

Antivirus B

Tento program pomůže firmám, které mají mnoho zaměstnancům na ošetřovně, v karanténě nebo firma nemá dostatečné množství součástí k výrobě daného produktu. Dále je program určen pro firmy, které mají v důsledku pandemie covid 19 omezenou poptávku po službách nebo produktech. U tohoto programu je stanovena výše příspěvku i s pojistným na 60 % náhrady mzdy, maximální částka je určena na 29 000 Kč pro zaměstnance za měsíc. Zaměstnanec dostává 100 % náhradu mzdy v případě, že firma postrádá velký počet zaměstnanců (30 % a více) v důsledku nařízení karantény nebo péče o dítě. Program B je určen pro zaměstnance, kteří se nacházejí v karanténě. 80 % náhrady mzdy je zaměstnanci poskytnuto v případě, že firma nemá dostatek vstupů (např. surovin, výrobků a služeb), které potřebuje k vykonávání práce. V posledním případě je zaměstnanci poskytována náhrada za mzdu ve výši 60 % průměrného výdělku v případě omezení poptávky po službách nebo produktech (MZ, 2021).

Covid záruka CK

Tento program je určen pro podporu malých a středních cestovních kanceláří, aby mohly splnit zákonnou povinnost v oblasti pojištěné ochrany proti jejímu úpadku. Maximální částka je stanovena do výše 75 % z požadované účasti CK, maximální částka pojistného plnění, která činí 30 %, neboli max. 4 mil. Kč. Pojistná doba platnosti záruky může být prodloužena maximálně o 6. měsíců (MZ, 2021).

Odklad elektronické evidence tržeb (EET)

Odložení EET vláda stanovila do 1. ledna 2023. Podnikateli za pozastavení EET nehrozí žádné pokuty (MZ, 2021).

Záruční program Covid III

Provozní financování

Program mohou využívat živnostníci a podniky do 500 zaměstnanců, cílem programu je poskytnout podporu rychlého úvěru a také i investičních nákladů pomocí komerčních bank. Program slouží k úhradě provozních nákladů, např. úhrada mzdy, nájemného, dodavatelsko – odběratelských faktur a platby za energie. Podnikateli tuto podporu poskytuje Národní rozvojová banka formou ručení za portfolio transakcí u konečných příjemců.

U transakcí musí být splněny tyto podmínky (MZ, 2021):

- U podniků do 250 zaměstnanců je stanoveno 90 % jistiny zaručovaného úvěru;
- U podniků od 250 do 500 zaměstnanců je výše určena 80 % zaručovaného úvěru;
- Maximální výše zaručeného úvěru je stanovena do 50 mil. Kč;
- Doba ručení je stanovena maximálně na 3 roky.

Investiční financování

Slouží k úhradě investičních výdajů, např. pořízení strojů, zařízení, technologií, licencí, softwarů a nemovitostí, včetně jejich technického zhodnocení.

Maximální částka podpory (MZ, 2021):

- U podniků do 250 zaměstnanců je stanoveno 90 % jistiny zaručovaného úvěru a současně maximální výše úvěru je stanovena do 50 mil. Kč;
- U podniků od 250 do 500 zaměstnanců je určeno 80 % jistiny zaručovaného úvěru a zároveň maximální výše úvěru je také stanovena do 50 mil. Kč.

- Doba ručení je stanovena na maximálně na 6 let.

Záruka Covid sport

Tento kompenzační program schválilo MPO, na kterém spolupracovalo s NRB. Cílem programu je podpořit podnikatele v malých a středních firmách v oblasti sportu. Podnikatel musí projekt uskutečnit na území ČR, mimo hl. města Prahy. Podnikateli je tento program nabízen v rámci programu Expanze – záruky. Projekt musí být realizován pouze v těchto oblastech (MZ, 2021):

- Osobní doprava lanovkou nebo vlekem;
- Sportovní a rekreační vzdělávání;
- Provozování sportovních zařízení;
- Činnosti sportovních klubů a fitcenter (pouze pro uzavřené podniky v důsledku pandemie covid 19);
- Ostatní sportovní, zábavní a rekreační činnosti (provoz lyžařských svahů).

Záruka je podnikateli nabízena na provozní úvěr, kdy je stanovena maximální výše zaručovaného úvěru na 15 mil. Kč. Doba ručení je stanovena na 3 roky a je zcela bez poplatků (MZ, 2021).

Podnikatel může v rámci programu využít také finanční příspěvek k úrokům z bankovního úvěru, kde je maximální výše stanovena na 15 % bankovního úvěru z provozních nákladů bez DPH, maximálně však do výše 1 mil. Kč (MZ, 2021).

Sektorová podpora

Tato podpora slouží fyzickým a právnickým osobám, které vykonávají podnikatelskou činnost podle Živnostenského zákona. Tuto podporu mohou využít pouze podnikatelé, u kterých byl zaznamenán pokles tržeb alespoň o 50 % v důsledku pandemie (MZ, 2022).

Program je určen dle MZ (2022) pro:

- a) Poskytovatelé – stravovacích služeb (catering), krátkodobých a rekreačních ubytovacích služeb a cestovních kanceláří
- b) Podnikatelé, kteří realizují a organizují kulturní, sportovní a veletržní akce.

3 REGION, REGIONÁLNÍ POLITIKA, ROZVOJ A EKONOMICKÁ ODOLNOST

Třetí kapitola bude zaměřena na vymezení regionu a jeho klasifikace dle NUTS. Další část se bude zabývat regionálním rozvojem a regionální politikou, včetně jejich cílů a nástrojů. Poslední část třetí kapitoly bude věnována ekonomické odolnosti MSP a regresní analýze.

3.1 Region

Region je definován jako: „*Území s více či méně přesně vyznačenými hranicemi, které slouží jako správní jednotka nižší, než je úroveň národního státu.*“ Každý region má svoji identitu, která je složena z určitých atributů. K těmto atributům jsou řazeny např. krajina, podnebí, jazyk, etnický původ a společná historie (Eurostat, 2004).

Tento pojem je formulován také v zákoně o podpoře regionálního rozvoje. V tomto zákoně je chápán jako: „*Územní celek vymezený pomocí administrativních hranic, krajů, okresů, obcí nebo sdružení obcí, jehož rozvoj je podporován.*“ (Zákon o podpoře regionálního rozvoje č. 248/2002).

Typologie vybraných regionů dle Skokana (2003):

- **Homogenní region** – je charakteristický především stejnorodostí svých vlastností. V celém tomto regionu se pěstuje stejná zemědělská plodina, na které se mohou podílet i MSP.
- **Heterogenní region** – typickým znakem je nestejnorodost jednotlivých vlastností. Je složen z centra, nebo center a zázemí (periferií), které jsou vázány s pohybem obyvatel a statků.

Typologie regionů dle velikosti řádů podle Šilhánkové (2007):

- **Makroregion** – v ČR je makroregion identický s celým územím státu. Prahu lze v rámci ČR považovat za jediné makroregionální centrum.
- **Mezoregion** – je region, který svou velikostí bývá zařazen mezi mikroregiony a makroregiony.
- **Mikroregion** – ve vztahu k regionálnímu rozvoji je tento region chápán jako prostorový celek malého rozsahu s uzavřenými základními procesy. Často jsou vymezeny vazby mezi pracovištěm (bydlištěm) a občanskou vybaveností.

- **Subregiony** – jedná se o nekomplexní územní celky, které nemají uzavřené vztahy mezi obyvateli, bydlištěm a základními službami.

3.2 Klasifikace regionu v ČR dle NUTS

EU zřídila klasifikaci územních statistických jednotek, která se nazývá NUTS (Nomenklatura územních statistických jednotek). Tato klasifikace slouží ke zpracování regionálních statistik EU, sociálně – ekonomickým analýzám a definování regionu (MMR, 2020).

Tabulka 1 Hlavní úrovně regionálního členění

Úroveň	Doporučený min. počet obyvatel	Doporučený max. počet obyvatel
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj: Euroskop, 2022

V ČR je tento hierarchický systém CZ – NUTS rozdělen do čtyř úrovní, jedná se o NUTS 0, NUTS 1, NUTS 2 a NUTS 3. Do nulté úrovně je zařazen stát Česká republika (administrativní jednotka), do první úrovně je zahrnuto celé území ČR (neadministrativní jednotka), v dalších úrovních jsou zahrnuty tzv. regiony soudržnosti (neadministrativní jednotky) a poslední úroveň je tvořena kraji (administrativní jednotka) (MMR, 2020).

V ČR tato klasifikace slouží k statickým účelům a poskytování potřebných informací pro EU, např. se jedná o využívání prostředků ze strukturálních fondů (MMR, 2020).

Tabulka 2 Přehled jednotek NUTS v klasifikaci CZ NUTS

NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
Česká republika	Praha	Hlavní město Praha
	Střední Čechy	Středočeský kraj
	Jihozápad	Jihočeský kraj Plzeňský kraj
	Severozápad	Karlovarský kraj Ústecký kraj
	Severovýchod	Liberecký kraj Královéhradecký kraj Pardubický kraj
	Jihovýchod	Kraj Vysočina Jihomoravský kraj
	Střední Morava	Olomoucký kraj Zlínský kraj
	Moravskoslezsko	Moravskoslezský kraj

Zdroj: Zpracováno dle MMR, 2020

Do roku 2007 byly v kategorii NUTS zahrnuty také okresy a obce. O rok později byly tyto jednotky nahrazeny místními samosprávnými jednotkami, tzv systémem LAU (Místní samosprávné jednotky). V ČR je tento systém členěn do úrovní LAU 1 a LAU 2. První úroveň zahrnuje okresy a druhá úroveň obce (MMR, 2020).

Tabulka 3 Územní jednotky ČR v systému NUTS a LAU

NUTS	Územní jednotka	Počet jednotek
NUTS 0	Stát	1
NUTS 1	Území	1
NUTS 2	Oblast	8
NUTS 3	Kraj	14
LAU		
LAU 1	Okresy	77
LAU 2	Obec	6249

Zdroj: Zpracováno dle NÚV, 2022

3.3 Regionální politika

Regionální politiku lze definovat mnoha způsoby. Dle Wokouna (2003) je regionální politika chápána jako: „*Soubor cílů, opatření, nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů*“.

Godall (1987) definuje regionální politiku jako: „*Součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části.*“

Na jedné straně zahrnuje opatření, která napomáhají růstu ekonomické aktivity na území, kde je vysoká nezaměstnanost a malá naděje na přirozený ekonomický růst. Na druhé definuje regionální politiku jako opatření, která slouží ke kontrole ekonomických aktivit na území s nadměrným růstem.

Dle Adamčíka regionální politika: „*Představuje veřejné přímé a nepřímé intervence státu, regionu, obcí a měst vedoucí k lepšímu prostorovému rozdělení ekonomických i mimoekonomických aktivit*“ (Adamčík, 1997).

Společným znakem výše uvedených definic je, že definují regionální politiku jako: „*Cílevědomou činnost organizací či představitelů státní správy a samosprávy, které směřují k zajištění ekonomického růstu spravovaného území*“. Z výše uvedených definic vyplývá, že regionální politika musí mít zřetelně stanovené cíle i nástroje, které mohou organizace využívat. (Stejskal, Kovárník 2009).

Fáze regionální politiky dle Wokouna (2008):

1. Definování regionálních problémů, včetně jejich původů;
2. Definování cílů, pokud možno kvantifikovatelných;
3. Definování strategií, které bude možné použít;
4. Identifikace nástrojů, které bude nutno použít;
5. Vyhodnocení použité politiky.

Rozdělení tří základních typů regionálních politik dle E. Lauschmana (1973):

1. **Růstově orientovaná regionální politika** – jejím cílem je optimální alokace výrobních faktorů v prostoru pomocí odpovídající spolupráce v oblasti soukromých a veřejných investičních aktivit;
2. **Stabilizačně orientovaná regionální politika** – jejím cílem jsou relativně vyrovnané hospodářské struktury v regionech, kterých je docíleno pomocí spolupráce mezi regionální a odvětvovou politikou;
3. **Infrastrukturálně orientovaná regionální politika** – jejím cílem je usilovat o rovnoměrné rozdělení infrastruktury do regionů.

V EU je regionální politika dle Stejskala a Kovárníka (2009) rozdělena do tří úrovní:

- **Nadnárodní** – realizovaná prostřednictvím EU. Do této úrovně je zahrnuta Evropská komise a další evropské instituce;
- **Národní** – uskutečňována prostřednictvím členských zemí. Do této úrovně patří vláda, ministerstva a ostatní orgány státní správy;
- **Regionální** – je ve většině zemí, v této úrovni jsou zařazeny orgány územní samosprávy a také i aktéři regionálního rozvoje (podniky, podnikatelé a instituce).

3.4 Regionální rozvoj

Teorii regionálního rozvoje předcházely neoklasické lokalizační teorie, které byly založené za účelem nalezení faktorů, které ovlivňovaly místo ekonomických aktivit a také objasnění prostorového rozmístění ekonomiky (Blažek, Uhlíř, 2020).

Směry neoklasických lokalizačních teorií dle Massey (1979):

1. **směr** – se zaměřoval na objasnění lokalizačních rozhodnutí ve firmách. Alfred Weber založil tzv. lokalizační faktory, do kterých se zahrnují naleziště surovin, pracovní síly,

cena a náklady. Weber se snažil najít optimální lokalizace nákladů pomocí minimalizace dopravních nákladů.

2. **směr** – se zabýval zkoumáním vzájemné závislosti lokalizačních rozhodnutí ve firmách, tzv. Hottelingův model. V tomto modelu je cena považována za výrobní náklad, dopravní náklady jsou hrazeny zákazníky, což zapříčiní pokles poptávky s rostoucí vzdáleností.
3. **směr** – byl založen na behaviorálním pragmatismu. Dochází zde ke snaze vytvořit realistický neoklasický model, do kterého by bylo zahrnuto vnímání subjektivity aktérů. Hlavním nedostatkem v tomto směru je metodologický individualismus, který nezohledňuje vnější vlivy jedince, které také ovlivňují jeho chování.
4. **směr** – cílem bylo objasnění prostorového uspořádání ekonomiky jako celku. Do tohoto směru je zařazena teorie centrálních míst, kterou zpracoval Christaller. Je založena na tzv. geografické zákonitosti a jejím cílem bylo objasnění rozmístění a velikosti měst v sídlech za ideálních podmínek a racionálního chování zákazníků i majitelů firem. Hlavní výhodou této teorie byla snaha o vysvětlení geografické společnosti jako celku a také o vymezení charakteristik systému středisek a regionů. Lokalizační teorie se začaly objevovat v moderní geografii v 60. letech 20. století. Důležitým přínosem těchto teorií je systematické studium v oblasti aglomeračních efektů, které představují podstatnou součást teorií regionálního rozvoje až do současnosti. Nyní se lokalizační teorie využívají v oblasti regionálního výzkumu v souvislosti se zahraničními investicemi a výběrem místa pro nové závody. Dále jsou tyto teorie využívány u lokalizace hypermarketů a distribučních cen (Blažek, Weber, 2020).

Z hlediska nejužšího pojetí si lze chápat regionální rozvoj jako: „*Ekonomický rozvoj určitého územně definovaného celku*“ (Stejskal, Kovárník, 2009).

Podle Pavlíka (2016) regionální rozvoj vymezuje z akademického hlediska jako: „*Souhrn aplikací nauk (sociologie, geografie a ekonomie), které řeší vztahy, procesy a jevy přesně vymezeného územního regionu a hledá příčiny a vhodné nástroje na optimalizaci rozvoje*“.

Nejdůležitějším dokumentem, který se zabýval regionálním rozvojem byla Strategie regionálního rozvoje 2014–2020. Nyní se touto oblastí zabývá dokument Strategie 21 +. Úlohou této strategie je určit cíl regionální politiky v časovém horizontu 7 let. Tyto cíle musí

být v souladu se zákonem č.248/200 Sb., o podpoře regionální rozvoje s ohledem na podporu dynamického, udržitelného a vyváženého rozvoje území (MMR,2021).

3.5 Nástroje a cíle regionální politiky

Nástroje regionální politiky jsou využívány, z toho důvodu, aby mohlo být dosaženo jejich cílů (Stejskal, Kovárník, 2009).

Dle Wokouna (2003) rozlišujeme tyto regionální nástroje:

- **Makroekonomické nástroje** – cílem obnovit rovnováhu v oblasti regionálního trhu práce (Lacina, 2007).
 - Protekcionalismus – hospodářská politika, která se zabývá ochranou domácí výroby (Finance.cz, 2022);
 - Fiskální politika – nástroj hospodářské politiky, který se zaměřuje na vytváření příjmové (cla, daně, pojištění) a výdajové (vládní výdaje, ¹transfery) strany rozpočtu. Tato politika se zabývá ovlivňováním ekonomiky pomocí veřejných rozpočtů (Finance.cz, 2022);
 - Monetární politika – nástroj hospodářské politiky. Tvoří souhrn zásad a opatření, které mají pomocí měnových nástrojů prosadit realizaci měnových cílů. Tato politika slouží k usměrňování množství peněz v ekonomice, z důvodu naplnění určitých makroekonomických cílů. K dlouhodobým cílům této politiky patří zachování stability cenové hladiny, zajištění vyrovnanosti platební bilance, naplnění plánovaného ekonomického růstu a zachování únosné míry nezaměstnanosti (Finance.cz, 2022).
- **Mikroekonomické nástroje** – investice určitých finančních částek, které jsou poskytovány ze státního a regionálního rozpočtu
 - Relokace pracovních sil – funguje na principu nalákání kapitálu do oblasti problémového území, kde se vytvoří nová pracovní místa a dojde tak ke stabilizaci obyvatelstva;
 - Relokace kapitálu – ovlivňuje vytváření nových pracovních míst pomocí stávajících firem nebo se snaží přilákat firmy nové.

¹ Jsou jednostranné platby, které ovlivňují velikost disponibilních příjmů. V oblasti rozpočtové politiky se jedná např. o podporu v nezaměstnanosti, důchody a sociální podpory (Peníze.cz, 2022).

- **Ostatní nástroje**

- Administrativní nástroj – správní rozhodnutí o zastavení nevhodné ekonomické činnosti;
- Institucionální nástroj – regionální rozvojové agentury.

Další členění regionálních nástrojů dle Wokouna (2006):

- **Finanční** – jsou zahrnuty v oblastech ekonomiky, podnikání, zaměstnanosti a veřejné správy. Tyto nástroje dále členíme na přímé a nepřímé. Do přímých nástrojů jsou zahrnuty dotace na pracovní místa a podporu podnikání, bezúročné, a úročné půjčky. K nepřímým nástrojům patří daňová zvýhodnění (např. slevy na daních);
- **Nefinanční** – do těchto nástrojů jsou zahrnuty poradenská a informační podpora v oblasti regionálního rozvoje a infrastrukturní podpora.

Ministerstvo pro místní rozvoj uvádí, že základním cílem regionální politiky je udržitelný rozvoj regionů, který je orientovaný na soudržnost a zvyšování konkurenceschopnosti. Každý region by měl dostat příležitost k dosažení vyváženému rozvoji, který odpovídá jeho potenciálu a konkrétním stránkám. (MMR, 2022).

Cílem regionální politiky je podpořit vytváření v oblastech konkurenceschopnosti firem, hospodářského růstu, udržitelného rozvoje a také zlepšování kvality života občanů. V letech 2014–2020 pro dosažení výše uvedených cílů a řešení rozvojových potřeb regionů bylo vyčleněno celkem 351,8 miliard EUR. Pro období 2014–2020 byla regionální politika uskutečňována pomocí tří hlavních fondů, Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti a Evropský sociální fond (Euroskop, 2018).

Cíle regionální politiky v EU

Cílem regionální politiky do roku 2020 byly dle Euroskopu (2018):

1. Cíl – zaměstnanost: 75 % lidí ve věkovém rozpětí 20–64 let
2. Cíl – výzkum a vývoj: investovat 3 % do HDP
3. Cíl – změna klimatu a energetická udržitelnost: snížit emise skleníkových efektů o 20%
4. Cíl – vzdělání: o 10 % nižší počet studentů, kteří nedokončili vzdělání
5. Cíl – chudoba a sociální vyloučení: mít min. o 20 mil. méně lidí, kteří jsou ohroženi chudobou nebo sociálním vyloučením

Současné období regionální politiky se více vyznačuje institucionálními přístupy. Regionální politika se zaměřuje na využití a mobilizaci místních aktiv, které zahrnují lidský potenciál, znalosti a kulturní a přírodní dědictví. V současnosti dochází v jisté míře k určitému sbližování mezi aktéry v oblastech veřejného a soukromého sektoru, často se využívají na spolupráci různé nástroje nebo formy networkingových aktivit. Dále se v současnosti uplatňují i nástroje z předchozích období, jedná se např. o podporu přílivu zahraničních investic, se kterou je spojena následná péče o investory. Nyní jsou také aplikovány nové přístupy v oblasti regionální politiky, jejímž cílem je vyřešit příčiny regionálních problémů. V současnosti představuje regionální politika strategickou politiku, která podporuje posílení a růst konkurenceschopnosti v globální ekonomice. Dále zabezpečuje, aby v regionu docházelo k velkému počtu aktivit s přidanou hodnotu, které dávají možnost tvorby dobře placených míst, které jsou určené pro vysoce kvalifikované pracovníky (Blažek, Uhlíř, 2020).

3.6 Ekonomická odolnost

V rámci ekonomické odolnosti je důležité definovat pojmy odolnost a regionální odolnost, které s ní souvisejí. Stejně jako se pojem podniková konkurenceschopnost přenesl na úroveň regionů, tak je možné hovořit také o ekonomické odolnosti MSP, které jsou lokalizovány do určitého území. Dále je možné konstatovat, že ekonomická odolnost MSP determinuje ekonomickou odolnost regionu a obráceně.

Pojem odolnost lze chápat jako schopnost regionu, účinně odolávat různým negativním výkyvům a změnám. Širší pojem ekonomické odolnosti definuje regionální odolnost, která se stala jednou z hlavních myšlenek současné doby (Pelling, 2011). Regionální odolnost je definována jako: „*Schopnost systému odolat šoku, vyrovnat se změnou a nadále prospívat*“. Dále lze regionální odolnost dle Foster (2007) vymezit jako: *Schopnost regionu zotavit se z významné změny*.“ Tento pojem poskytuje nový pohled na region při nalezení řešení v oblasti nejistot a změn společnosti. Lze nalézt v oblastech výzkumu, konkrétně např. v ekologii, sociologii nebo v krizovém plánování (Svoboda, 2013).

Definováním ekonomické odolnosti se zabývalo mnoho autorů. Tento pojem lze definovat jako: „*Schopnost regionální ekonomiky reagovat na změnu podmínek (i široké povahy) a nacházet nové rovnovážné stavy*“ (Koutský a kol., 2012), (Kraft a kol., 2011) a (Kučerová, 2009).

Ekonomická odolnost je rozlišována dle tří přístupů. Prvním přístupem je tzv. technické pojetí odolnosti, kde je ekonomická odolnost chápána jako schopnost ekonomického systému po

vychýlení dosáhnout návratu do prvotní podoby. Technické pojetí je určováno dle času, který je pro region nezbytný pro návrat do své původní úrovně vlivem hospodářského poklesu (Svoboda, 2013). S technickým pojetím souvisí velké množství žádoucích ukazatelů, např. zaměstnanost podle odvětví, produktivita práce, počet MSP, HDP, míra nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (Martin, 2011). Další přístupem je ekologické pojetí, který se zaměřuje na velikost šoku nebo poruchy, kterou je region schopen přijmout, než dojde k jeho vychýlení z prvotního stavu. Poslední přístup je označován jako adaptivní neboli vývojový. Tento systém klade důraz na schopnost systému adaptovat se na vytvořené změně struktury či funkce, která minimalizuje dopady vyvolané nestabilní změnou.

Oba tyto přístupy jsou velice kritizovány, protože podle některých autorů dostatečně nezařazují vývoj ekonomiky v dlouhodobém čase. (Pike a kol, 2010) a (Martin a Sunley, 2007).

Společným znakem výše uvedených přístupů je, že region je schopen docílit požadované reakce různými způsoby (Svoboda, 2013).

Ekonomickou odolnost v daném regionu ovlivňuje mnoho faktorů. Těmito faktory se zabývalo mnoho autorů.

K hlavním faktorům podle Martina (2011) se řadí:

- dynamický růst regionu;
- lidský kapitál;
- inovační míra;
- podniková a obchodní kultura;
- exportní orientace a zaměření regionu;
- institucionální uspořádání regionu;
- lokalizace regionu.

Ekonomickou odolnost lze počítat jako poměr mezi hodnotami vybraného ukazatele v roce po negativní události vůči roku před negativní událostí. V této práci je tímto ukazatelem počet MSP (Svoboda, 2013). Dále lze ekonomickou odolnost hodnotit dle regresní analýzy.

3.6.1 Regresní a korelační analýza

Závislostí spojitých veličin se zabývají metody regrese a korelace. Regrese se zaměřuje na nalezení optimálního funkčního modelu, na rozdíl od korelace, která se zabývá měřením síly lineární závislosti (PF UJEP, 2022).

Regresní analýza je statistická technika, která se používá v případě posouzení závislosti určité kvantitativní (spojité) proměnné vůči jedné nebo více kvantitativních (spojitých) proměnných, tj. regresorech. V rámci této analýzy je předem určeno, která z proměnných je nezávislá a závislá. Cílem regresní analýzy je zobrazit závislost prostřednictvím odpovídajícího matematického modelu (StatSoft, 2014).

Dle počtu nezávisle proměnných se modely rozlišují na jednoduchou regresi a vícenásobnou regresi. Jednoduchá regrese definuje závislost vysvětlované proměnné (nezávislé) na jednom regresoru. Např. se jedná o určení závislosti mezi výši exportu a HDP. Vícenásobná regrese se zabývá závislou proměnou, která závisí více než na jednom regresoru. Např. se jedná o závislost výše úspor na platu. V rámci jednoduché regrese se rozlišují modely různých typů, např. se jedná o lineární, mocninný, polynomický a logaritmický model (Statsoft, 2014) a (PF UJEP, 2022).

Regresní funkce se definuje jako: *Hledání regresních koeficientů b_i* . Určení typu regresního modelu se určuje na základě vzhledu bodových grafů. (PF UJEP, 2022)

Dle typu regresní funkce se modely člení na lineární a nelineární. Lineární model definuje regresní funkci, která je lineární v parametrech. Např. $Y = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots$, kde Y je závislá proměnná a X_i značí regresory. Grafem lineárního modelu je přímka. (Statsoft 2014) a (PF UJEP, 2022).

4 ANALÝZA VÝVOJE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ V REGIONECH EU

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vývoj malých a středních podniků na Slovensku, Maďarsku, Polsku a v ČR. Hlavní důraz je kladen na hodnocení ekonomické odolnosti malých a středních podniků z hlediska jejich velikostní kategorie a umístění v krajích ČR. Na základě nalezených vztahů mezi zkoumanými faktory (průměrná hrubá měsíční mzda, hrubý fixní kapitál a vzdělání) byla formulována opatření pro decizní sféru. Zmíněné tři výše uvedené faktory byly vybrány na základě rešerše odborné literatury, jejíž část výsledků je uvedena v předešlé části práce. První část analýzy se zaměřuje na vývoj počtu MSP v jednotlivých krajích ČR z hlediska registrovaných subjektů a subjektů se zjištěnou aktivitou. Z hlediska registrovaných subjektů je u každého kraje znázorněn graf, který charakterizuje vývoj počtu MSP v letech 2015–2020. U subjektů se zjištěnou aktivitou jsou u každého kraje v ČR zobrazeny grafy, které znázorňují podíl MSP vůči ekonomickým subjektům v daném kraji v letech 2015–2020. Druhá část analýzy se zaměřuje na ekonomickou odolnost MSP v jednotlivých krajích ČR, kde je odolnost srovnávána mezi rokem 2007 a 2015, protože rok 2007 je charakterizován hospodářskou krizí, která negativně ovlivnila vývoj MSP. Rok 2015 lze považovat, za rok, kdy doznávaly dopady hospodářské krize v krajích ČR. Dále bude zkoumána odolnost MSP v krajích ČR mezi roky 2019 a 2021, neboť v tomto období probíhá pandemie covid - 19. Poslední část této analýzy se bude zabývat zhodnocením ekonomické odolnosti MSP mezi roky 2008 a 2015 u Visegradské čtyřky, dále jen V4, která je tvořena čtyřmi středoevropskými státy, ČR, Slovenskem, Polskem a Maďarskem.

Informační zdroje analýzy

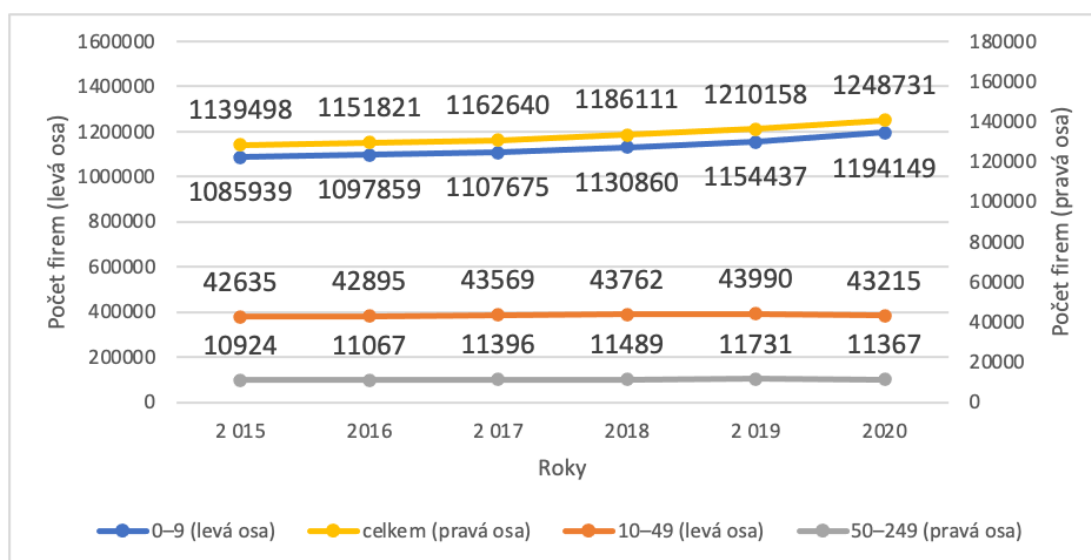
V rámci analýzy o vývoji počtu MSP z hlediska registrovaných subjektů a subjektů se zjištěnou aktivitou byly použity data z Českého statistického úřadu a z Asociace malých a středních podniků a živnostníků (AMSP). Tato data byla upravena do tří skupin. První skupina: čítá 0–9 zaměstnanců, kde jsou zahrnuty drobné podniky. Druhá skupina je tvořena 10–49 zaměstnanci, kam patří malé podniky. Poslední skupina je tvořena 50–249 zaměstnanci, které tvoří střední podniky. Pouze určitá část registrovaných subjektů provozuje aktivně svoji činnost, jedná se o subjekty, které vykazují daňové přiznání a sociální pojištění. Proto v této analýze není zahrnuto cca 50 % - 60 % podniků z důvodu neuvedení počtu zaměstnanců. U aktivních subjektů nejsou v této analýze zahrnuta data v rozmezí 15 % - 30 %

podniků, neboť u nich nebyly uvedeny potřebné informace. Data použita k výpočtu ekonomické odolnosti MSP v krajích ČR byla opět využita z ČSÚ. Poslední část analýzy ekonomické odolnosti u státu V4 zahrnovala data z Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

4.1 Vývoj malých a středních podniků v ČR v letech 2015–2020

V následující tabulce je znázorněn počet podniků v MSP v letech 2015–2020. Z grafu je zřejmé, že nejvyšší počet podniků byl v roce 2020, dosahoval 1 248 763 v MSP, naopak nejméně zaměstnanců bylo zaznamenáno v roce 2015, kdy počet podniků dosahovala 1 139 498. V porovnání mezi oběma roky vzrostl počet podniků o 109 233.

Obrázek 3 Vývoj MSP v ČR

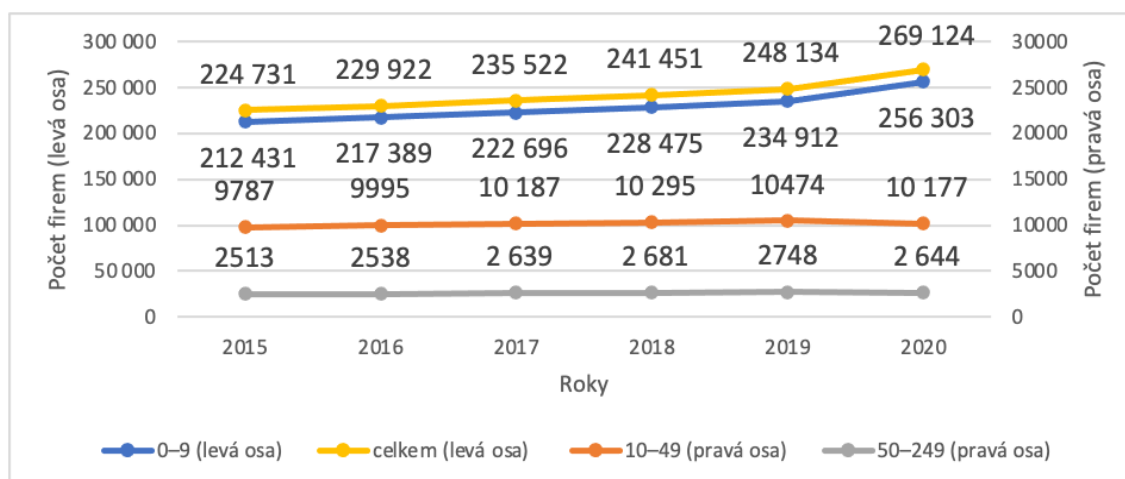
Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

4.2 Vývoj malých a středních podniků v krajích ČR v letech 2015–2020

1. Praha

Pro kraj Praha byl nejvyšší počet podniků z hlediska registrovaných subjektů zaznamenán v roce 2020. Tato hodnota dosahovala 269 124 podniků. V roce 2020 činil podíl těchto subjektů vůči všem subjektům v ČR v tomto kraji 22 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců vůči celkovému počtu podniků v tomto kraji se pohyboval na úrovni 95 %. Od roku 2015 dochází k postupnému nárůstu podniků. V porovnání s rokem 2019 došlo v roce 2020 k poměrně vysokému nárůstu počtu podniků, konkrétně se hodnota zvýšila o 20 990. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 je 241 481.

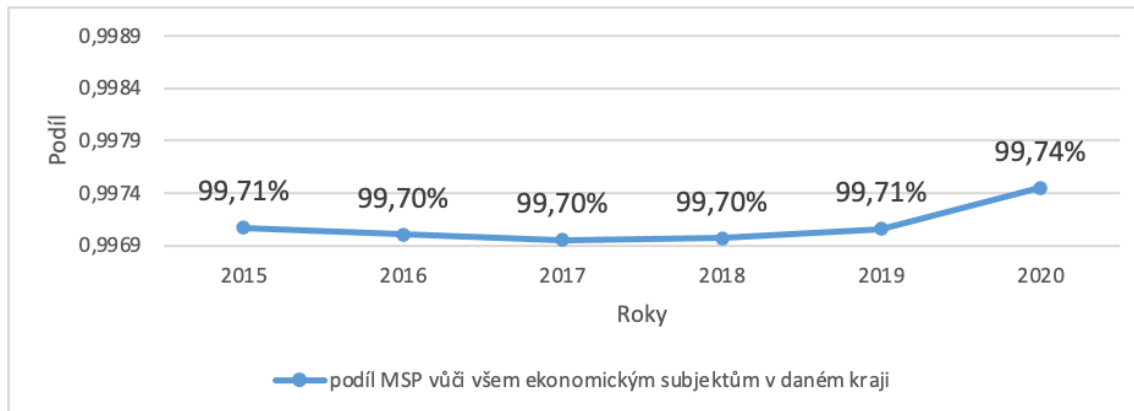
Obrázek 4 Vývoj MSP v Praze

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou v tomto kraji dosahoval podíl MSP od roku 2015 99,7 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015 došlo v roce 2020 ve všech skupinách ke zvýšení počtu podniků, konkrétně se hodnota zvýšila o 44 409. Ve všech skupinách zaměstnanců docházelo k nárůstu počtu podniků.

Obrázek 5 Podíl MSP v Praze

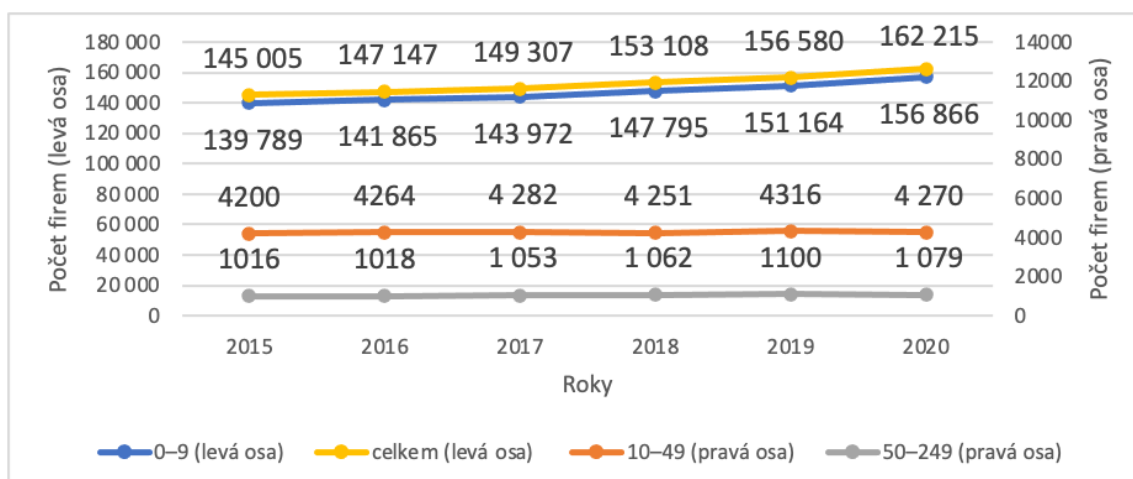

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

2. Středočeský kraj

Ve Středočeském kraji z hlediska registrovaných subjektů byl nejvyšší počet podniků v roce 2020, tento počet činil 162 215. V roce 2020 dosahoval podíl těchto subjektů vůči všem subjektům v ČR 13 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců vůči celkovému počtu podniků se pohyboval v rozmezí 96 % - 97 %. Od roku 2015 v tomto kraji došlo k menšímu nárůstu podniků. V porovnání s rokem 2015, došlo v roce 2020 k poměrně vysokému nárůstu počtu podniků konkrétně tato hodnota dosahovala zvýšila 17 210. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 dosahovala 152 227.

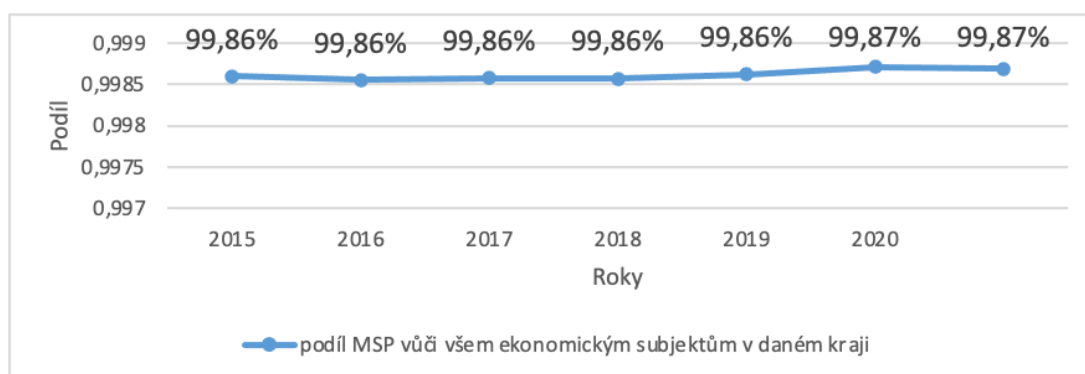
Obrázek 6 Vývoj MSP ve Středočeském kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou v tomto kraji dosahoval podíl MSP 99,86 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015, došlo v roce 2020 k nárůstu o 17 221 podniků. Ve všech skupinách zaměstnanců docházelo k nárůstu počtu podniků.

Obrázek 7 Podíl MSP ve Středočeském kraji

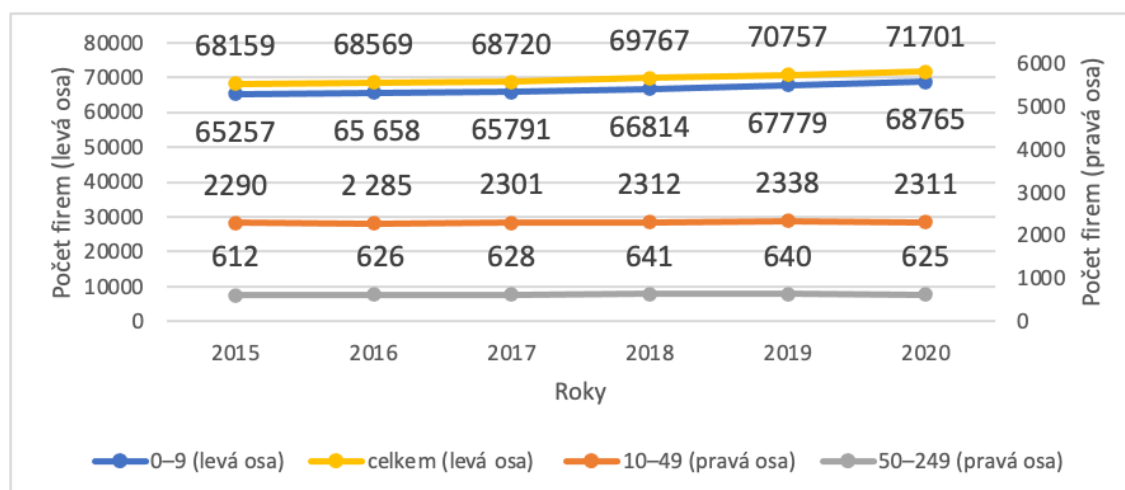

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

3. Jihočeský kraj

V Jihočeském kraji z hlediska registrovaných subjektů byl nejvyšší počet podniků v roce 2020, tento počet dosahoval 71 701. V roce 2020 podíl na ČR v tomto kraji dosahoval 6 %. Podíl zastoupení skupiny 0-9 zaměstnanců vůči celkovému počtu podniků se v letech 2015-2020 pohyboval na 96 %. Od roku 2015 dochází k postupnému nárůstu počtu podniků. V porovnání s rokem 2015, v roce 2020 došlo k poměrně malému nárůstu podniků, konkrétně se tato hodnota zvýšila o 3542. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015-2020 je 69 612.

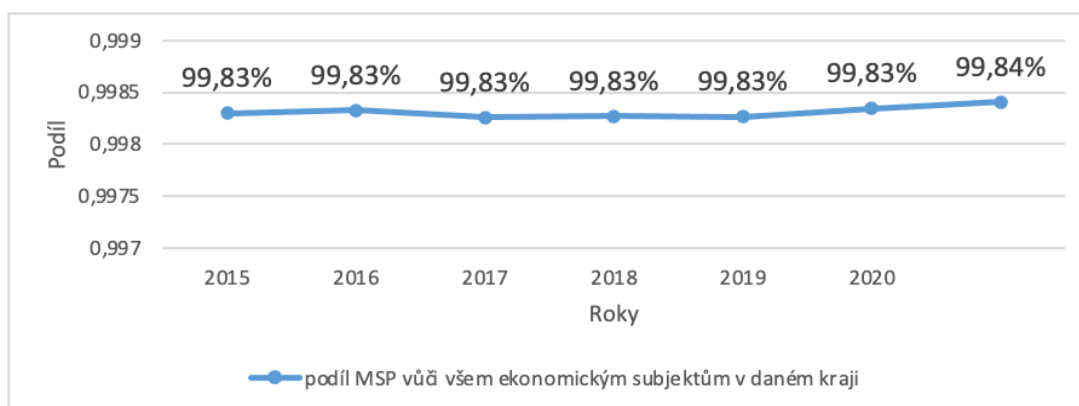
Obrázek 8 Vývoj MSP v Jihočeském kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou v tomto kraji činil podíl MSP 99,83 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015, v roce 2020 ke zvýšení počtu o 3 551. podniků.

Obrázek 9 Podíl MSP v Jihočeském kraji

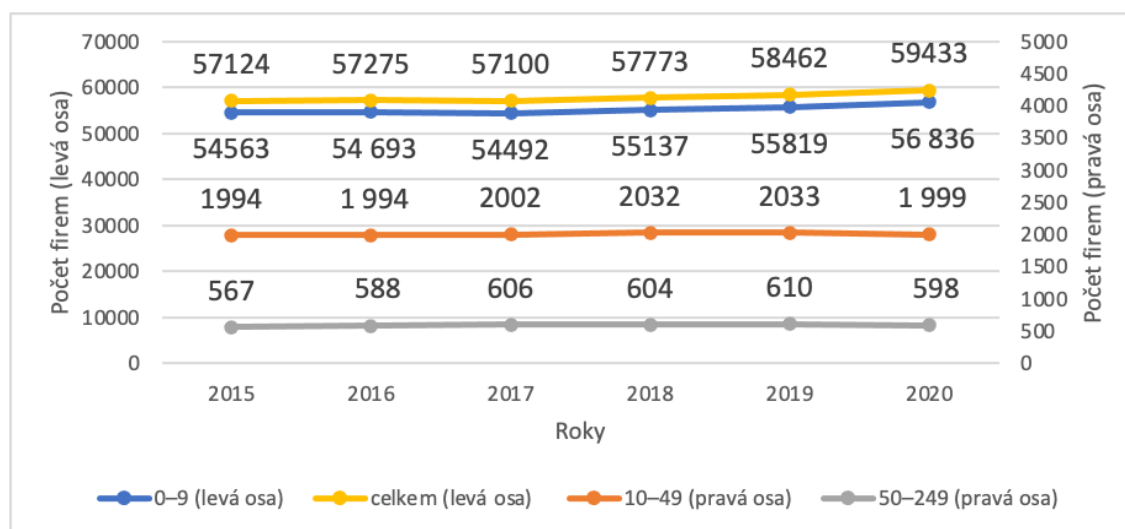

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

4. Plzeňský kraj

V Plzeňském kraji z hlediska registrovaných subjektů byl nejvyšší počet podniků v roce 2020. Tento počet dosahoval 59 433. V roce 2020 podíl na ČR v tomto kraji dosahoval 5 %. Podíl zastoupení skupiny 0-9 zaměstnanců vůči celkovému počtu podniků v tomto kraji v letech 2015-2020 se pohyboval v rozmezí 95 % - 96 %. V porovnání s rokem 2015, v roce 2020 došlo k nárůstu podniků, konkrétně se tato hodnota zvýšilo o 2 309. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015-2020 je 57 861.

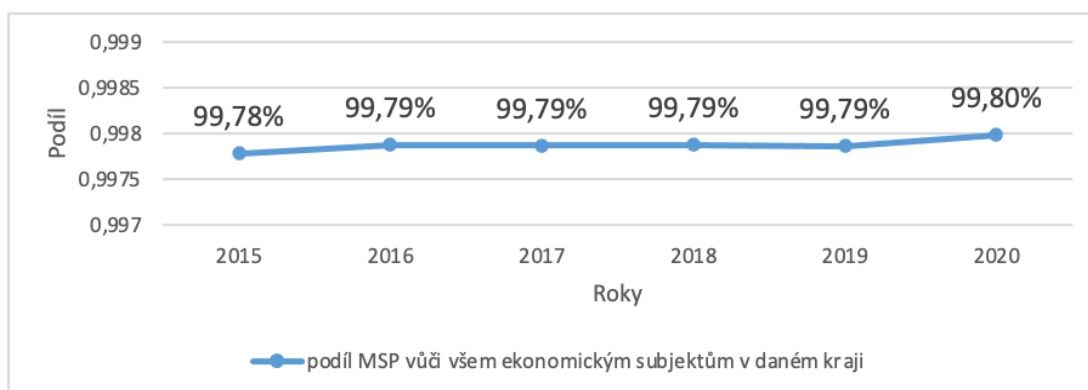
Obrázek 10 Vývoj MSP v Plzeňském kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou v tomto kraji dosahoval podíl MSP v letech 99,8 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015 se v roce 2020 zvýšil podniků o 2 314.

Obrázek 11 Podíl MSP v Plzeňském kraji

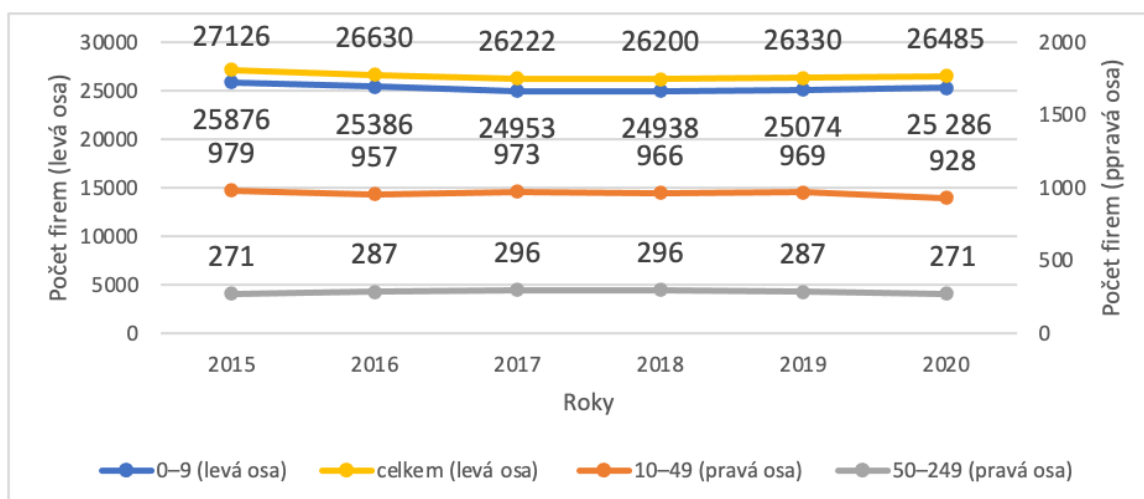

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

5. Karlovarský kraj

V Karlovarském kraji z hlediska registrovaných subjektů byl zaznamenán nejvyšší počet podniků v roce 2015, kdy tento počet dosahoval 27 115. V roce 2020 podíl na ČR v tomto kraji dosahoval 2 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců v tomto kraji se činil 95 %. Od roku 2016 dochází k poklesu počtu podniků, až od roku 2020 dochází k mírnému růstu. V porovnání s rokem 2015, došlo v roce 2020 k poklesu počtu podniků, konkrétně se tato hodnota zmenšila o 615. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 je 26 499.

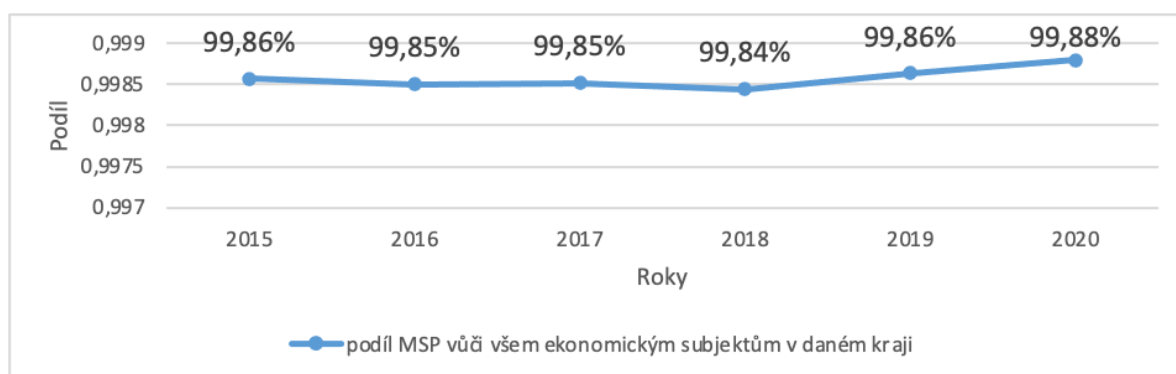
Obrázek 12 Vývoj MSP v Karlovarském kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou v tomto kraji činil podíl MSP v letech 2015–2020 99,9 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015 došlo v roce 2020 k poklesu podniků, konkrétně se hodnota snížila o 634. Ve všech skupinách došlo k poklesu počtu podniků, mimo skupiny 50–249 zaměstnanců.

Obrázek 13 Podíl MSP v Karlovarském kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

6. Ústecký kraj

V Ústeckém kraji z hlediska registrovaných subjektů byl nejvyšší počet podniků zaznamenán v roce 2020, kdy jeho hodnota dosahovala 69 199. Podíl na ČR v tomto kraji dosahoval 6 %. Podíl skupiny 0–9 zaměstnanců vůči celkovému počtu podniků v letech 2015–2020 se pohyboval mezi 95 % - 96 %. Od roku 2017 dochází v tomto kraji k postupnému nárůstu počtu podniků. V porovnání s rokem 2015 došlo v roce 2020 k nárůstu podniků, konkrétně se tato hodnota zvýšila o 3258. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 je 66 902.

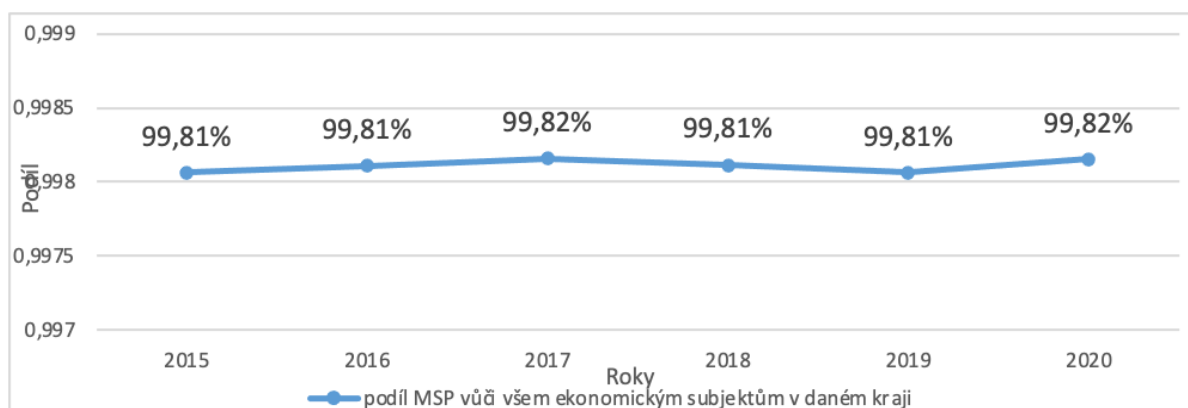
Obrázek 14 Vývoj MSP v Ústeckém kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou v tomto kraji v letech 2015–2020 podíl MSP činil 99,8 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015 došlo v roce 2020 k nárůstu počtu podniků o 3268. Ve všech skupinách došlo k navýšení podniků, kromě skupiny 10–49 zaměstnanců, kde snížil počet o 94 podniků.

Obrázek 15 Podíl MSP v Ústeckém kraji

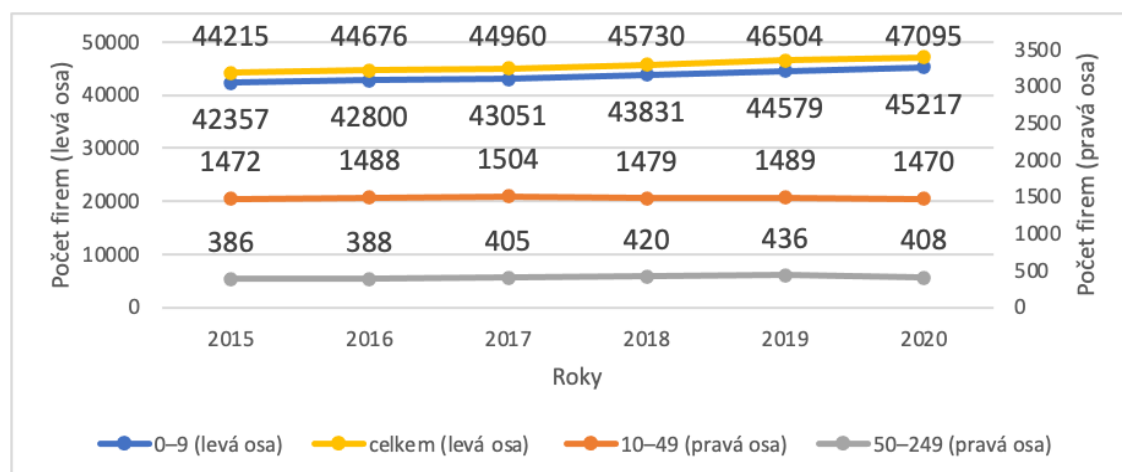

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

7. Liberecký kraj

V Libereckém kraji z hlediska registrovaných subjektů byl nejvyšší počet podniků v roce 2020, kdy tato hodnota dosahovala 47 095. V roce 2020 podíl na ČR činil 4 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců v letech 2015–2020 vůči celkovému počtu podniků činil 96 %. V tomto kraji dochází od roku 2015 zároveň k nárůstu i poklesu podniků. V porovnání s rokem 2015, došlo v roce 2020 k nárůstu podniků, konkrétně se tato hodnota zvýšila o 2 880. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 je 45 530.

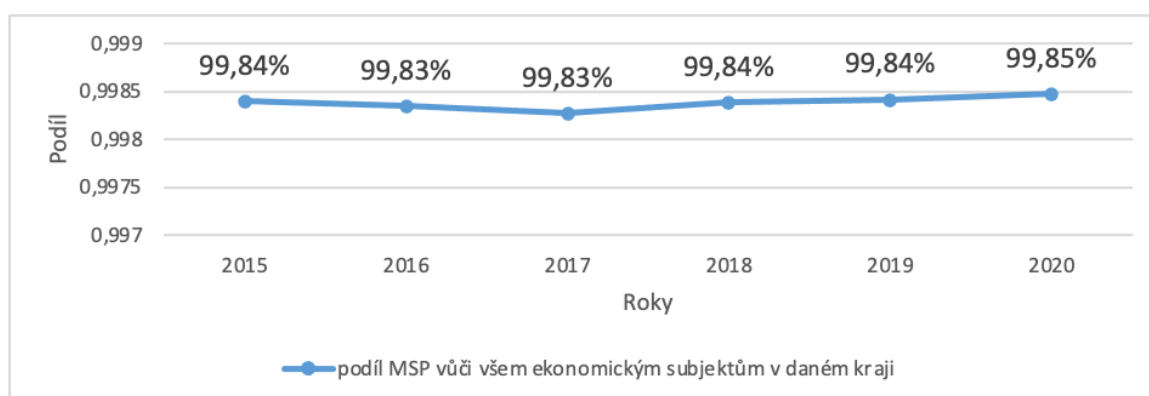
Obrázek 16 Vývoj MSP v Libereckém kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou v tomto kraji činil podíl MSP v letech 2015–2020 99,9 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015 v roce 2020 k zvýšení o 2 881 podniků. Ve všech skupinách docházelo k nárůstu podniků, mimo skupiny 10–49 zaměstnanců.

Obrázek 17 Podíl MSP v Libereckém kraji

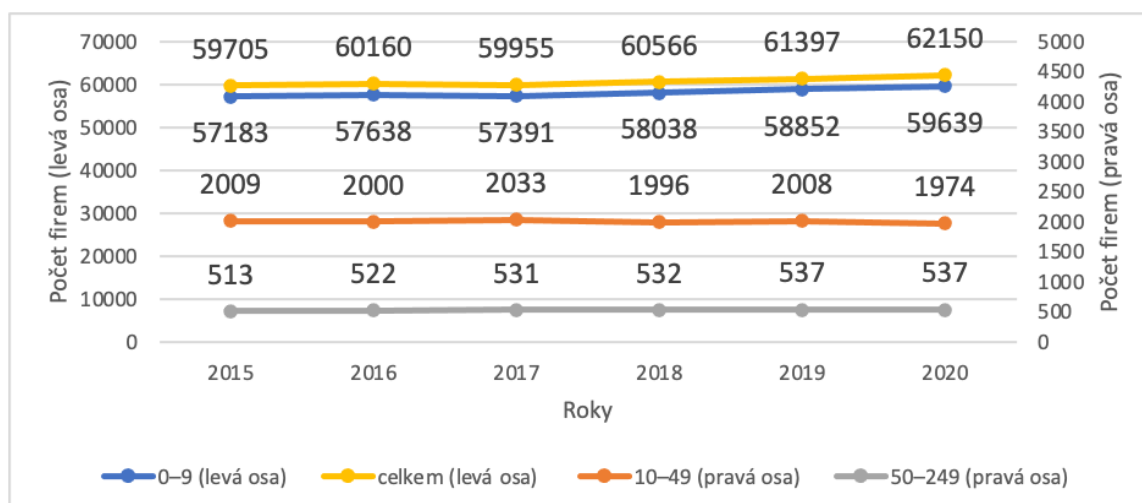

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

8. Královéhradecký kraj

V Královéhradeckém kraji z hlediska registrovaných subjektů byl nejvyšší počet podniků v roce 2020, kdy tato hodnota dosahovala 62 150. V roce 2020 podíl na ČR činil 5 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců vůči celkovému počtu zaměstnanců dosahoval v letech 2015–2020 hodnoty 99 %. Od roku 2017 dochází v tomto kraji k postupnému růstu počtu podniků. V porovnání s rokem 2015 v roce 2020 došlo k nárůstu počtu podniků konkrétně se tato hodnota zvýšila o 2 445. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 je 60 656.

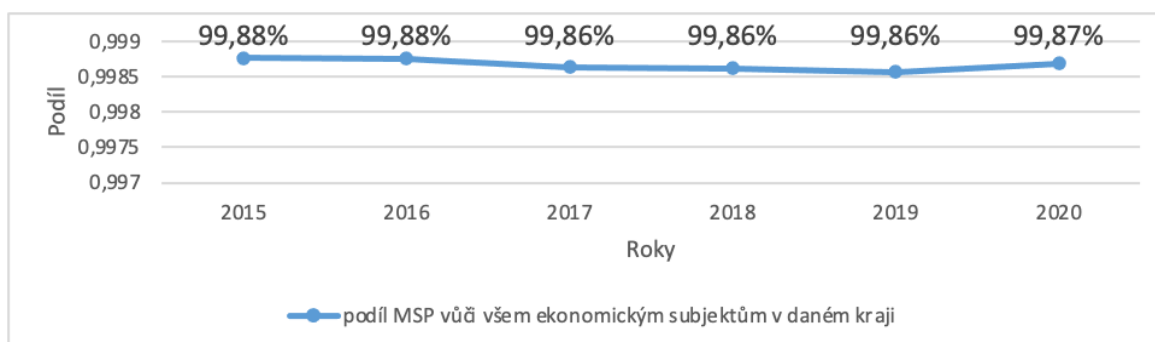
Obrázek 18 Vývoj MSP v Královohradeckém kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou v tomto kraji činil podíl MSP v letech 2015–2020 99,9 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015 došlo v roce 2020 k nárůstu o 2 445 podniků. Ve všech skupinách docházelo k nárůstu počtu podniků, kromě skupiny 10–49 zaměstnanců, kdy se hodnota snížila o 34 podniků.

Obrázek 19 Podíl MSP v Královohradeckém kraji

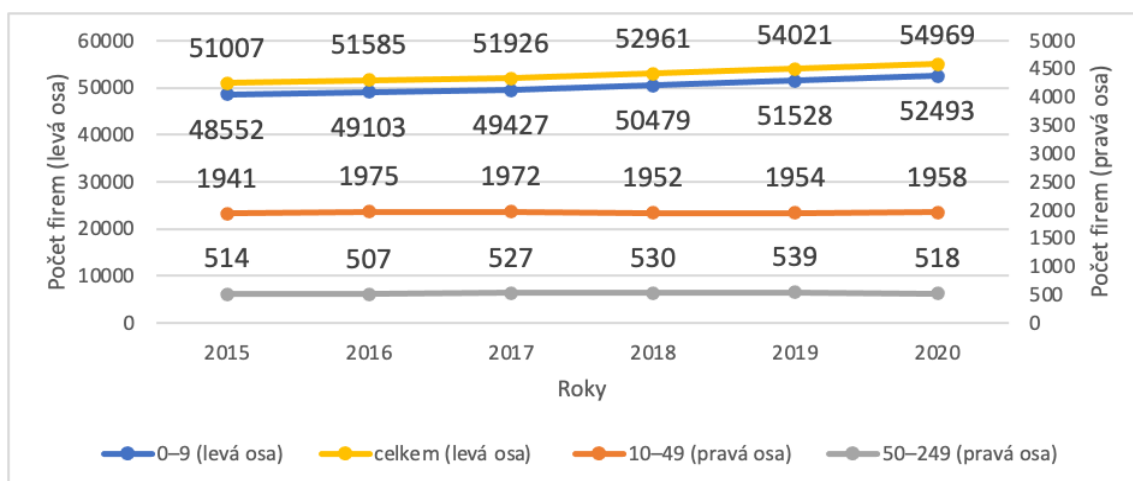

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

9. Pardubický kraj

V Pardubickém kraji z hlediska registrovaných subjektů byl nejvyšší počet podniků v roce 2020, kdy tato hodnota dosahovala 54 969. V roce 2020 činil podíl na ČR 4 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců vůči celkovému počtu zaměstnanců činil v letech 2015–2020 95 %. Od roku 2015 dochází v tomto kraji k postupnému nárůstu počtu podniků. V porovnání s rokem 2015 došlo v roce 2020 k nárůstu počtu podniků, konkrétně se tato hodnota zvýšila o 3 962. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 činila 52 745.

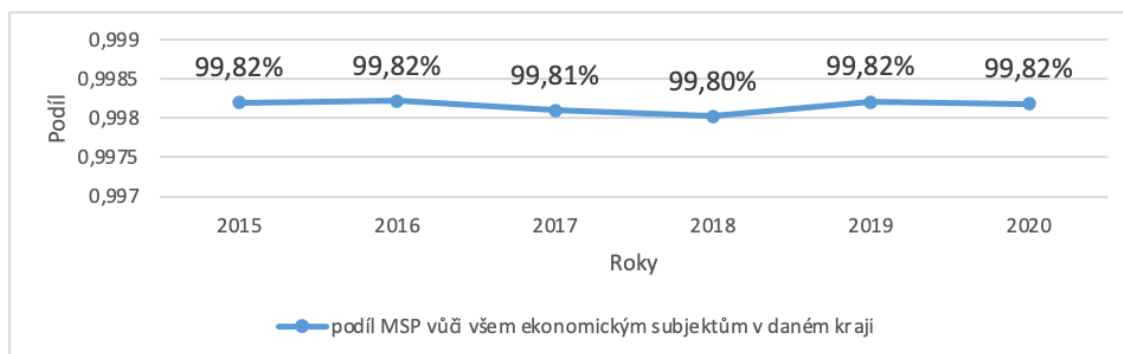
Obrázek 20 Vývoj MSP v Pardubickém kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou činil podíl MSP v tomto v letech 2015–2020 99,8 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015 došlo v roce 2020 k nárůstu o 3 967 podniků. Ve všech skupinách docházelo k nárůstu počtu podniků.

Obrázek 21 Podíl MSP v Pardubickém kraji

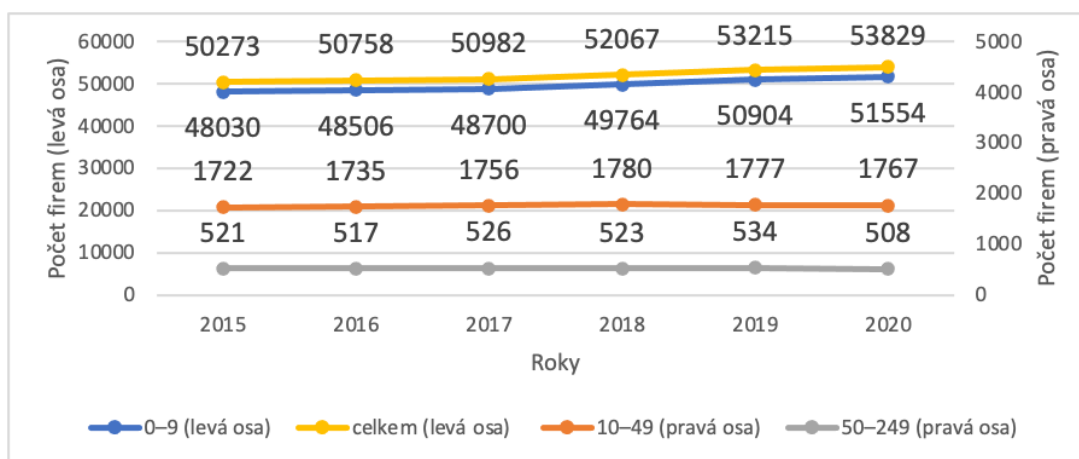

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

10. kraj Vysočina

V Kraji Vysočina z hlediska registrovaných subjektů byl nejvyšší počet podniků v roce 2020, kdy tato hodnota dosahovala 53 829. V roce 2020 dosahoval podíl na ČR 4 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců v letech 2015–2020 vůči celkovému počtu podniků činil 96 %. Od roku 2015 dochází v tomto kraji k postupnému nárůstu podniků. V porovnání s rokem 2015–došlo v roce 2020 k nárůstu podniků, konkrétně se tato hodnota zvýšila na o 3 071. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 byla 51 854.

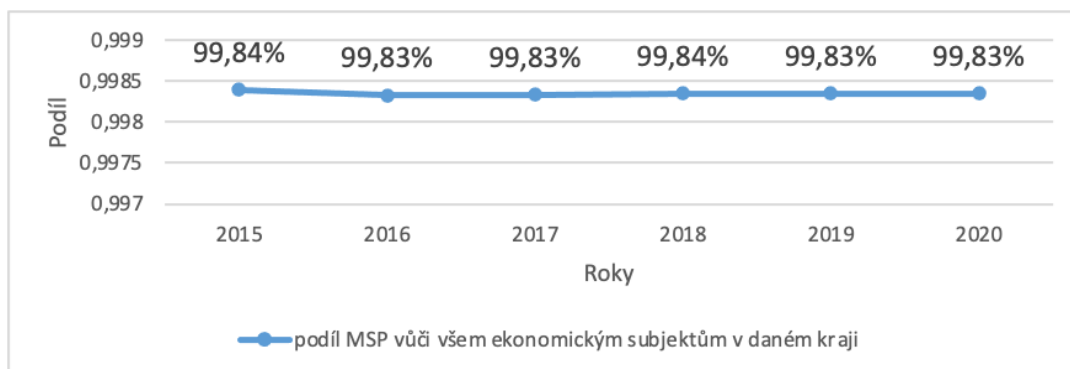
Obrázek 22 Vývoj MSP na Vysočině Kraji Vysočina

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou dosahoval podíl MSP v tomto kraji v letech 2015–2020 99,8 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015 docházelo v roce 2020 k nárůstu počtu podniků, konkrétně tato hodnota zvýšila o 4 667. Ve všech skupinách docházelo k nárůstu počtu podniků, kromě skupiny 50–249 zaměstnanců.

Obrázek 23 Podíl MSP na Vysočině Kraji Vysočina

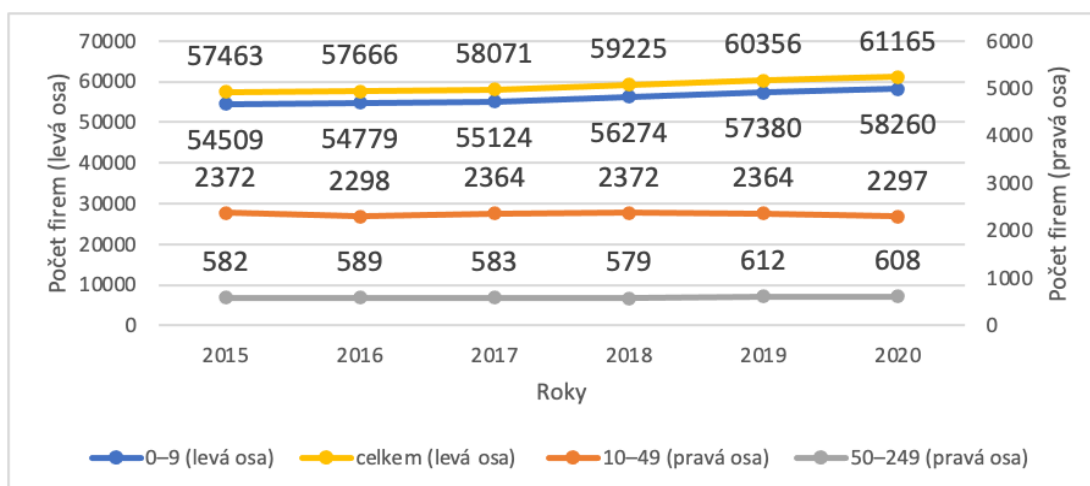

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

11. Olomoucký kraj

V Olomouckém kraji z hlediska registrovaných subjektů byl zaznamenán nejvyšší počet podniků v roce 2020, kdy tato hodnota činila 61 165. V roce 2020 činil podíl těchto subjektů vůči všem subjektům v ČR v tomto kraji 5 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců v letech 2015–2020 vůči celkovému podniků činil 95 %. Od roku 2015 do roku 2020 dochází v tomto kraji k postupnému nárůstu podniků. V porovnání s rokem 2015 v roce 2020 došlo k nárůstu podniků, konkrétně se tato hodnota zvýšila o 3 702 podniků. Průměrná hodnota počtu podniků zde v letech 2015–2020 činila 58 183.

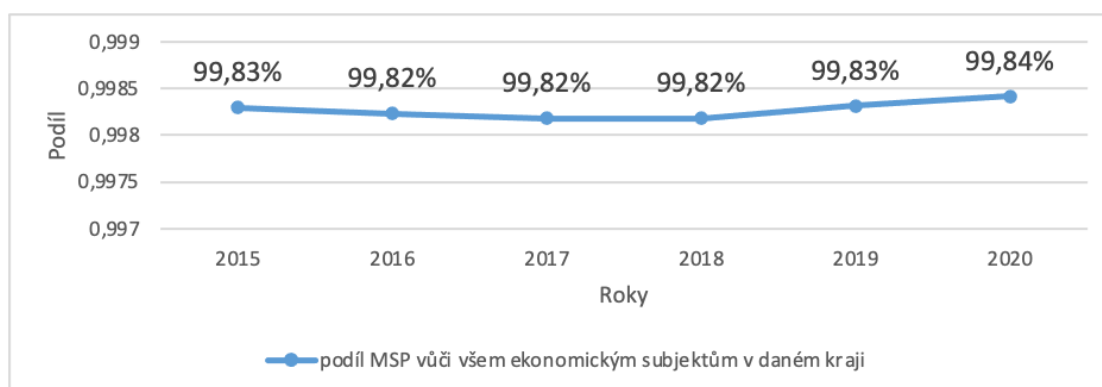
Obrázek 24 Vývoj MSP v Olomouckém kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou byl podíl MSP v tomto kraji v letech 2015–2020 99,8 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015 docházelo v roce 2020 k nárůstu podniků, konkrétně se hodnota zvýšila o 3 703. Ve všech skupinách docházelo k nárůstu podniků, mimo skupinu 10–49 zaměstnanců, kde hodnota poklesla o 74 podniků.

Obrázek 25 Podíl MSP v Olomouckém kraji

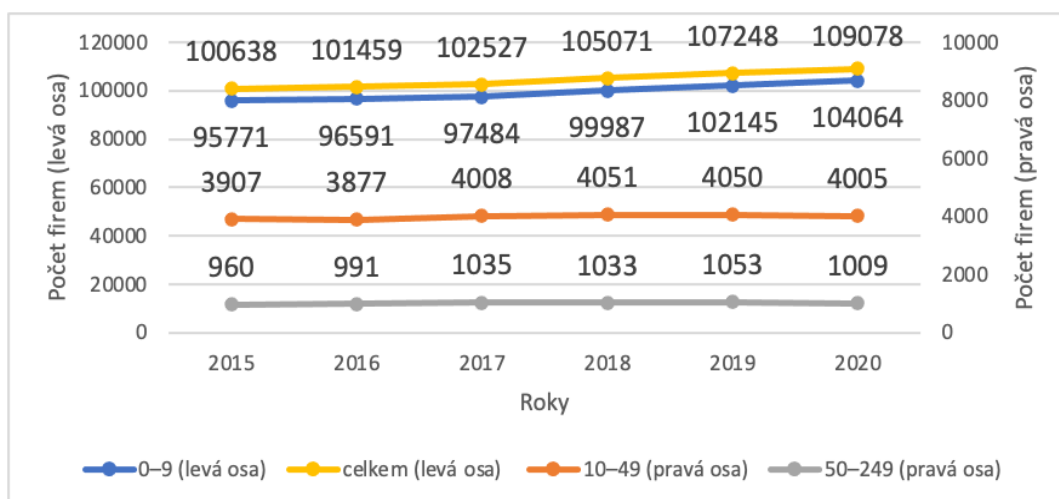

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

12. Moravskoslezský kraj

V Moravskoslezském kraji z hlediska registrovaných subjektů byl nejvyšší počet podniků zaznamenán v roce 2020, kdy tato hodnota dosahovala 109 087. V roce 2020 podíl na ČR činil 9 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců v letech 2015–2020 vůči celkovému počtu podniků činil 95 %. Od roku 2015 dochází v tomto kraji k nárůstu počtu podniků. V porovnání s rokem 2015, v roce 2020 došlo k nárůstu počtu podniků, konkrétně se tato hodnota zvýšila o 8 440. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 byla 104 337.

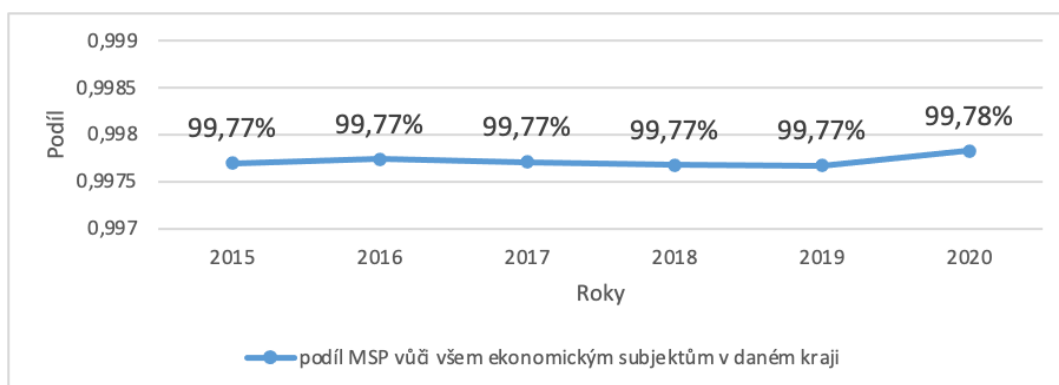
Obrázek 26 Vývoj MSP v Moravskoslezském kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou činil podíl MSP v tomto kraji v letech 2015–2020 99,8 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015, docházelo v roce 2020 k nárůstu o 8 440 podniků. Ve všech skupinách docházelo k růstu počtu podniků.

Obrázek 27 Podíl MSP v Moravskoslezském kraji

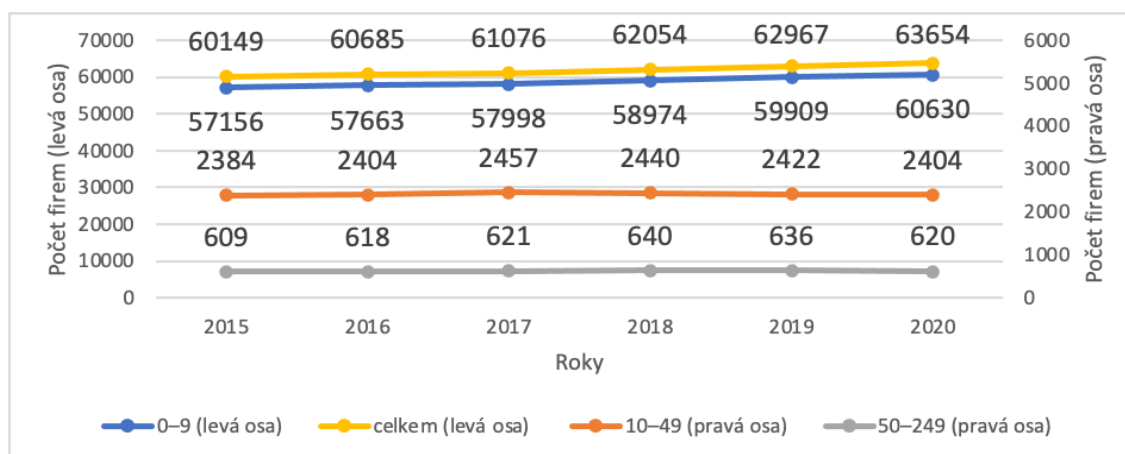

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

13. Zlínský kraj

Ve Zlínském kraji z hlediska registrovaných subjektů byl zaznamenán nejvyšší podniků zaměstnanců v roce 2020, kdy tato hodnota dosahovala 63 654. V roce 2020 činil podíl na ČR 5 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců v letech 2015–2020 vůči celkovému počtu podniků dosahoval 95 %. Od roku 2015 dochází v tomto kraji ke postupnému zvyšování podniků. V porovnání s rokem 2015 došlo v roce 2020 k nárůstu podniků, kdy se tato hodnota zvýšila o 3 505. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 byla 61 764.

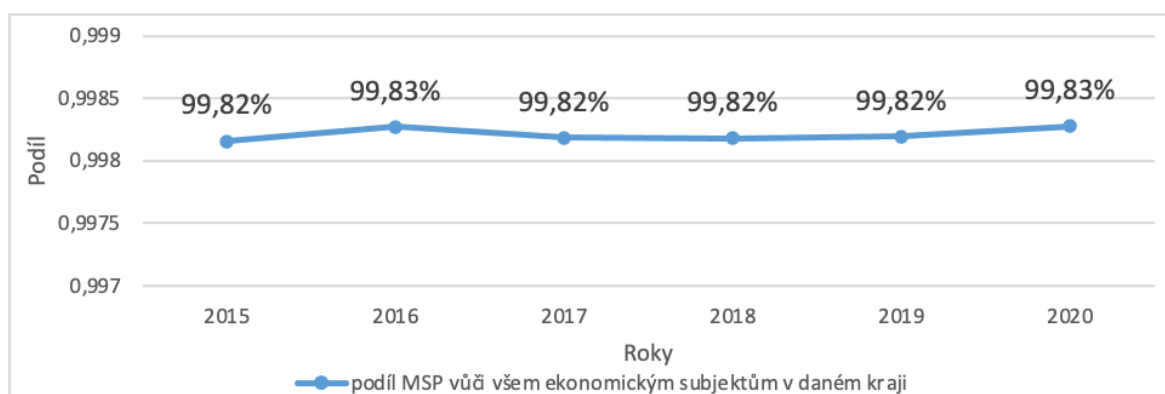
Obrázek 28 Vývoj MSP ve Zlínském kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou činil podíl MSP v tomto kraji v letech 2015–2020 99,8 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015, docházelo v roce 2020 k nárůstu o 3 501 podniků. Ve všech skupinách zaměstnanců docházelo k nárůstu počtu podniků.

Obrázek 29 Podíl MSP ve Zlínském kraji

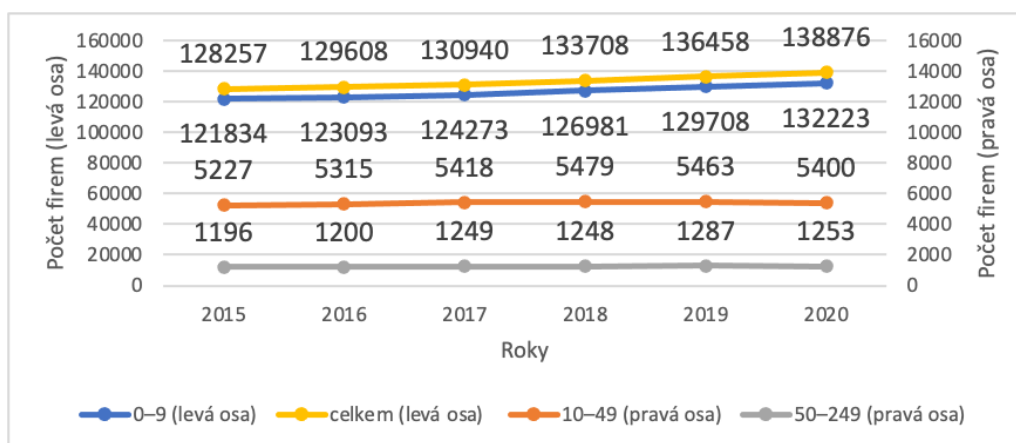

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

14. Jihomoravský kraj

V Jihomoravském kraji z hlediska registrovaných subjektů byl zaznamenán nejvyšší počet podniků v roce 2020, kdy tato hodnota činila 138 876. V roce 2020 podíl na ČR činil 11 %. Podíl zastoupení skupiny 0–9 zaměstnanců v letech 2015–2020 vůči celkovému počtu podniků činil 95 %. Od roku 2015 dochází k poměrně vysokému nárůstu podniků. V porovnání s rokem 2015 došlo v roce 2020 k nárůstu počtu podniků o 10 619. Průměrná hodnota počtu podniků v letech 2015–2020 je 132 975.

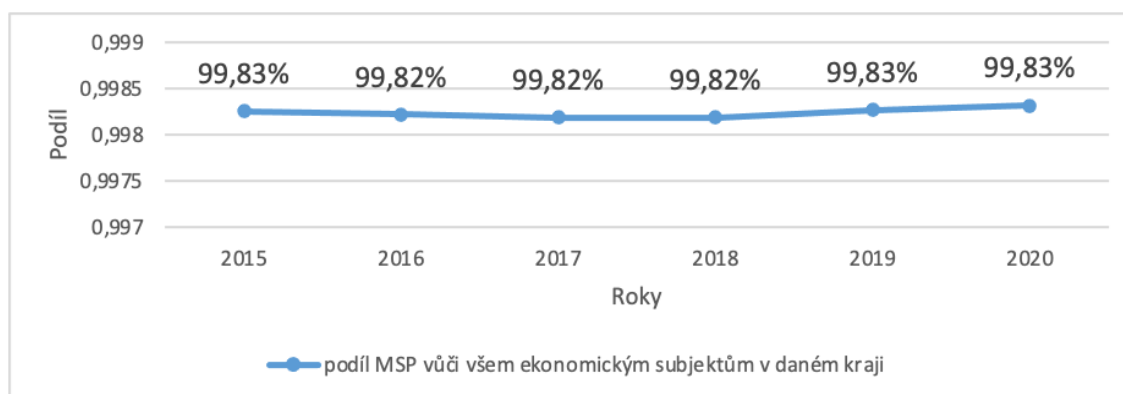
Obrázek 30 Vývoj MSP v Jihomoravském kraji

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou se podíl MSP v tomto kraji v letech 2015–2020 dosahoval 99,8 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou v porovnání s rokem 2015, došlo v roce 2020 k růstu podniků, konkrétně se hodnota zvýšila o 10 616. Ve všech skupinách zaměstnanců docházelo k nárůstu podniků.

Obrázek 31 Podíl MSP v Jihomoravském kraji

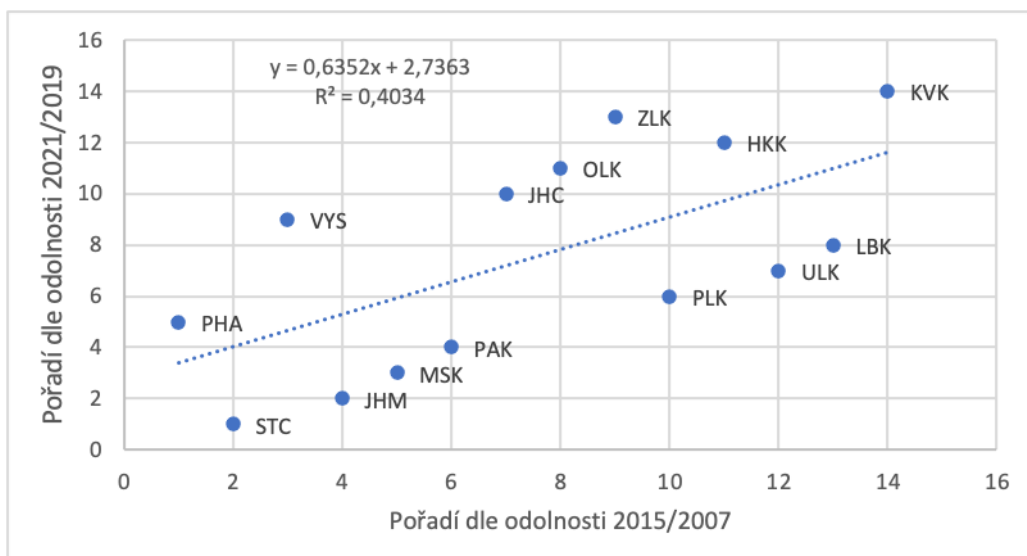

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

4.3 Ekonomická odolnost v krajích ČR

Druhá část analýzy se zabývá zhodnocením ekonomické odolnosti MSP v jednotlivých krajích ČR z hlediska různých velikostních skupin MSP podle počtu zaměstnanců. Tato odolnost je posuzována mezi dvěma obdobími, nejprve mezi roky 2007 až 2015 (hospodářská krize z roku 2008) a poté mezi roky 2019 až 2021 (pandemická krize z roku 2020).

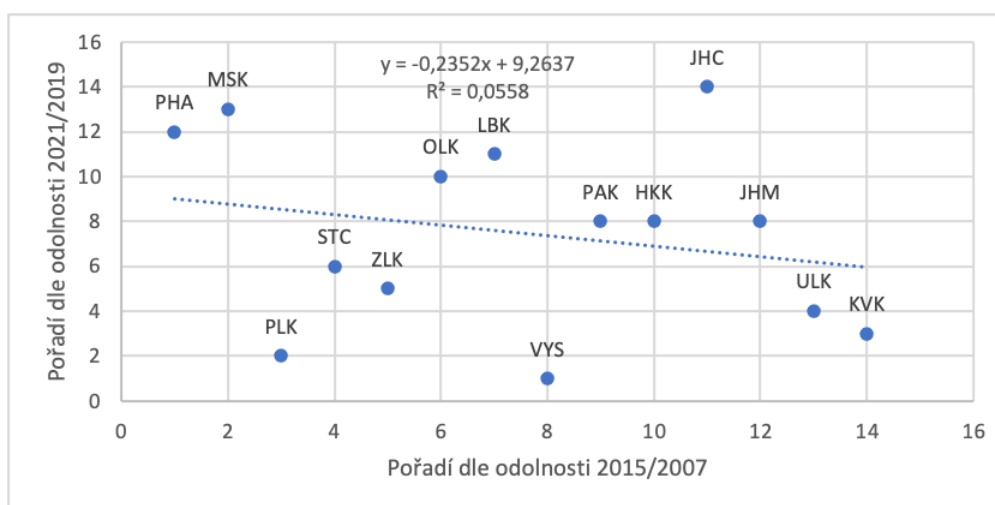
Obrázek 32 Pořadí dle ekonomické odolnosti všech MSP v krajích ČR

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Z výše uvedeného grafu (Obr. č. 32) vyplývá, že ekonomická odolnost z hlediska všech MSP, které uvedly rámci statistického šetření ČSÚ počet svých zaměstnanců, jsou na tom nejlépe MSP ve Středočeském kraji, v Praze a v Jihomoravském kraji. Naopak nejhůře se MSP umístily v kraji Karlovarském, poté Královehradeckém, Zlínském a Libereckém kraji. Pod regresní přímkou se nachází MSP lokalizované v krajích, které prokázaly větší odolnost v případě pandemické krize než u krize hospodářské. Oproti tomu, ty, co jsou nad regresní přímkou, s výjimkou MSP lokalizovaných v Karlovarském kraji, prokázaly vyšší odolnost v hospodářské krizi než v krizi pandemické.

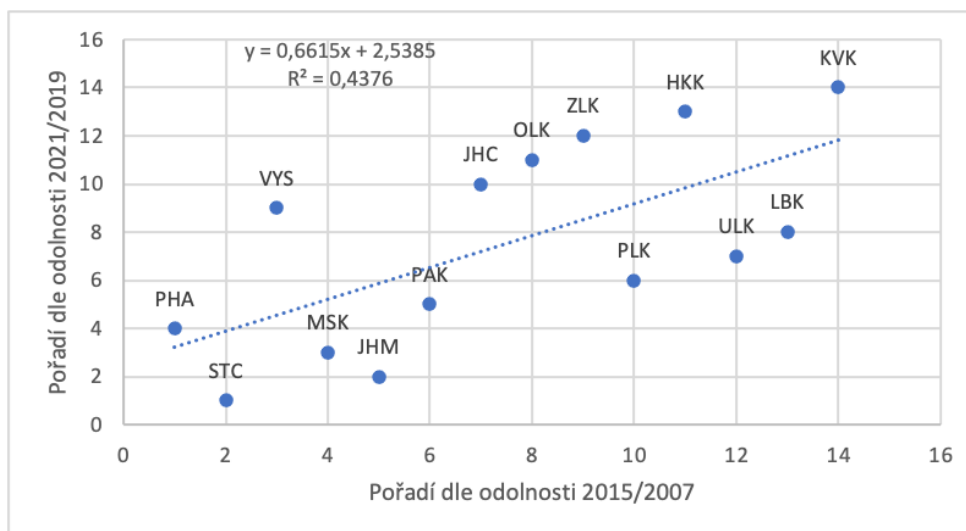
Obrázek 33 Pořadí dle ekonomické odolnosti velkých podniků v krajích ČR

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Z výše uvedeného grafu (Obr. č. 33) vyplývá, že na základě pořadí ekonomické odolnosti u velkých podniků, jsou na tom nejlépe velké podniky kraje Plzeňského, poté Vysočina a poslední dvě pozice obsadily kraj Středočeský a Zlínský. Naopak nejhůře se umístily velké podniky kraje Jihočeského, poté Jihomoravský a poslední dvě pozice obsadily velké podniky kraje Královehradeckého a Libereckého. Pouze u této skupiny má regresní křivka klesající průběh (velké podniky se tedy podstatně liší odolností oproti MSP).

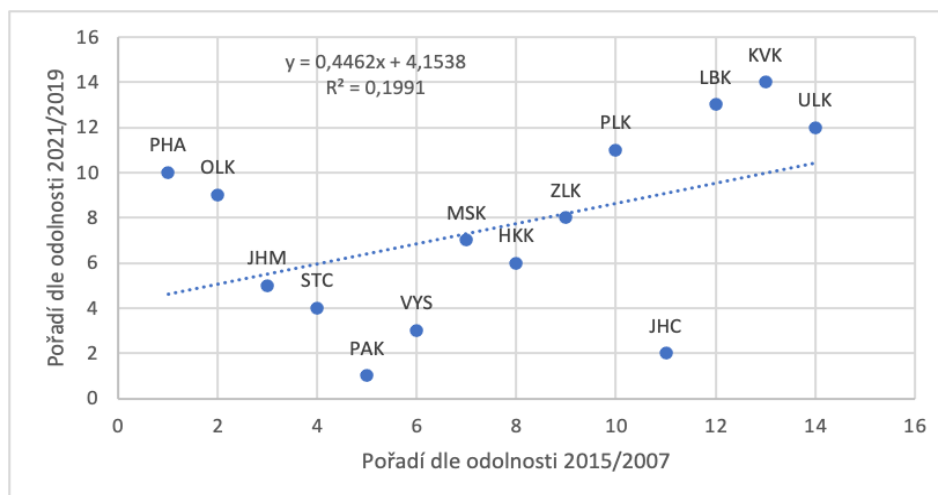
Obrázek 34 Pořadí dle EO MSP ve skupině 0–9 zaměstnanců v krajích ČR

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Z výše uvedeného grafu (Obr. č. 34) je zřejmé, že z hlediska ekonomické odolnosti MSP skupiny 0–9 zaměstnanců jsou na tom nejlépe MSP v kraji Středočeském, poté v Praze a Jihomoravském kraji. Nejhorší pozice obsadily MSP v kraji Karlovarském, Královehradeckém a Libereckém.

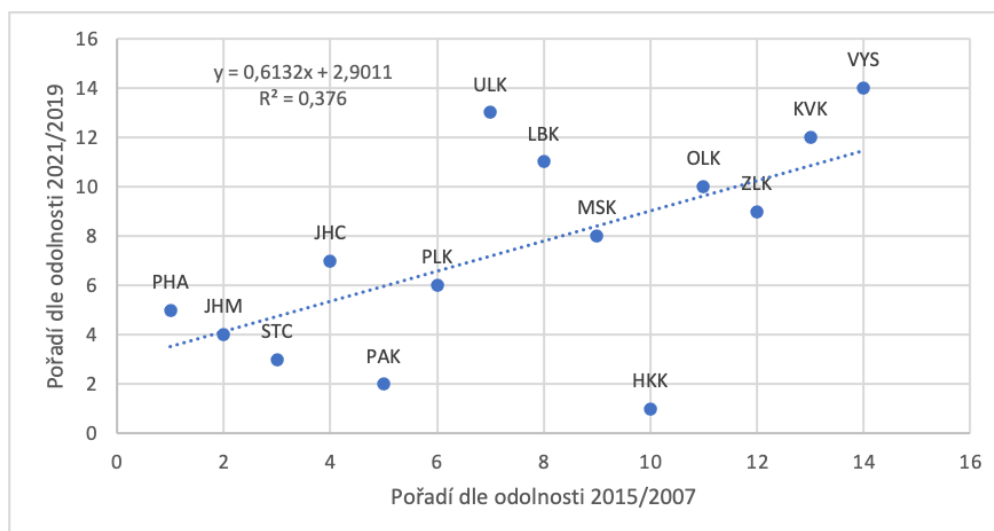
Obrázek 35 Pořadí dle EO MSP ve skupině 10–49 zaměstnanců v krajích ČR

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Z výše uvedeného grafu (Obr. č. 35) vyplývá, že z hlediska ekonomické odolnosti MSP skupiny 10–49 zaměstnanců, se nejlépe umístily MSP v kraji Pardubickém, poté Středočeském a na stejných pozicích se umístil kraj Olomoucký a Praha. Naopak nejhorší pozice MSP byly zaznamenány v kraji Karlovarském, Ústeckém a Libereckém.

Obrázek 36 Pořadí dle EO MSP ve skupině 50–249 zaměstnanců v krajích ČR

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Z výše uvedeného grafu (Obr. č. 36) je zřejmé, že ekonomická odolnost MSP z hlediska skupiny 50–249 zaměstnanců vykazovaly nejlepší hodnoty MSP v kraji Praha, Středočeském a Jihomoravském kraji. Naopak nejhorší hodnoty MSP byly zaznamenány v kraji Vysočina, Karlovarském a poté v Olomouckém a Zlínském kraji.

Tabulka 4 Pořadí dle EO MSP současně v období pandemické a hospodářské krize

Kraj	0–9 zaměstnanců	10–49 zaměstnanců	50–249 zaměstnanců	všechny kategorie MSP
PHA	2	5,5	2	3
STC	1	2,5	2	1
JHC	8	7	5,5	6
PLK	7	11	7	8
KVK	14	14	13	14
ULK	9,5	13	10	12,5
LBK	11,5	12	9	12,5
HKK	13	8,5	5,5	8
PAK	5	1	4	4
VYS	6	4	14	8
JHM	3,5	2,5	2	2
OLK	9,5	5,5	11,5	10
ZLK	11,5	10	11,5	11
MSK	3,5	8,5	8	5

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Výše uvedená tabulka (Tab. č. 4) znázorňuje celkové pořadí ekonomické odolnosti MSP v jednotlivých krajích z hlediska různých velikostních skupin během hospodářské a pandemické krize. V první kategorii MSP vykazovaly nejlepší hodnoty v kraji Středočeském, Praze Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Nejhorší hodnoty MSP byly zaznamenány v kraji Karlovarském, Královéhradeckém, Libereckém a Zlínském kraji. V další kategorii se MSP nejlépe umístily v kraji Pardubickém, Středočeském a Jihomoravském. Nejhorší umístění MSP byla vykazována v kraji Karlovarském, Ústeckém a Libereckém. V poslední kategorii byly nejlepší výsledky MSP zaznamenány v kraji Praha, Středočeském a Jihomoravském kraji. Nejhorší hodnoty MSP byly vykazovány kraji Vysočina, Karlovarským, Olomouckém a Zlínském kraji.

Z hlediska celkového zhodnocení ve všech kategoriích se MSP za období hospodářské a pandemické krize nejlépe umístily v kraji Středočeském, Jihomoravském a v Praze. Za toto období nejhorší výsledky vykazovaly MSP v kraji Karlovarském, Ústeckém a Libereckém.

Tabulka 5 Pořadí dle EO MSP v krajích ČR v období hospodářské krize

Kraj	0–9 zaměstnanců	10–49 zaměstnanců	50–249 zaměstnanců	všechny kategorie MSP
PHA	1	1	1	1
STC	2	4	3	2
JHC	7	11	4	7
PLK	10	10	6	9
KVK	14	13	13	14
ULK	12	14	7	12,5
LBK	13	12	8	12,5
HKK	11	8	10	10
PAK	6	5	5	4
VYS	3	6	14	8
JHM	5	3	2	3
OLK	8	2	11	6
ZLK	9	9	12	11
MSK	4	7	9	5

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Výše uvedená tabulka (Tab. č. 5) zobrazuje pořadí ekonomické odolnosti MSP v jednotlivých krajích z hlediska různých velikostních skupin během hospodářské krize. V první kategorii byly zaznamenány nejlepší výsledky MSP v kraji Praha, Středočeském kraji a na Vysočině. Nejhorší hodnoty MSP byly vykazovány v kraji Karlovarským, Ústeckém a Libereckém. V další kategorii se MSP nejlépe umístily v kraji Praha, Olomouckém a Jihomoravském kraji. Nejhorší pozice MSP obsadily v kraji Ústeckém, Karlovarským, Libereckém a Středočeském kraji. V poslední kategorii MSP vykazovaly nejlepší hodnoty v kraji Praha, Jihomoravským,

Středočeském a Jihočeském kraji. Nejhorší hodnoty MSP byly zaznamenány na Vysočině, v Karlovarském a Zlínském kraji.

Z hlediska celkového zhodnocení ve všech velikostních skupinách za období hospodářské krize se MSP nejlépe umístily v kraji Praha, Středočeském a Jihomoravském kraji. Za toto období se nejhůře MSP umístily v kraji Karlovarském, Ústeckém a Libereckém kraji.

Tabulka 6 Pořadí dle EO MSP v krajích ČR v období pandemické krize

Kraj	0–9 zaměstnanců	10–49 zaměstnanců	50–249 zaměstnanců	všechny kategorie MSP
PHA	4	10	5	5,5
STC	1	4	3	1,5
JHC	10	2	7	5,5
PLK	6	11	6	8
KVK	14	14	12	14
ULK	7	12	13	12,5
LBK	8	13	11	12,5
HKK	13	6	1	7
PAK	5	1	2	1,5
VYS	9	3	14	9
JHM	2	5	4	3
OLK	11	9	10	11
ZLK	12	8	9	10
MSK	3	7	8	4

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Výše uvedená tabulka (Tab. č. 6) charakterizuje pořadí ekonomické odolnosti MSP jednotlivých krajů z hlediska různých velikostních skupin za období pandemická krize. V první kategorii byly zaznamenány nejlepší hodnoty MSP v kraji Středočeském, Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Nejhorší hodnoty MSP byly vykazovány v kraji Karlovarském, Královohradeckém a Zlínském kraji. V druhé kategorii se MSP nejlépe umístily v kraji Pardubickém, Jihočeském a na Vysočině. Nejhůře se MSP umístily v Karlovarském, Libereckém a Ústeckém kraji. Ve třetí kategorii byly nejlepší hodnoty MSP vykazovány v Královohradeckém, Pardubickém a Středočeském kraji. Nejhorší hodnoty MSP byly vykazovány na Vysočině, Ústeckém a Karlovarském kraji.

Z hlediska celkového zhodnocení ve všech velikostních kategoriích za období pandemické krize se MSP nejlépe umístily v kraji Středočeském, Královohradeckém a Jihomoravském kraji. Za toto období MSP obsadily nejhorší pozice v Karlovarském, Ústeckém a Libereckém kraji.

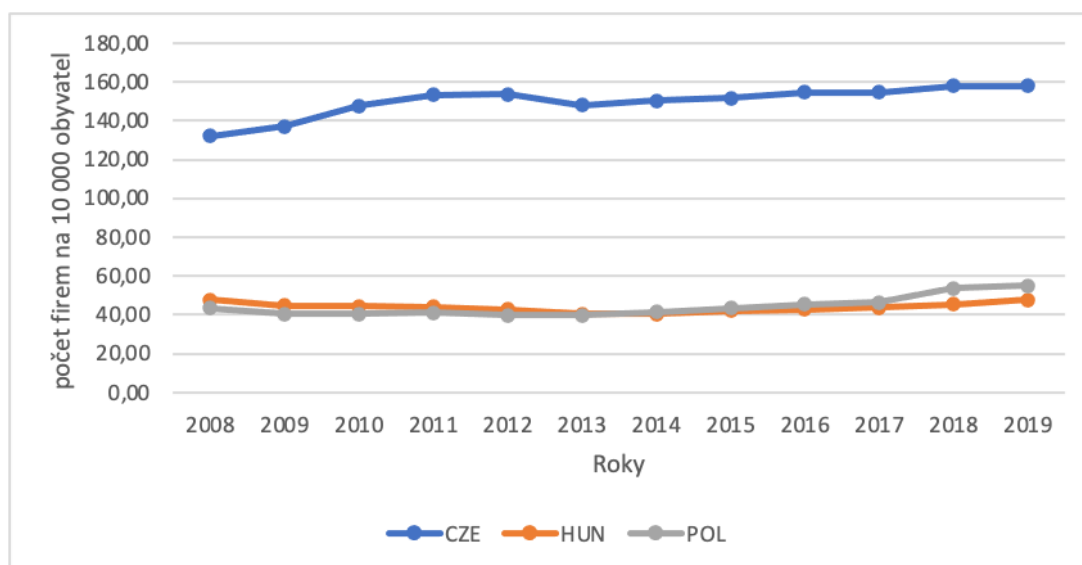
Do výše tří uvedených tabulek (Tab. č. 6, 7, 8) nebyly započítány velké podniky.

4.4 Ekonomická odolnost podniků u států Visegradské čtyřky

Poslední část této analýzy se zabývá ekonomickou odolností mezi roky 2008 a 2015 (období hospodářské krize) u států tzv. Visegradské čtyřky, do které patří ČR, Maďarsko, Polsko a Slovensko.

První graf zobrazuje ekonomickou odolnost MSP z hlediska skupiny 1–9 zaměstnanců u států V4, kde nebylo zahrnuto Slovensko z důvodu, že data pro tuto skupinu zaměstnanců nebyla na OECD k dispozici. V rámci této skupiny se nejlépe umístila ČR, kde dosáhl počet MSP 115 % úrovně v roce 2015 vůči roku 2008. Druhé místo obsadilo Polsko, které vykazovalo 99 % úroveň a na posledním místě se umístilo Maďarsko, u kterého byla zaznamenána 89% úroveň v roce 2015 vůči roku 2008. V ČR za období 2008–2019 dosahuje poměr subjektů z OECD vůči ČSÚ průměrné hodnoty 15 %. Hodnota ekonomické odolnosti MSP u ČR z dat ČSÚ dosáhla hodnoty 107 %. V porovnání s hodnotou ekonomické odolnosti MSP z dat OECD se hodnota z dat ČSÚ snížila o 0,07² p.b.

Obrázek 37 EO MSP u států V4 ve skupině 1–9 zaměstnanců

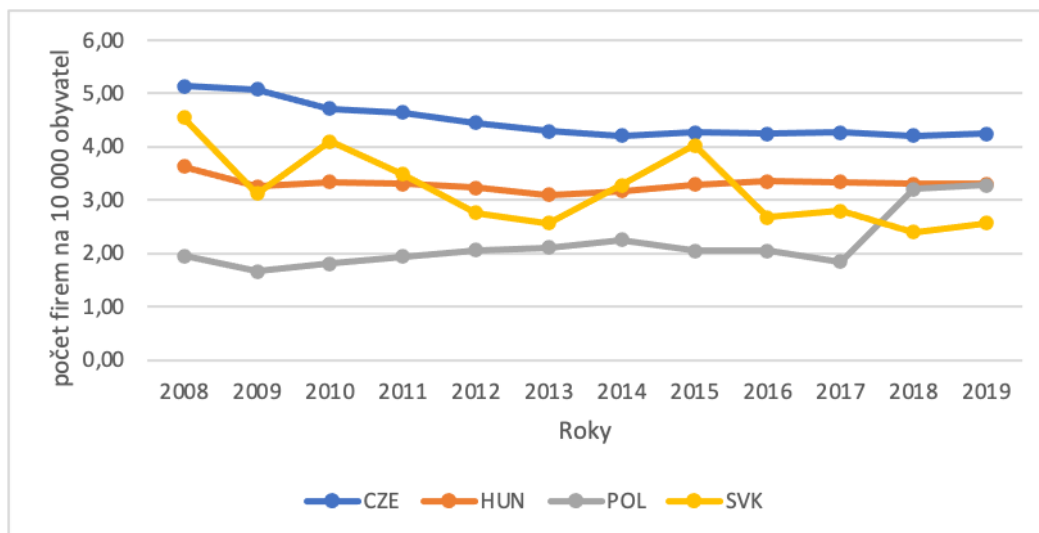
Zdroj: Zpracováno dle OECD, 2019

Druhý graf znázorňuje ekonomickou odolnost MSP z hlediska skupiny 10–19 zaměstnanců u států V4. V této skupině se nejlépe umístilo Polsko, které vykazovalo 105% úroveň v roce 2015 vůči roku 2008. Druhé místo obsadilo Maďarsko, které dosáhlo 91% úroveň a třetí místo Slovensko, u kterého byla zaznamenána 96% úroveň v roce 2015 vůči roku 2008. Nejhorší dopadla ČR, která vykazovala pouze 83% úroveň. Poměr subjektů OECD vůči ČSÚ zde nebyl počítán, protože tato skupina je u ČSÚ tvořena 10–49 zaměstnanci a data by proto

² Procentní bod, který popisuje rozdíl relativních hodnot (Root.cz, 2012)

nebylo možné mezi sebou vzájemně porovnat. V případě, že by ekonomická odolnost u ČR byla počítána z dat ČSÚ, v porovnání s ostatními státy by se umístila na prvním místě, tedy na stejné pozici.

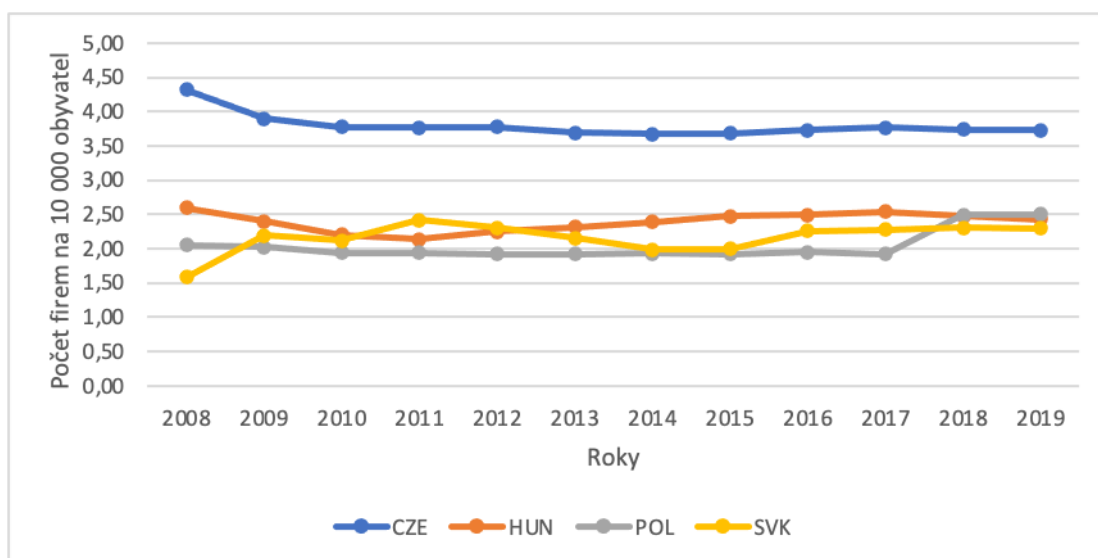
Obrázek 38 EO MSP u států V4 ve skupině 10–19 zaměstnanců

Zdroj: Zpracováno dle OECD, 2019

Třetí graf vyobrazuje ekonomickou odolnost z hlediska skupiny 20–49 zaměstnanců u států V4. Nejlépe se umístilo Slovensko, které dosáhlo 126% úrovně v roce 2015 vůči roku 2008. Na druhé a třetí pozici se umístilo Maďarsko a Polsko, které dosáhly v rozmezí 93 % - 95% úrovně v roce 2015 vůči roku 2008. Poslední místo obsadilo ČR, která vykazovala pouze 85 % úroveň v roce 2015 vůči roku 2008. U této skupiny opět nebyl počítán poměr dat OECD vůči ČSÚ, neboť ČSÚ rozděluje subjekty do skupiny 10–49 zaměstnanců, a proto by data u této skupiny zaměstnanců nebyla možné vzájemně mezi sebou porovnat.

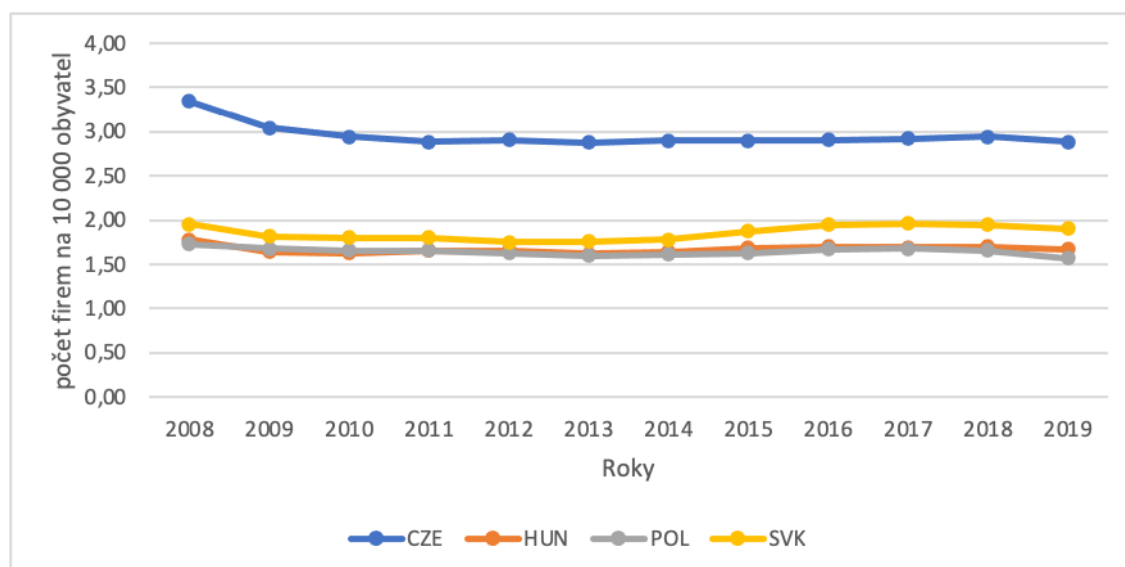
Obrázek 39 EO MSP u států V4 ve skupině 20–49 zaměstnanců

Zdroj: Zpracováno dle OECD, 2019

Čtvrtý graf znázorňuje ekonomickou odolnost MSP skupinu 50–249 zaměstnanců u států V4. Nejlépe se umístilo Slovensko, u kterého byla zaznamenána 96% úroveň v roce 2015 vůči roku 2008. Druhou a třetí pozici obsadilo Maďarsko a Polsko, které vykazovaly v rozmezí 94 % - 95 % úroveň v roce 2015 vůči roku 2008. Na posledním místě se umístila ČR, která dosahovala 87% úrovně v roce 2015 vůči roku 2008. U ČR v období 2008–2019 dosahuje poměr MSP z dat OECD vůči ČSÚ průměrné hodnoty 27 %. Hodnota ekonomické odolnosti MSP u ČR z dat ČSÚ dosáhla hodnoty 89 %. V porovnání s hodnotou ekonomické odolnosti z dat OECD se hodnota z dat ČSÚ zvýšila o 0,03 p.b. V případě, že by ekonomická odolnost byla počítaná z dat ČSÚ, v porovnání s ostatními státy by se ČR umístila na posledním místě, tedy na stejné na pozici.

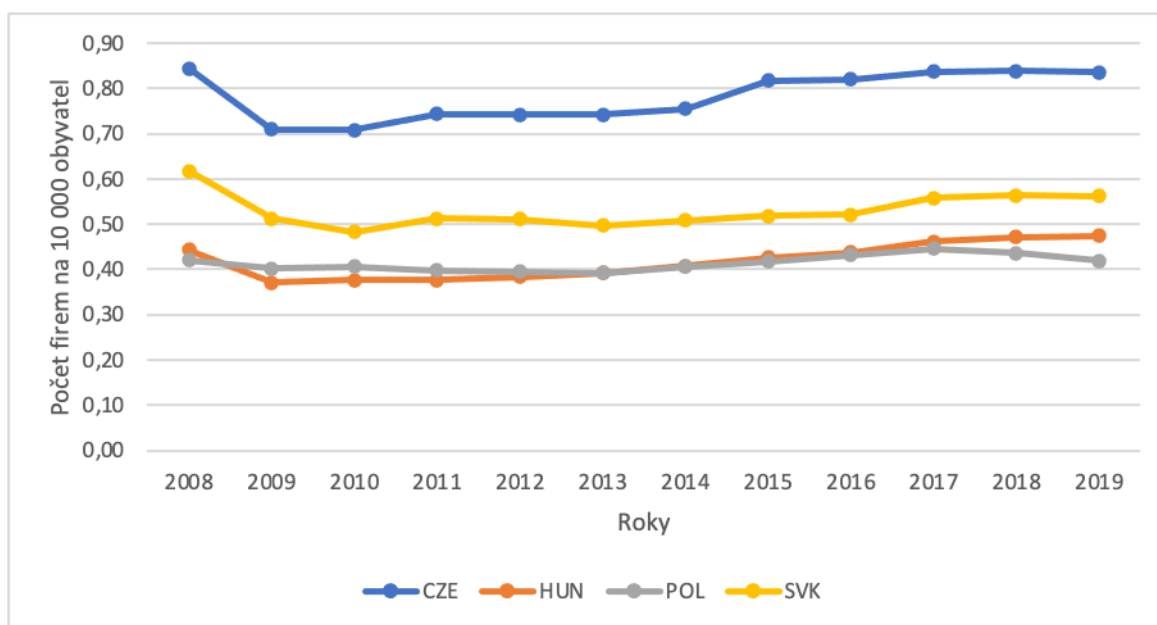
Obrázek 40 EO MSP u států V4 ve skupině 50–249 zaměstnanců

Zdroj: Zpracováno dle OECD, 2019

Poslední graf znázorňuje ekonomickou odolnost skupiny 250 a více zaměstnanců, jedná se o velké podniky. Nejlépe se umístilo Polsko, které dosáhlo 99% úrovně v roce 2015 vůči roku 2008. Druhou a třetí pozici obsadilo Maďarsko a ČR, jejichž úroveň v roce 2015 vůči roku 2008 pohybovala v rozmezí 96 % - 97 %. Poslední místo zaujímal Slovensko, které dosáhlo pouze 84% úrovně v roce 2015 vůči roku 2008. V ČR v období 2008–2019 dosahuje poměr velkých podniků z dat OECD vůči ČSÚ průměrné hodnoty 40 %. Hodnota ekonomické odolnosti velkých podniků u v ČR z dat ČSÚ dosáhla 102 %. V porovnání s hodnotou ekonomické odolnosti velkých podniků z dat OECD se hodnota ČSÚ zvýšila o 0,05 p.b. V případě, že by ekonomická odolnost v ČR byla počítána z dat ČSÚ, v porovnání s ostatními státy by se ČR umístila na prvním místě.

Obrázek 41 EO velkých podniků u států V4

Zdroj: Zpracováno dle OECD, 2019

Tabulka 7 Pořadí EO podniků u států V4 ve všech velikostních skupinách

Státy V4	skupiny zaměstnanců	2008/2015	Pořadí
CZE	1–9 zaměstnanců	1,15	1
	10–19 zaměstnanců	0,83	4
	20–49 zaměstnanců	0,85	4
	50–249 zaměstnanců	0,87	4
	250 a více zaměstnanců	0,97	2
HUN	1–9 zaměstnanců	0,89	3
	10–19 zaměstnanců	0,91	2
	20–49 zaměstnanců	0,95	2
	50–249 zaměstnanců	0,95	2
	250 a více zaměstnanců	0,96	3
POL	1–9 zaměstnanců	0,99	2
	10–19 zaměstnanců	1,05	1
	20–49 zaměstnanců	0,93	3
	50–249 zaměstnanců	0,94	3
	250 a více zaměstnanců	0,99	1
SVK	1–9 zaměstnanců	-	-
	10–19 zaměstnanců	0,88	3
	20–49 zaměstnanců	1,26	1
	50–249 zaměstnanců	0,96	1
	250 a více zaměstnanců	0,84	4

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky (Tab. č. 7) vyplývá, že se ČR v rámci ekonomické odolnosti MSP a velkých podniků umístila v porovnání s ostatními státy nejhůře ve třech skupinách, kde její úroveň dosahovala v rozmezí 83 % – 87 % v roce 2015 vůči roku 2008. Ve skupinách 1–9 zaměstnanců se umístila na prvním místě a ve skupině velkých podniků obsadila druhé místo. V těchto dvou kategoriích úroveň v roce 2015 vůči roku 2008 činila v rozmezí 97 %–115 %. Maďarsko téměř ve všech kategoriích zaujímallo druhé místo, kde úroveň v roce 2015 vůči roku 2008 dosahovala v rozmezí 91 % - 95 %. Mimo kategorie 1–9 zaměstnanců a velkých podniků, kde se umístilo na třetím místě, kdy úroveň činila v roce 2015 vůči roku 2008 v rozmezí 89 % – 96 %. Polsko dopadlo nejlépe v rámci skupin 10–19 a u velkých podniků kde se umístilo na prvním místě, kde úroveň v roce 2015 vůči roku 2008 dosahovala v rozmezí 99 % – 105 %. Druhé místo zaujímallo v kategorii 1–9 zaměstnanců, kde hodnota této úrovně činila 99 %. Na třetím místě se umístilo v kategoriích 20–49 a 50–249 zaměstnanců, kdy hodnota této úrovně činila v rozmezí 93 % –94 %. Slovensko obsadilo první místo ve skupině 20–49 zaměstnanců a 50–249 zaměstnanců, kde hodnota této úrovně byla v rozmezí 96 % – 126 %. Na třetím a čtvrtém místě se umístilo v kategorii 10–19 zaměstnanců a u velkých podniků, kde hodnota této úrovně činila v rozmezí 84 % - 88 %. Slovensko nebylo zhodnoceno v kategorii 1–9 zaměstnanců, z důvodu, že data z OECD nebyla v této kategorii k dispozici.

Státy jsou v tabulce obarveny tak, jak se celkově z hlediska pořadí ekonomické odolnosti MSP a velkých podniků umístily. V rámci ekonomické odolnosti MSP a velkých podniků se na prvním místě umístilo Polsko. Druhé místo zaujímallo Slovensko, třetí Maďarsko a poslední místo obsadila ČR.

5 FORMULACE DOPORUČENÍ A NÁVRHU

V rámci ekonomické odolnosti MSP v jednotlivých krajích ČR byly vybrány dle výsledků v daných velikostních kategoriích tři kraje, které dosáhly nejlepších hodnot, a naopak také i tři kraje, u kterých byly zaznamenány nejhorší hodnoty. Nejlepších hodnot z hlediska ekonomické odolnosti dosahovaly MSP kraje Praha, Středočeského a Jihomoravského kraje. Naopak podprůměrné hodnoty vykazovaly MSP kraje Karlovarského, Ústeckého a Libereckého. Výše uvedené MSP v uvedených krajích byly zhodnoceny z hlediska průměrné hrubé měsíční mzdy, hrubého fixního kapitálu a vzdělání.

Z hlediska průměrné hrubé měsíční mzdy, která byla posuzována mezi lety 2015–2020 se v rámci tří nejlepších krajů na prvním místě umístila Praha, která dosahovala v roce 2020 124 % průměru vůči ČR. Tento kraj v porovnání s ČR je o 24 % větší než ČR. Na druhém místě se umístil kraj Středočeský, který dosahoval v roce 2020 100 % průměru vůči ČR. Tento kraj v porovnání s ČR je přibližně stejně velký. Na třetím místě se umístil kraj Jihomoravský, jehož průměr vůči ČR činil v roce 2020 98 %. Tento kraj v porovnání s ČR je o 2 % menší. Naopak v této kategorii v porovnání mezi třemi nejhoršími kraji dopadl nejlépe kraj Liberecký, který v roce 2019 dosahoval 94 % průměru vůči ČR. Tento kraj v porovnání s ČR je o 6 % menší. Druhé místo obsadil kraj Ústecký, jehož hodnota v tomto roce činila 93 % průměru vůči ČR. Tento kraj v porovnání s ČR je o 7 % menší. Posledním místo obsadil kraj Karlovarský, který dosahoval v tomto roce dosáhl pouze 87 % průměru vůči ČR. Tento kraj v porovnání s ČR je o 13 % menší.

Z hlediska hrubého fixního kapitálu v rámci tří nejlepších krajů se na prvním místě umístila Praha, která v roce 2019 dosáhla 245 % poměru vůči ČR. Tento kraj v porovnání s ČR je o 145 % větší než ČR. Druhé místo obsadil kraj Středočeský, kde poměr v roce 2019 vůči ČR činil 124 %. Tento kraj v porovnání s ČR je o 24 % větší. Poslední místo obsadil kraj Jihomoravský, který v tomto samém roce vykazoval 92 % poměr vůči ČR. Tento kraj v porovnání s ČR, je o 8 % menší než ČR. Naopak v této kategorii v porovnání mezi nejhoršími kraji nejlépe dopadl kraj Liberecký, který v tomto samém roce dosáhl 67 % poměru vůči ČR. Tento kraj v porovnání je o 33 % menší než ČR. Druhé místo obsadil kraj Ústecký, který v tomto roce vykazoval 66 % poměr vůči ČR. Tento kraj v porovnání s ČR, je tedy o 34 % menší než ČR. Poslední místo obsadil kraj Karlovarský, jehož poměr vůči ČR v tomto samém roce činila pouze 58 %. Tento kraj v porovnání s ČR je o 42 % menší.

Dále tyto kraje byly posuzovány v letech 2018–2020 v rámci středoškolského a vysokoškolského vzdělání vůči všem zaměstnaným osobám v daném kraji. V Praze byl v roce 2020 tento poměr 84 %. V ČR tento poměr v tomto roce činil 63 %, tedy tento kraj je v porovnání s ČR větší o 21 p.b. Ve Středočeském kraji v roce 2020 tento poměr činil 66 %. V porovnání s ČR je tento kraj menší o 2 p.b. V Jihomoravském kraji tento poměr v roce 2020 dosahoval 66 %. V porovnání s ČR je tento kraj menší o 5 p.b. V Karlovarském kraji tento poměr v roce 2020 dosahoval 53 %. V porovnání s ČR je tento kraj menší o 10 p.b. V Ústeckém kraji tento poměr v roce 2020 činil 51 %. V porovnání s ČR je tento kraj menší o 12 p.b. V Libereckém kraji tento poměr v roce 2020 dosahoval 55 %. V porovnání s ČR je tento kraj menší o 8 p.b.

V rámci porovnání poměru středoškolského a vysokoškolského vzdělání vůči všem zaměstnaným osobám v daném kraji vůči ČR se z hlediska nejlepších krajů na prvním místě umístil kraj Praha, který v roce 2020 dosahoval hodnoty 134 % republikového průměru. Druhé místo obsadil kraj Jihomoravský, jehož hodnota činila 105 % republikového průměru a poslední místo zaujímal kraj Středočeský s hodnotou 98 % republikového průměru. Naopak v rámci porovnání tohoto poměru z hlediska nejhorších krajů v roce 2020 nejlépe dopadl kraj Liberecký s hodnotou 88 % republikového průměru. Druhé místo obsadil kraj Karlovarský, jehož hodnota činila 85 % republikového průměru a poslední místo zaujímal kraj Ústecký s hodnotou 81 % republikového průměru.

Tabulka 8 Poměr zaměstnanců s dosaženým středoškolským nebo vysokoškolským vzděláním v krajích ČR

Kraj	2018	2019	2020
ČR	62 %	62 %	63 %
PHA	82 %	82 %	84 %
STC	63 %	62 %	61 %
JHC	57 %	57 %	58 %
PLK	57 %	57 %	59 %
KVK	51 %	53 %	53 %
ULK	53 %	52 %	51 %
LBK	55 %	56 %	55 %
HKK	62 %	63 %	63 %
PAK	59 %	58 %	59 %
VYS	59 %	58 %	59 %
JHM	64 %	63 %	66 %
OLK	59 %	57 %	59 %
ZLK	58 %	57 %	57 %
MSK	59 %	57 %	60 %

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Z výše uvedené tabulky (Tab. č. 8) vyplývá, že v rámci poměru středoškolského a vysokoškolského vzdělání vůči všem zaměstnaným osobám v porovnání s ČR je na tom nejlépe kraj Praha, poté Jihomoravský a Středočeský kraj. Naopak nejnižší hodnoty jsou vykazovány u Karlovarského, Ústeckého a Libereckého kraje. Tento poměr se u ostatních krajů se pohybuje v rozmezí 57 % - 60 %, mimo Královehradeckého kraje, kdy hodnota poměru dosahuje 62 % až 63 %. Tato tabulka je do zbývajících 100 % tvořena zaměstnanci, kteří mají základní vzdělání nebo výuční list.

Na základě zhodnocení ekonomické odolnosti MSP v letech 2015/2008 a 2021/2019 (na základě poměru počtu firem v jednotlivých kategoriích – viz příloha č. 5), lze označit za nejvíce odolné MSP ve velikostní skupině 0-9 zaměstnanců. Méně odolné byly MSP ve skupině 50-249 zaměstnanců (viz příloha č. 9). Nejméně odolné byly MSP ve skupině 10-49 zaměstnanců (viz příloha č. 7). Odolnost MSP však ovlivnila významným způsobem jejich lokalizace v rámci krajů ČR. Z tohoto úhlu pohledu je pak možné považovat za neodolné MSP v regionech, které mají větší pokles počtu firem v období hospodářské nebo pandemické krize. Z analýzy vyplývá, že za vysoce odolné MSP z hlediska jejich lokalizace v krajích ČR, lze považovat ty MSP, které se nachází v krajích, majících vysoký podíl středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců. Na základě provedení hodnocení vývoje počtu MSP lze konstatovat, že MSP by se měly před začátkem podnikání zvážit danou lokalitu (tj. zvolit kraj s vyšší vzdělanostní úrovní zaměstnanců), anebo usilovat o zlepšení podmínek v kraji svého podnikání, a to především z hlediska zvyšování vzdělanosti pracovní síly.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vývoj malých a středních podniků na Slovensku, Maďarsku, Polsku a v ČR. Hlavní důraz je kladen na hodnocení ekonomické odolnosti malých a středních podniků z hlediska jejich velikostní kategorie a umístění v krajích ČR. Na základě nalezených vztahů mezi zkoumanými faktory (průměrná hrubá měsíční mzda, hrubý fixní kapitál a podíl dosaženého vzdělání zaměstnanců) byla formulována opatření pro decizní sféru.

Bakalářská práce se zabývala vývojem malých a středních podniků v letech 2007–2020, neboť protože období 2007–2015 souvisí s hospodářskou krizí a roky 2019 a 2020 jsou spjaty s pandemií covid – 19. První kapitola se zabývala základní pojmy z oblasti malého a středního podnikání, včetně charakteristiky a přínosů MSP v ekonomice. Druhá kapitola se zaměřovala na dopady pandemie covid – 19 na malé a střední podniky. Z dokumentů AMSP vyplývá, že pandemie negativně ovlivnila nejvíce oblast výroby a průmyslu, naopak nejméně zasaženou oblastí bylo stavebnictví a potravinářství. Hlavním přínosem pandemie bylo urychlení digitalizace podniků, která vedla k růstu prodeje podniků pomocí online kanálů. Z dokumentů je zřejmé, že pouze 8 % MSP využilo v době pandemie podporu podnikání, kterou vláda nabízela prostřednictvím různých programů. Pandemie měla také negativní dopad na export, který se snížil o 70 %. Třetí kapitola byla věnována vymezení regionu, regionální politiky a rozvoje. Dále tato kapitola se zabývala vymezením ekonomické odolnosti a regresní analýzou, které souvisela s analýzou práce.

Čtvrtá kapitola byla rozdělena do třech částí. První část se zabývala analýzou vývoje MSP v letech 2015–2020 v jednotlivých velikostních kategoriích. Počty podniků v jednotlivých krajích ČR se posuzovaly z hlediska registrovaných subjektů a subjektů se zjištěnou aktivitou. Tento počet podniků závisí na velikosti krajů, počtu obyvatel a ekonomické struktuře v daném kraji. (AMSP, 2020). Z hlediska registrovaných subjektů je první skupina s 0–9 zaměstnanci nejvíce zastoupena v Praze, Středočeském, Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Nejméně je tato skupina zastoupena v Karlovarském kraji. Druhá skupina s 10–49 zaměstnanci u registrovaných subjektů je nejvíce zastoupena Praze, Středočeském, Moravskoslezském a Jihomoravským kraji. Nejméně je skupina zastoupena v Karlovarském, kraji, na Vysočině a v Libereckém kraji. Poslední skupina s 50–249 zaměstnanci v rámci registrovaných subjektů se má největší zastoupení v Praze, Středočeském, Moravskoslezském a Jihomoravským kraji. Nejméně je tato skupina zastoupena Libereckém a Karlovarským

kraji. V rámci krajů v ČR byl nejvyšší podíl vůči ČR v roce 2020 v Praze s hodnotou 22 %. K dalším krajům, které měly vůči ostatním krajům vysoký podíl byl Středočeský a Jihomoravský kraj. Podíl ČR v roce 2020 vůči ostatním krajům se pohyboval v rozmezí 4 % – 6 %. Nejnižší podíl byl zaznamenán v Karlovarském kraji, kdy hodnota tohoto podílu činila 2 %.

Z hlediska subjektů se zjištěnou aktivitou ve všech krajích ČR byla nejvíce zastoupena skupina s 0–9 zaměstnanci vůči celkovému počtu podniků v daném kraji. Hodnota tohoto podílu ve všech krajích činila 95 % – 96 %. Nejvyšší podíl byl zaznamenán u Královehradeckého, Libereckého a Karlovarského kraje, naopak nejnižší podíl byl zaznamenán v Praze. Ve všech krajích se skupina s 10–49 zaměstnanci podílí vůči celkovému počtu zaměstnanců v daném kraji v rozmezí 3 % - 4 %. Naopak nejméně je ve všech krajích zastoupena skupina s 50–249 zaměstnanci, kdy hodnota tohoto podílu činí pouze 1 %. U subjektů se zjištěnou aktivitou bylo celkem 8 krajů, kde docházelo k nárůstu počtu podniků ve všech skupinách. U zbývajících krajů docházelo k poklesu u skupin 10–49, nebo 50–249 zaměstnanců.

Druhá část byla zaměřena na ekonomickou odolnost MSP v krajích ČR. Z hlediska všech MSP dopadl nejlépe kraj Praha, Jihomoravský a Středočeský. V porovnání s ostatními kraji se v této kategorii se nejhůře umístil kraj Karlovarský, Královehradecký, Zlínský a Liberecký. V rámci skupiny 0–9 zaměstnanců se nejlépe umístil Moravskoslezský, Jihomoravský kraj a Praha. Nejhůře se v této kategorii umístil kraj Karlovarský, Královehradecký a Liberecký. U skupiny 10–49 zaměstnanců vykazovaly výborné hodnoty Praha, Olomoucký a Středočeský kraj. Naopak nejhorší hodnoty byly zaznamenány v Karlovarském, Ústeckém a Libereckém kraji. V rámci skupiny 50–249, byly nejlepší hodnoty zaznamenány u Královehradeckého a Jihočeského kraje, naopak nejhorší hodnoty vykazoval kraj Vysočina, Karlovarský, Olomoucký a Zlínský kraj. U velkých podniků se nejlépe umístil kraj Praha, Zlínský a Plzeňský kraj, naopak nejhůře se umístil kraj Jihočeský, Jihomoravský, Královehradecký a Liberecký.

Třetí část se věnovala ekonomické odolnosti MSP u států Visegradské čtyřky. Z hlediska celkového zhodnocení ve všech velikostních skupinách se na první místě umístilo Polsko, na druhém Slovensko, na třetím Maďarsko a poslední místo obsadila ČR. Určení pořadí mezi Slovenskem a Maďarskem nelze jednoznačně určit, protože u Slovenska nebyla počítána ekonomická odolnost MSP ve skupině 1–9 zaměstnanců, z důvodu chybějících dat.

Pátá kapitola se věnovala doporučení pro MSP ve vybraných velikostních skupinách a ve vybraných krajích. Na základě zhodnocení ekonomické odolnosti MSP v letech 2015/2008 a 2021/2019 (tj. na základě poměru počtu firem v jednotlivých kategoriích), lze označit za nejvíce odolné MSP ve velikostní skupině 0-9 zaměstnanců. Méně odolné byly MSP ve skupině 50-249 zaměstnanců. Nejméně odolné byly MSP ve skupině 10-49 zaměstnanců. Odolnost MSP však ovlivnila významným způsobem jejich lokalizace v rámci krajů ČR. V krajích byly hodnoceny vybrané krajské ukazatele (průměrná hrubá měsíční mzda, hrubý fixní kapitál a podíl středoškolského a vysokoškolského vzdělání pracovní síly). Z tohoto úhlu pohledu je pak možné považovat za neodolné MSP lokalizované v regionech, které mají větší pokles počtu firem v období hospodářské nebo pandemická krize. Z analýzy vyplývá, že za vysoce odolné MSP z hlediska jejich lokalizace v krajích ČR lze považovat ty MSP, které se nachází v krajích majících vysoký podíl středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců. Na základě provedeného hodnocení vývoje počtu MSP lze konstatovat, že MSP by se měly před začátkem podnikání zvážit danou lokalitu (tj. zvolit kraj s vyšší vzdělanostní úrovní zaměstnanců), anebo usilovat o zlepšení podmínek v kraji svého podnikání, a to především z hlediska zvyšování vzdělanosti pracovní síly.

POUŽITÁ LITERATURA

ADAMČÍK, S. 1997. *Zdroje teorie regionální politiky a regionálního rozvoje*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita. ISBN 8070784326.

Agrární komora ČR. 2022. [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <http://www.akcr.cz/>

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR. 2021. *Covid - 19 a změny v podnikání*. [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: https://amsp.cz/wp-content/uploads/2021/03/Ipsos-pro-AMSP_Covid-a-Zm%C4%9Bny-v-podnik%C3%A1n%C3%AD_FINAL-TZ-1.pdf

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR. 2021. *Export a Covid – 19*. [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: https://amsp.cz/wp-content/uploads/2020/06/Ipsos-pro-AMSP_Export%C3%A9%C5%99i-a-Covid-19_z%C3%A1v%C4%9Bre%C4%8Dn%C3%A1-zpr%C3%A1va-kom.-AMSP-%C4%8CR-1.pdf

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR. 2020. *Vývoj malých a středních podniků v období 2010–2019, resp. 2020* [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://amsp.cz/vyvoj-malych-a-strednich-podniku-v-obdobi-2010-2019-resp-2020/>

BEDNÁŘOVÁ, D. 2007. *Inovace a klastry v rozvoji regionů: Jihočeský kraj a Horní Rakousko*. České Budějovice: Jihočeská univerzita. ISBN 978-80-7040-952-7.

BEDNÁŘOVÁ, D., ŠKODOVÁ, PARMOVÁ D. 2020 *Malé a střední podnikání*. České Budějovice: EF JU. ISBN 978-80-7394-807-8.

BRODSKÝ, Z., STRÍTESKÁ M. 2010. *Malé a střední podnikání: distanční opora*. Vyd. 2. Pardubice: Univerzita Pardubice, ISBN 978-80-7395-346-1.

Centrum pro regionální rozvoj ČR [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <https://www.crr.cz/kontaktujte-nas/uvodni-stranka/o-nas/>

CzechInvest. 2022. *O nás* [online]. CzechInvest [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/O-CzechInvestu/O-nas>

CzechTrade. 2022. *Představení*. [online]. [cit. 2021-12-13]. Dostupné z: <https://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/predstaveni>

Český statistický úřad. 2022. *Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců – územní srovnání, registrované subjekty* [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORG06&z=T&f=TABULKA&katalog=30831&str=v7&evo=v460 !_ VUZEMI 97-100_1&c=v3~2__RP2015MP12DP31

Český statistický úřad. 2022. *Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců – územní srovnání, subjekty se zjištěnou aktivitou*. [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORG06&z=T&f=TABULKA&katalog=30831&str=v8&evo=v460 !_ VUZEMI 97-100_1&c=v3~2__RP2015MP12DP31

Český statistický úřad. 2022. *Makroekonomické ukazatele – mezikrajské srovnání*. [online]. 2022 [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&z=T&f=TABULKA&katalog=all&vyhltext=hrub%C3%BD+fixn%C3%AD+kapit%C3%A1l&bkvt=aHJIYsO9IGZpeG7DrSBrYXBpdMOhBA.&pvo=NUC002D320201&&c=v1547~8__RP2015&str=v1547&kodjaz=203

- Český statistický úřad. 2022. *Počet obyvatel v regionech soudržnosti, krajích a okresech České republiky* [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-za0wri436p>
- Český statistický úřad. 2022. *Průměrné hrubé měsíční mzdy podle klasifikace zaměstnání – mezikrajské srovnání*. [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=MZD08&z=T&f=TABULKA&katalog=30852&c=v3~8_RP2015
- Český statistický úřad. 2022. *Zaměstnaní v národním hospodářství a míra zaměstnanosti podle věku a vzdělání* [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/9-trh-prace-5szd0yroag>
- Český statistický úřad. 2022. *Specifikace regionu*. [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/specifikace_regionu
- Euroskop. 2022. *Správní členění*. [online]. [cit. 2022-03-31]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/ja-a-eu/fondy/prehled-fondu/strukturalni-fondy/spravni-cleneni-system-nuts/>
- Euroskop. 2018. *Regionální politika* [online]. [cit. 2022-03-31]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/vnitri-trh/regionalni-politika/>
- Eurostat. 2004. *Regional Statistics*. [online]. [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/specifikace_regionu
- Eurostat. 2022. *Obyvatelstvo*. [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tps00001>
- Finance.cz. 2022. *Monetární politika*. [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/makrodata-eu/menove-ukazatele/monetarni-politika/>
- Finance.cz. 2022. *Fiskální politika* [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/makrodata-eu/statni-rozpocet/fiskalni-politika/>
- FOSTER, K.A. 2007. A case study approach to understanding regional resilience, Working Paper 2007-08. Berkeley: Institution of Urban and Regional Development.
- GODALL, B. 1987. *Dictionary of Human Geography*. London, Penguin Group.
- KISELÁKOVÁ D., ŠOLTĚS M. 2017. *Modely řízení finanční výkonnosti v teorii a praxi malých a středních podniků*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0680-6.
- KOUTSKÝ, J., RUMPEL P., SLACH O. a kol. 2012. *Profilace měkkých faktorů regionálního rozvoje jako nástroj posilování regionální odolnosti a adaptability*. Certifikovaná metodika Ministerstva pro místní rozvoj. [online]. [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <http://zam.uur.cz/Rohrerova/Certifikovane-metodiky/10-Koutsky-WD-61-07-1.pdf>.
- KRAFT, J. a kol. 2011. *Cesty zmírnění negativních efektů hospodářské krize v ČR*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-787-1.
- KUBÍČKOVÁ, L., PRESOVÁ R. 2007. *Vývoj malého a středního podnikání v obchodě v ČR: Acta universitatis agriculturae et silviculturae mendelianae brunensis*. ISBN 1211-8516.
- KUČEROVÁ I. 2009. Regionalismus EU v teoriích mezinárodních ekonomických vztahů. In *Aktuální aspekty české a světové ekonomiky*. [online]. [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: http://vyzkum.hf.tul.cz/wd/download/2009/Sbornik-2009_sekce_RR-LEF.pdf.

- LACINA, Karel. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 2007. Praha: Vysoká škola finanční a správní. ISBN 978-80-86754-74-1.
- LAUSCHMANN, E. 1973. *Grundlagen einer Theorie der Regionalpolitik*. Hannover: Gebrüder Jänecke Verlag. ISBN 3779254336.
- MALACH, A. 2005. *Jak podnikat po vstupu do EU: právo a podnikání, podnikatelské řízení, podpora podnikání v ČR a EU, podnikatelské a podpůrné instituce, podnikání a veřejná správa*. Praha: Grada, Expert. ISBN 80-247-0906-6.
- MARTIN – BREEN, P., ANDERIES J.M. 2011. Resilience: A Literature Review, US. Report for the Rockefeller Foundation.
- MARTIN, R., SUNLEY P. 2007. Complexity Thinking and Evolutionary Economic Geography, *Journal of Economic Geography*. pp. 573–602.
- MASSEY, D. A critical evaluation of industrial location. F.E. Hamilton - G.J.R. Linde (eds.): *Spatial Analysis Industry and the Industrial Environment*. New York: J.Willey.
- MASSEY, D. In what sense regional problem? *Regional Studies*, roč. 13, č. 2.
- Ministerstvo dopravy a výstavby SR. 2020. [online]. [cit. 2022-04-28]. *Přehled a porovnání opatření přijatých pro MSP v důsledku pandemie covid - 19 v SR a ve světě*. Dostupné také z: <http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/06/Preh%C4%BEd-a-porovnanie-opatren%C3%AD-prijat%C3%BDch-pre-MSP-v-d%C3%B4sledku-pand%C3%A9mie-COVID-19-v-SR-a-vo-svete.pdf>
- Ministerstvo pro místní rozvoj. 2021. *Informační web územního plánování* [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>
- Ministerstvo pro místní rozvoj. 2022. Regionální rozvoj. [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj>
- Ministerstvo pro místní rozvoj. 2022. *Strategie regionálního rozvoje*. [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>
- Ministerstvo zdravotnictví. 2021. *Covid Portál – Kompenzace*. [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/kompenzace/zarucni-program-covid-iii-pro-firmy-zasazene-koronavirem-ukonceny-program>
- Ministerstvo zdravotnictví. 2022. *Covid Portál – Kompenzace*. [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/kompenzace/covid-2022-sektorova-podpora>
- Národní ústav pro vzdělávání. 2022. *Klasifikace jednotek NUTS*. [online]. [cit. 2022-03-25]. Dostupné z: <http://archiv-nuv.npi.cz/t/klasifikace-jednotek-nuts.html>
- OECD. 2022. *Enterprises by business size*. [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/entrepreneur/enterprises-by-business-size.htm>
- PAVLÍK, M. 2016. *Podpora lokální ekonomiky: využití skrytých potenciálů v regionech*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-390-7.
- PIKE A., DAWLEY, S. a kol. 2010. Resilience adaptation and adaptability, *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, vol. 3 (3).
- PELLING, M. 2011. *Adaptation to Climate Change. From Resilience to Transformation*. London: Routledge.

- Penize.cz. 2022. *Malý ekonomický výkladový slovník* [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/slovník/fiskalni-politika>
- Penize.cz. 2022. *Minislovník ekonomických výrazů* [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/slovník/protekcionismus>
- Penize.cz. 2022. *Minislovník ekonomických výrazů* [online]. [cit. 2022-04-07]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/slovník/transfer>
- PF UJEP. 2022. *Závislost mezi spojitými veličinami* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: <https://www.pf.ujep.cz/wp-content/uploads/2020/04/T%C3%A9ma-4-Z%C3%A1vislost-dvou-metrick%C3%BDch-n%C3%A1hodn%C3%BDch-vel%C4%8Din.pdf>
- Poslanecká sněmovna parlamentu ČR. 2020. *Přehled opatření na zmírnění socioekonomických dopadů koronavirové nákazy covid-19*. [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=171727>
- Root.cz. 2012. *Procento vs. Procentní bod*. [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://blog.root.cz/petrkrmar/procento-vs-procentni-bod/>
- SKOKAN, K. 2003. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis. ISBN 80-7329-023-5.
- StatSoft. 2014. *Úvod do regresní analýzy* [online]. [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: http://www.statsoft.cz/file1/PDF/newsletter/2014_26_03_StatSoft_Uvod_do_regresni_analyzy.pdf
- STRAKOVÁ, J., VÁCHAL J. a kol. 2020 *Malé a střední podniky v ČR: současnost a vize*. Praha: Grada. ISBN-978-80-271-1666-9.
- STRÁTECKÝ J., 2000. Globalizace – nebezpečí i příležitost pro malé a střední podniky. *Moderní řízení 6/ 2000*, *Economia Praha*. Příloha II ISSN 0026–8720.
- SVOBODA, O. 2013. *Ekonomická odolnost regionů*. Pardubice. Disertační práce (Ing.). Univerzita Pardubice.
- ŠILHÁNKOVÁ, J. 2007. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 978-80-7395-019-4.
- UHLÍŘ, D., BLAŽEK J. 2020. *Teorie regionálního rozvoje – Nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 1973. ISBN 978-80-246-4566-7.
- VEBER, J., SRPOVÁ J. 2012. *Podnikání malé a střední firmy*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, Expert. ISBN 978-80-247-4520-6.
- WOKOUN, R. 2003. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd.1. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-0517-7.
- WOKOUN, R. 2006. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde Praha. ISBN 80-7201-608-3.
- WOKOUN, R. a kol. 2008 *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-7201-699-0
- Zákon České republiky č. 248/2002 o podpoře regionálního rozvoje*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-248>
- Zákon České republiky č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Zákon České republiky č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455>

Zákon České republiky č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89/zneni-20210701>

Zpráva o vývoji podnikatelského prostředí v České republice. 2020. [online] [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: <https://ekonomickydenik.cz/wp-content/uploads/2021/10/zprava-o-vyvoji-podnikatelskeho-prostredi.pdf>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Ekonomická odolnost MSP a ve velkých podnicích v krajích ČR

Příloha B – Údaje vybraných ukazatelů

Příloha C – Podíly vybraných ukazatelů

PŘÍLOHY

Příloha A – Ekonomická odolnost MSP a ve velkých podnicích v krajích ČR

Tabulka 1: MSP – relativní vyjádření počtu subjektů s velikostí 0-249 zaměstnanců (100 % = 2007)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	100 %	115 %	118 %	121 %	124 %	123 %	121 %	123 %	124 %	125 %	126 %	129 %	132 %	136 %	136 %
Hlavní město Praha	100 %	111 %	117 %	120 %	127 %	131 %	129 %	132 %	134 %	137 %	141 %	144 %	148 %	161 %	154 %
Středočeský kraj	100 %	116 %	120 %	125 %	129 %	129 %	126 %	129 %	131 %	133 %	135 %	138 %	141 %	146 %	149 %
Jihočeský kraj	100 %	115 %	117 %	120 %	120 %	118 %	117 %	119 %	120 %	120 %	121 %	123 %	124 %	126 %	128 %
Plzeňský kraj	100 %	116 %	122 %	128 %	126 %	121 %	118 %	119 %	119 %	119 %	119 %	120 %	121 %	124 %	126 %
Karlovarský kraj	100 %	119 %	119 %	120 %	119 %	116 %	110 %	109 %	107 %	105 %	103 %	103 %	104 %	104 %	105 %
Ústecký kraj	100 %	117 %	121 %	120 %	120 %	119 %	115 %	116 %	116 %	116 %	116 %	118 %	120 %	122 %	124 %
Liberecký kraj	100 %	114 %	116 %	117 %	117 %	115 %	112 %	113 %	114 %	115 %	115 %	117 %	119 %	121 %	123 %
Královéhradecký kraj	100 %	115 %	116 %	119 %	120 %	117 %	116 %	118 %	118 %	119 %	118 %	119 %	121 %	123 %	124 %
Pardubický kraj	100 %	115 %	117 %	121 %	122 %	121 %	120 %	123 %	123 %	125 %	126 %	128 %	131 %	133 %	136 %
Kraj Vysočina	100 %	117 %	118 %	122 %	123 %	121 %	121 %	124 %	125 %	126 %	127 %	130 %	132 %	134 %	137 %
Jihomoravský kraj	100 %	115 %	118 %	121 %	124 %	123 %	121 %	123 %	124 %	125 %	126 %	129 %	132 %	134 %	138 %
Olomoucký kraj	100 %	115 %	118 %	121 %	121 %	119 %	118 %	120 %	120 %	120 %	121 %	123 %	126 %	127 %	129 %
Zlínský kraj	100 %	115 %	117 %	119 %	120 %	118 %	117 %	119 %	119 %	120 %	121 %	123 %	125 %	126 %	128 %
Moravskoslezský kraj	100 %	119 %	122 %	125 %	126 %	124 %	121 %	124 %	124 %	125 %	126 %	129 %	132 %	134 %	137 %

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Tabulka 2: Pořadí velkých podniků z hlediska regionu

Kraj	2015/2007	Pořadí	suma pořadí	2021/2019	Pořadí
CZ	105 %			99 %	
PHA	155 %	1	13	99 %	12
STC	128 %	4	10	100 %	6
JHC	109 %	11	25	94 %	14
PLK	131 %	3	5	104 %	2
KVK	87 %	14	17	103 %	3
ULK	95 %	13	17	102 %	4
LBK	118 %	7	18	99 %	11
HKK	110 %	10	18	100 %	8
PAK	111 %	9	17	100 %	8
VYS	117 %	8	9	105 %	1
JHM	108 %	12	20	100 %	8
OLK	121 %	6	16	99 %	10
ZLK	122 %	5	10	102 %	5
MSK	132 %	2	15	95 %	13

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Tabulka 3: Velké podniky – relativní vyjádření počtu subjektů s velikostí nad 249 zaměstnanců (100 % = 2007)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	100 %	102 %	96 %	101 %	104 %	100 %	100 %	102 %	105 %	107 %	111 %	113 %	113 %	108 %	112 %
Hlavní město Praha	100 %	104 %	96 %	104 %	114 %	108 %	112 %	152 %	155 %	162 %	169 %	172 %	172 %	161 %	169 %
Středočeský kraj	100 %	100 %	96 %	99 %	104 %	99 %	102 %	116 %	128 %	133 %	133 %	137 %	135 %	131 %	136 %
Jihočeský kraj	100 %	102 %	92 %	92 %	97 %	92 %	89 %	104 %	109 %	108 %	113 %	114 %	116 %	112 %	109 %
Plzeňský kraj	100 %	107 %	95 %	98 %	98 %	97 %	101 %	123 %	131 %	126 %	126 %	127 %	129 %	124 %	134 %
Karlovarský kraj	100 %	98 %	91 %	78 %	84 %	71 %	69 %	82 %	87 %	89 %	87 %	91 %	80 %	71 %	82 %
Ústecký kraj	100 %	93 %	85 %	92 %	88 %	84 %	84 %	95 %	95 %	93 %	90 %	93 %	98 %	95 %	100 %
Liberecký kraj	100 %	95 %	87 %	88 %	90 %	85 %	95 %	115 %	118 %	123 %	130 %	123 %	123 %	120 %	122 %
Královéhradecký kraj	100 %	99 %	96 %	91 %	99 %	87 %	84 %	107 %	110 %	112 %	122 %	125 %	131 %	122 %	131 %
Pardubický kraj	100 %	94 %	84 %	100 %	102 %	96 %	98 %	112 %	111 %	111 %	119 %	127 %	117 %	120 %	117 %
Kraj Vysočina	100 %	100 %	101 %	107 %	109 %	101 %	104 %	117 %	117 %	123 %	123 %	125 %	128 %	129 %	133 %
Jihomoravský kraj	100 %	101 %	96 %	102 %	96 %	88 %	92 %	106 %	108 %	111 %	114 %	117 %	114 %	113 %	114 %
Olomoucký kraj	100 %	100 %	95 %	96 %	102 %	100 %	100 %	110 %	121 %	126 %	131 %	133 %	126 %	120 %	125 %
Zlínský kraj	100 %	100 %	98 %	109 %	100 %	99 %	98 %	124 %	122 %	115 %	122 %	124 %	125 %	121 %	127 %
Moravskoslezský kraj	100 %	102 %	101 %	106 %	108 %	109 %	106 %	130 %	132 %	130 %	133 %	138 %	142 %	134 %	134 %

Tabulka 4: Pořadí všech MSP

Kraj	2015/2007	Pořadí	suma pořadí	2021/2019	Pořadí
CZ	124 %			104 %	
PHA	134 %	1	6	104 %	5
STC	131 %	2	3	105 %	1
JHC	120 %	7	17	103 %	10
PLK	119 %	10	16	104 %	6
KVK	107 %	14	28	101 %	14
ULK	116 %	12	19	103 %	7
LBK	114 %	13	21	103 %	8
HKK	118 %	11	23	103 %	12
PAK	123 %	6	10	104 %	4
VYS	125 %	3	12	103 %	9
JHM	124 %	4	6	105 %	2
OLK	120 %	8	19	103 %	11
ZLK	119 %	9	22	103 %	13
MSK	124 %	5	8	104 %	3

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Tabulka 5: MSP o velikosti 0–9 zaměstnanců – relativní vyjádření počtu subjektů s velikostí 0-9 zaměstnanců (100 % = 2007)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	100 %	116 %	120 %	123 %	126 %	125 %	123 %	125 %	126 %	127 %	128 %	131 %	134 %	139 %	139 %
Hlavní město Praha	100 %	112 %	118 %	121 %	128 %	132 %	131 %	134 %	136 %	139 %	142 %	146 %	150 %	164 %	156 %
Středočeský kraj	100 %	116 %	121 %	126 %	130 %	131 %	128 %	131 %	133 %	135 %	137 %	141 %	144 %	149 %	152 %
Jihočeský kraj	100 %	116 %	118 %	122 %	122 %	120 %	118 %	121 %	122 %	123 %	123 %	125 %	127 %	128 %	130 %
Plzeňský kraj	100 %	117 %	124 %	129 %	128 %	123 %	120 %	121 %	121 %	121 %	121 %	122 %	124 %	126 %	128 %
Karlovarský kraj	100 %	120 %	121 %	121 %	121 %	118 %	112 %	111 %	109 %	107 %	105 %	105 %	105 %	106 %	106 %
Ústecký kraj	100 %	118 %	122 %	122 %	122 %	121 %	117 %	119 %	119 %	119 %	118 %	120 %	122 %	125 %	127 %
Liberecký kraj	100 %	114 %	117 %	119 %	118 %	116 %	114 %	115 %	115 %	117 %	117 %	119 %	121 %	123 %	125 %
Královéhradecký kraj	100 %	116 %	117 %	120 %	121 %	119 %	117 %	119 %	120 %	121 %	120 %	121 %	123 %	125 %	126 %
Pardubický kraj	100 %	116 %	118 %	122 %	124 %	123 %	122 %	126 %	126 %	127 %	128 %	131 %	133 %	136 %	139 %
Kraj Vysočina	100 %	118 %	120 %	123 %	125 %	123 %	124 %	127 %	128 %	129 %	130 %	132 %	135 %	137 %	140 %
Jihomoravský kraj	100 %	116 %	119 %	122 %	125 %	125 %	123 %	126 %	126 %	127 %	129 %	131 %	134 %	137 %	141 %
Olomoucký kraj	100 %	116 %	119 %	122 %	123 %	121 %	120 %	122 %	122 %	122 %	123 %	126 %	128 %	130 %	132 %
Zlínský kraj	100 %	116 %	118 %	121 %	122 %	120 %	119 %	121 %	121 %	123 %	123 %	125 %	127 %	129 %	131 %
Moravskoslezský kraj	100 %	120 %	123 %	127 %	128 %	127 %	124 %	126 %	126 %	127 %	128 %	132 %	135 %	137 %	140 %

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Tabulka 6: Pořadí MSP o velikosti 0–9 zaměstnanců

Kraj	2015/2007	Pořadí	suma pořadí	2021/2019	Pořadí
CZ	126 %			104 %	
PHA	136 %	1	5	104 %	4
STC	133 %	2	3	105 %	1
JHC	122 %	7	17	103 %	10
PLK	121 %	10	16	104 %	6
KVK	109 %	14	28	101 %	14
ULK	119 %	12	19	104 %	7
LBK	115 %	13	21	103 %	8
HKK	120 %	11	24	103 %	13
PAK	126 %	6	11	104 %	5
VYS	128 %	3	12	103 %	9
JHM	126 %	5	7	105 %	2
OLK	122 %	8	19	103 %	11
ZLK	121 %	9	21	103 %	12
MSK	126 %	4	7	104 %	3

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Tabulka 7: Relativní vyjádření počtu subjektů s velikostí 10-49 zaměstnanců (100 % = 2007)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	100 %	103 %	101 %	99 %	98 %	94 %	92 %	92 %	92 %	93 %	94 %	95 %	95 %	93 %	95 %
Hlavní město Praha	100 %	104 %	102 %	104 %	109 %	107 %	108 %	110 %	111 %	114 %	116 %	117 %	119 %	116 %	118 %
Středočeský kraj	100 %	104 %	102 %	101 %	98 %	94 %	91 %	91 %	91 %	92 %	93 %	92 %	93 %	92 %	94 %
Jihočeský kraj	100 %	101 %	102 %	99 %	94 %	90 %	88 %	86 %	85 %	85 %	86 %	86 %	87 %	86 %	88 %
Plzeňský kraj	100 %	102 %	102 %	99 %	97 %	91 %	88 %	87 %	86 %	86 %	87 %	88 %	88 %	86 %	87 %
Karlovarský kraj	100 %	102 %	101 %	95 %	91 %	83 %	82 %	83 %	80 %	78 %	80 %	79 %	79 %	76 %	75 %
Ústecký kraj	100 %	101 %	98 %	95 %	91 %	83 %	80 %	79 %	79 %	78 %	78 %	80 %	79 %	76 %	78 %
Liberecký kraj	100 %	100 %	97 %	94 %	91 %	87 %	85 %	83 %	82 %	83 %	84 %	83 %	83 %	82 %	82 %
Královéhradecký kraj	100 %	104 %	103 %	98 %	95 %	90 %	88 %	87 %	87 %	87 %	88 %	87 %	87 %	86 %	87 %
Pardubický kraj	100 %	102 %	102 %	97 %	93 %	88 %	89 %	88 %	90 %	92 %	92 %	91 %	91 %	91 %	92 %
Kraj Vysočina	100 %	102 %	100 %	98 %	97 %	92 %	89 %	86 %	88 %	89 %	90 %	91 %	91 %	91 %	91 %
Jihomoravský kraj	100 %	105 %	99 %	100 %	99 %	94 %	92 %	92 %	92 %	94 %	96 %	97 %	97 %	95 %	97 %
Olomoucký kraj	100 %	104 %	102 %	98 %	95 %	92 %	91 %	89 %	92 %	89 %	92 %	92 %	92 %	89 %	91 %
Zlínský kraj	100 %	101 %	99 %	96 %	94 %	89 %	86 %	86 %	86 %	87 %	89 %	88 %	88 %	87 %	87 %
Moravskoslezský kraj	100 %	104 %	103 %	100 %	97 %	93 %	90 %	89 %	88 %	87 %	90 %	91 %	91 %	90 %	90 %

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Tabulka 8: Pořadí MSP o velikosti 10–49 zaměstnanců

Kraj	2015/2007	Pořadí	suma pořadí	2021/2019	Pořadí
CZ	92 %			100 %	
PHA	111 %	1	11	99 %	10
STC	91 %	4	8	100 %	4
JHC	85 %	11	13	101 %	2
PLK	86 %	10	21	99 %	11
KVK	80 %	13	27	95 %	14
ULK	79 %	14	26	99 %	12
LBK	82 %	12	25	99 %	13
HKK	87 %	8	14	100 %	6
PAK	90 %	5	6	101 %	1
VYS	88 %	6	9	100 %	3
JHM	92 %	3	8	100 %	5
OLK	92 %	2	11	99 %	9
ZLK	86 %	9	17	99 %	8
MSK	88 %	7	14	99 %	7

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Tabulka 9: Relativní vyjádření počtu subjektů s velikostí 50-249 zaměstnanců (100 % = 2007)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	100 %	103 %	100 %	100 %	99 %	94 %	93 %	93 %	93 %	95 %	97 %	98 %	100 %	97 %	100 %
Hlavní město Praha	100 %	106 %	107 %	110 %	114 %	112 %	112 %	112 %	113 %	114 %	119 %	121 %	124 %	119 %	125 %
Středočeský kraj	100 %	104 %	100 %	99 %	97 %	94 %	92 %	91 %	93 %	93 %	96 %	97 %	100 %	98 %	102 %
Jihočeský kraj	100 %	101 %	98 %	98 %	93 %	90 %	90 %	90 %	91 %	93 %	93 %	95 %	95 %	92 %	94 %
Plzeňský kraj	100 %	100 %	100 %	98 %	95 %	89 %	88 %	87 %	89 %	92 %	95 %	94 %	95 %	93 %	96 %
Karlovarský kraj	100 %	103 %	100 %	98 %	92 %	88 %	87 %	84 %	85 %	90 %	93 %	93 %	90 %	85 %	87 %
Ústecký kraj	100 %	104 %	99 %	99 %	97 %	91 %	88 %	89 %	89 %	90 %	93 %	93 %	95 %	92 %	90 %
Liberecký kraj	100 %	104 %	96 %	93 %	95 %	88 %	85 %	86 %	88 %	88 %	92 %	96 %	99 %	93 %	97 %
Královéhradecký kraj	100 %	103 %	96 %	101 %	97 %	87 %	86 %	86 %	87 %	88 %	90 %	90 %	91 %	91 %	93 %
Pardubický kraj	100 %	103 %	98 %	97 %	97 %	93 %	90 %	90 %	89 %	87 %	91 %	91 %	93 %	89 %	95 %
Kraj Vysočina	100 %	101 %	98 %	95 %	92 %	86 %	85 %	84 %	84 %	83 %	85 %	84 %	86 %	82 %	82 %
Jihomoravský kraj	100 %	103 %	95 %	96 %	95 %	91 %	90 %	91 %	93 %	93 %	97 %	97 %	100 %	98 %	101 %
Olomoucký kraj	100 %	99 %	94 %	96 %	96 %	86 %	86 %	89 %	86 %	87 %	86 %	85 %	90 %	90 %	88 %
Zlínský kraj	100 %	101 %	96 %	91 %	89 %	85 %	84 %	84 %	85 %	86 %	87 %	90 %	89 %	87 %	87 %
Moravskoslezský kraj	100 %	104 %	101 %	98 %	96 %	89 %	88 %	87 %	87 %	90 %	94 %	94 %	96 %	92 %	95 %

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Tabulka 10: Pořadí MSP o velikosti 50–249 zaměstnanců

Kraj	2015/2007	Pořadí	suma pořadí	2021/2019	Pořadí
CZ	93 %			100 %	
PHA	113 %	1	6	101 %	5
STC	93 %	3	6	101 %	3
JHC	91 %	4	11	100 %	7
PLK	89 %	6	12	101 %	6
KVK	85 %	13	25	97 %	12
ULK	89 %	7	20	95 %	13
LBK	88 %	8	19	98 %	11
HKK	87 %	10	11	102 %	1
PAK	89 %	5	7	102 %	2
VYS	84 %	14	28	95 %	14
JHM	93 %	2	6	101 %	4
OLK	86 %	11	21	98 %	10
ZLK	85 %	12	21	98 %	9
MSK	87 %	9	17	99 %	8

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Příloha B – Údaje vybraných ukazatelů

Tabulka 1: Průměrná hrubá měsíční mzda ve vybraných krajích ČR

průměrná hrubá měsíční mzda (Kč)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ČR	27811	29056	31109	33684	36336	38527
PHA	36371	37387	39782	42502	45928	47924
STC	27997	29170	31457	34390	36960	38652
JHM	27051	28319	30311	32639	35356	37683
KVK	24119	24893	26999	29236	31651	33617
ULK	25301	26538	28369	30802	33188	35759
LBK	26358	27126	29121	31615	34226	36111

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Tabulka 2: Hrubý fixní kapitál ve vybraných krajích ČR

hrubý fixní kapitál (mil. Kč na 10 000 obyvatel)	2015	2016	2017	2018	2019
ČR	1164,79	1133,68	1203,73	1341,20	1471,97
PHA	2750,90	2684,69	2851,37	3539,33	3604,96
STC	1101,41	1195,22	1245,83	1601,68	1819,81
JHM	1058,38	1063,13	1037,45	1129,33	1347,53
KVK	773,92	670,58	777,76	783,09	858,54
ULK	870,52	907,22	968,69	912,51	965,07
LBK	772,54	758,71	863,98	973,83	979,89

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Příloha C – Podíly vybraných ukazatelů

Tabulka 1: Poměr průměrné hrubé měsíční mzdy v daném kraji vůči měsíční mzdě v ČR ve vybraných krajích

Kraj /Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	suma	pořadí za rok 2020
PHA	1,31	1,29	1,28	1,26	1,26	1,24	7,64	1
STC	1,01	1,00	1,01	1,02	1,02	1,00	6,06	2
JHM	0,97	0,97	0,97	0,97	0,97	0,98	5,84	3
KVK	0,87	0,86	0,87	0,87	0,87	0,87	5,20	3
ULK	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,93	5,49	2
LBK	0,95	0,93	0,94	0,94	0,94	0,94	5,64	1

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020

Tabulka2: Poměr hrubého fixního kapitálu v daném kraji vůči hrubému fixnímu kapitálu ČR ve vybraných krajích

Kraj/Rok	2015	2016	2017	2018	2019	suma	pořadí za rok 2019
PHA	2,36	2,37	2,37	2,64	2,45	12,19	1
STC	0,95	1,05	1,03	1,19	1,24	5,47	2
JHM	0,91	0,94	0,86	0,84	0,92	4,47	3
KVK	0,66	0,59	0,65	0,58	0,58	3,07	3
ULK	0,75	0,80	0,80	0,68	0,66	3,69	2
LBK	0,66	0,67	0,72	0,73	0,67	3,44	1

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2021

Tabulka 3: Podíl počtu středoškolsky nebo vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců vůči počtu všech zaměstnaných osob v ČR s dosaženým středním nebo vysokoškolským vzděláním

Kraj/Rok	2018	2019	2020	suma	pořadí za rok 2020
PHA	1,32	1,34	1,34	4,00	1
STC	1,02	1,00	0,98	3,00	3
JHM	1,02	1,03	1,05	3,10	2
KVK	0,82	0,86	0,85	2,53	2
ULK	0,85	0,84	0,81	2,50	3
LBK	0,89	0,90	0,88	2,67	1

Zdroj: Zpracováno dle ČSÚ, 2020